

การประเมินผล

โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปี 2562

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารการประเมินผล เลขที่ 504
ธันวาคม 2563

Centre for Project and Programme Evaluation
Office of Agricultural Economics
Ministry of Agriculture and Cooperatives
Evaluation Papers No. 504
December 2020

การประเมินผล
โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปี 2562

โดย

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2562 เป็นโครงการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้เข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน และให้ผลผลิตสินค้าเกษตร (ข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง) มีคุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐาน การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินผลการดำเนินงานระหว่างดำเนินโครงการฯ

ผลการประเมิน พบว่า การถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือ จี เอ พี และผู้ประกอบการได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการปฏิบัติที่ดีในการผลิตอาหาร หรือ จี เอ็ม พี ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 78.88 และ 95.24 ตามลำดับ โดยเกษตรกรและผู้ประกอบการทุกรายได้รับการตรวจประเมินแปลงหรือสถานประกอบการเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง ตามเกณฑ์มาตรฐาน ด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจหลังเข้าร่วมโครงการฯ พบว่าเกษตรกรที่จำหน่ายข้าวเปลือก ลำไยสด และน้ำมันดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจำหน่ายในราคาเพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.00 บาท 4.86 บาท และ 2.32 บาท ตามลำดับ แต่เกษตรกรที่จำหน่ายกุ้งทะเลสด จำหน่ายในราคาลดลงจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 19.76 บาท เนื่องจากผู้รับซื้อกำหนดราคาตามราคาตลาด และเกษตรกรประสบปัญหาโรคระบาดในกุ้ง รวมทั้งประสบปัญหาภัยแล้ง ทำให้กุ้งไม่ได้คุณภาพ ด้านรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรก่อนและหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน จี เอ พี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.63 มีรายได้เปลี่ยนแปลง โดยร้อยละ 49.87 มีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 14.76 มีรายได้ลดลง เนื่องจากประสบปัญหาโรคระบาดในผลผลิต ปัญหาภัยแล้ง และมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการที่จำหน่ายข้าว ลำไย และผลิตภัณฑ์นมที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจำหน่ายในราคาเพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5.50 บาท 12.00 บาท และ 1.15 บาท ตามลำดับ แต่ผู้ประกอบการกุ้งทะเลจำหน่ายได้ในราคาลดลงจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 34.07 บาท เนื่องจากราคากุ้งทะเลซึ่งขึ้นอยู่กับราคาตลาด และบางพื้นที่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติและโรคระบาดในกุ้งทะเล ผลผลิตจึงไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ ประกอบกับโรงงานแปรรูปกุ้ง (ห้องเย็น) รับซื้อลดลง โดยรายได้ของผู้ประกอบการหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน จี เอ็ม พี พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 45.24 มีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 7.14 มีรายได้ลดลง ส่วนที่เหลือร้อยละ 47.62 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม

ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ พบว่า สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 คือ สามารถยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร ให้เข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน โดยเกษตรกรและผู้ประกอบการได้รับการตรวจรับรองตามมาตรฐาน จี เอ พี และ จี เอ็ม พี ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการ ส่วนวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 พบว่า สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลผลิตสินค้าเกษตร (ข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง) มีคุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 85.00 จากการประเมินผล พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าว น้ำมันดิบ และกุ้งทะเลได้รับใบรับรองมาตรฐาน จี เอ พี แล้วทุกราย แต่เกษตรกรผู้ผลิตลำไยร้อยละ 57.89 ได้ใบรับรองมาตรฐานแล้ว และร้อยละ 42.11 ยังไม่ได้ใบรับรอง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการ

(ค)

ตรวจประเมินแปลงแล้ว แต่อยู่ระหว่างขั้นตอนการออกใบรับรองมาตรฐาน ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการทุกรายได้รับใบรับรองมาตรฐาน จี เอ็ม พี

ผลการประเมินโครงการมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดการดำเนินงานออกใบรับรองให้ทันเวลาที่กำหนด สนับสนุนหรือจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกร ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการตลาดแก่เกษตรกรและร่วมกันหาแนวทางในการผลักดันราคาสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จี เอ็ม พี ให้มีราคาสูงขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาผลิตสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีมาตรการ หรือแนวทางในการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค เห็นความสำคัญของมาตรฐานสินค้า รวมทั้งเชื่อมโยงตลาดโดยการเพิ่มจุดรับซื้อหรือจุดรวบรวมสินค้าในพื้นที่ใกล้แหล่งผลิต เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายและการเข้าถึงสินค้าได้ง่ายขึ้น

คำสำคัญ : การปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี การปฏิบัติการที่ดีในการผลิตอาหาร มาตรฐานสินค้าเกษตร

Executive Summary

The Raising Quality Standards of Agricultural Products Project in 2019 was a joint project of agencies under the Ministry of Agriculture and Cooperatives. The objective was to raise the level of agricultural production into the standard production system and certify agricultural products (rice, crops, livestock, and fishery) that complied with the quality standard criteria.

The results of this ongoing project evaluation showed that 78.88 % of farmers were educated on implementation of Good Agricultural Practices (GAP) to raise the quality standards of agricultural products and 95.24% of entrepreneurs were trained on implementation of Good Manufacturing Practices (GMP) for food products. All farmers and entrepreneurs standardly received farm and site assessment services twice a year. In terms of economic values, after joining the project, values of most GAP and GMP certified agricultural products had increased. For instance, farm prices of paddy, fresh longan and raw milk increased 2.00, 4.86, and 2.32 baht per kilogram, respectively. But farm prices of fresh seafood decreased 19.76 baht per kilogram due to market prices, product epidemics, droughts, and higher production costs. Consequently, 49.87 % of farmers had higher incomes and 14.76 % of them received lower incomes. Similarly, in case of entrepreneurs, selling prices of GMP certified rice, longan, and dairy products increased 5.50, 12.00, 1.15 bath per kilogram, respectively. But selling prices of GMP certified shrimp decreased 34.07 baht per kilogram due to natural disasters and shrimp epidemics in some areas that caused low standard products, therefore, shrimp processing plants lowered their purchasing. After joining the project, 45.24 % of entrepreneurs had higher incomes, 7.14 % of them gained lower incomes and the rest (47.62%) had no changes in revenues.

The project achieved its objective on raising the level of agricultural production into the standard production system. Farmers and entrepreneurs had been completely certified according to the GAP and GMP standards and the target goals. For the objective on certifying the GAP and GMP agricultural products, it was found that no less than 85.00 % of the agricultural products had been certified. Rice, fresh milk, and marine shrimp famers completely received the GAP certifications. But only 57.89% of longan farmers that got the GAP certifications, the rest were on waiting lists as the issuance process delayed. Regarding the entrepreneurs, all of them received the GMP certifications.

This evaluation suggested that relevant authorities should 1) accelerate process of certification issuance to be in time, 2) support or provide low-interest funds for farmers, 3) educate farmers on marketing and jointly find ways to drive up prices of GAP certified agricultural products as an incentive to produce more standardized agricultural products, 4) formulate guidelines to publicize the importance of product standards to farmers and entrepreneurs, and 5) link markets by adding purchase points or collection points in the area near the production sites to increase distribution channels and easily access.

Keywords: GAP, GMP, Agricultural Product Standard

คำนำ

โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงาน สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้เข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน โครงการดังกล่าวได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ ทำการประเมินผลผลิต และผลลัพธ์ของโครงการฯ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไปให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นต่อไป

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมการข้าว และองค์การสะพานปลา เกษตรกรและผู้ประกอบการที่เข้าร่วม โครงการฯ รวมทั้งผู้บริโภคนสินค้าเกษตร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้การประเมินผล ครั้งนี้มีความสมบูรณ์ จึงใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และหวังอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจต่อไป

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
พฤษภาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๗)
Executive Summary	(๗)
คำนำ	(๘)
สารบัญ	(๗)
สารบัญตาราง	(๙)
สารบัญภาพ	(๙)
บทที่ 1 สาระสำคัญของโครงการ	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	1
1.3 เป้าหมายและงบประมาณของโครงการ	1
1.4 วิธีการดำเนินงานโครงการ	2
1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ	3
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการประเมินผล	5
2.1 ความสำคัญของการประเมินผล	5
2.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล	5
2.3 ขอบเขตของการประเมินผล	5
2.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2.5 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	7
2.6 วิธีการประเมินผล	15
2.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล	20
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ	21
3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	21
3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ	24
บทที่ 4 ผลการประเมิน	27
4.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	27
4.2 กิจกรรม (Activities)	30
4.3 ผลผลิต (Outputs)	32
4.4 ผลลัพธ์ (Outcomes)	45
4.5 ทศนคติ	66

(ณ)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	73
5.1 สรุป	73
5.2 ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	81
ภาคผนวกที่ 1 แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค	83
ภาคผนวกที่ 2 ภาพกิจกรรมโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	117
ภาคผนวกที่ 3 คำสั่งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ด้านการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร	121

สารบัญญัตินี้

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมินผล	15
ตารางที่ 2.2 การสุ่มตัวอย่างเกษตรกร ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่	20
ตารางที่ 2.3 การกำหนดค่าคะแนนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล	20
ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	21
ตารางที่ 3.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	22
ตารางที่ 3.3 การประกอบอาชีพ และประสบการณ์ในการทำเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	22
ตารางที่ 3.4 พื้นที่ถือครองของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	23
ตารางที่ 3.5 แหล่งน้ำในการทำเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	24
ตารางที่ 3.6 ประสบการณ์ในการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานของเกษตรกรและ ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ	25
ตารางที่ 4.1 ผลการใช้จ่ายงบประมาณโครงการฯ ปี 2562	28
ตารางที่ 4.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	30
ตารางที่ 4.3 สื่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ	30
ตารางที่ 4.4 การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร	31
ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินกิจกรรมเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	32
ตารางที่ 4.6 การรับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการฯ ของเกษตรกร	33
ตารางที่ 4.7 การรับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการฯ ของผู้ประกอบการ	34
ตารางที่ 4.8 ผลการตรวจรับรองการผลิต ปี 2562	35
ตารางที่ 4.9 เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร	37
ตารางที่ 4.10 เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการฯ ของผู้ประกอบการ	38
ตารางที่ 4.11 เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน	39
ตารางที่ 4.12 ผู้ประกอบการที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน	40
ตารางที่ 4.13 การรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร	41
ตารางที่ 4.14 ระยะเวลาการได้รับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของเกษตรกร	42
ตารางที่ 4.15 การรับใบรับรองมาตรฐานการผลิต	43
ตารางที่ 4.16 การตรวจติดตามแปลงสินค้าเกษตรของเกษตรกร	44
ตารางที่ 4.17 ผลการประเมินผลผลิตเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	44
ตารางที่ 4.18 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร	46
ตารางที่ 4.19 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ประกอบการ	47

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 ช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานของเกษตรกรก่อนและหลัง เข้าร่วมโครงการฯ	48
ตารางที่ 4.21 ร้อยละการเปลี่ยนแปลงช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน ของผู้ประกอบการก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ	49
ตารางที่ 4.22 จำนวนช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับมาตรฐานของผู้ประกอบการก่อน และหลังเข้าร่วมโครงการ	50
ตารางที่ 4.23 ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรของเกษตรกรเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ	50
ตารางที่ 4.24 ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรของเกษตรกรเปรียบเทียบกับราคาตลาดกลางและตลาดสำคัญ	51
ตารางที่ 4.25 ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรของผู้ประกอบการ	52
ตารางที่ 4.26 ร้อยละของสินค้าเกษตรที่ผู้ประกอบการรับซื้อ	53
ตารางที่ 4.27 การเปลี่ยนแปลงด้านการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานของผู้ประกอบการ	54
ตารางที่ 4.28 การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ของเกษตรกรจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่รับรองมาตรฐาน	56
ตารางที่ 4.29 รายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน	56
ตารางที่ 4.30 การเปลี่ยนแปลงของผู้ประกอบการรายได้ของจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรคุณภาพ การรับรองมาตรฐาน	57
ตารางที่ 4.31 ความเต็มใจจ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ	60
ตารางที่ 4.32 ร้อยละของเกษตรกรที่ต้องการรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง	63
ตารางที่ 4.33 ร้อยละของผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง	64
ตารางที่ 4.34 ผลการประเมินผลลัพธ์เทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	64
ตารางที่ 4.35 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงฯ	68
ตารางที่ 4.36 ความพึงพอใจของผู้ประกอบการที่มีต่อโครงการฯ	70
ตารางที่ 4.37 ผลการประเมินทัศนคติเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล	71

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model)	12
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2562	14
ภาพที่ 4.1 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการซื้อขายสินค้าเกษตรคุณภาพของผู้บริโภค	58
ภาพที่ 4.2 มูลค่าการซื้อขายสินค้าเกษตรคุณภาพ	58
ภาพที่ 4.3 การเปลี่ยนแปลงความถี่ในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ	59
ภาพที่ 4.4 ปัจจัยที่ผู้บริโภคใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ	60
ภาพที่ 4.5 การเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคในการบริโภคสินค้าเกษตรคุณภาพ	62

บทที่ 1

สาระสำคัญของโครงการ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีทิศทางการพัฒนา โดยเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศ ให้เป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ด้วยการพัฒนาภาคการเกษตร มุ่งเน้นการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและการเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคเพื่อสุขภาวะ

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารของไทยให้มีคุณภาพมาตรฐาน ทั้งในสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง ต้องให้ความสำคัญในกระบวนการตามห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) การผลิต การแปรรูป และการตลาด ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน อาทิ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) ในสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง รวมทั้งการพัฒนาระบบตรวจสอบรับรองคุณภาพแหล่งผลิต และแปรรูปให้สอดคล้องกับระบบตรวจสอบย้อนกลับเพื่อให้เป็นตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับ ของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศอย่างทั่วถึง สร้างโอกาสทางการตลาด และให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค ตลอดจนพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ของผู้บริโภคในประเทศ และให้ความสำคัญกับการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น

สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนตลาดนำการผลิต ในฐานะที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติเป็นหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนงานด้านมาตรฐาน ดำเนินงานในลักษณะบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ประสานข้อมูลและจัดทำแนวทางการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ทั้งด้านข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานลดปัญหาการกีดกันทางการค้า พร้อมผลักดันให้มีสินค้าเกษตรคุณภาพ ปลอดภัย ผ่านการรับรอง และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร ให้เข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน

1.2.2 เพื่อให้ผลผลิตสินค้าเกษตร (ข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง) มีคุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐาน

1.3 เป้าหมายและงบประมาณของโครงการ

1.3.1 เป้าหมายของโครงการ

1) เกษตรกร/ผู้ประกอบการได้รับการถ่ายทอดความรู้เพื่อเข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐานในพื้นที่เป้าหมาย 77 จังหวัด จำแนกเป็น พืช 15,000 ราย ปศุสัตว์ 2,300 ราย และประมง 4,595 ฟาร์ม

2) แหล่งผลิต / สถานประกอบการ (แปลง/ฟาร์ม : ข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง) ในพื้นที่เป้าหมาย 77 จังหวัด ได้รับการรับรองมาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

1.3.2 งบประมาณของโครงการ

งบประมาณที่ใช้ดำเนินโครงการรวม 1,139,156,100 บาท จำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้ กรมการข้าว 66,804,000 บาท กรมวิชาการเกษตร 155,740,600 บาท กรมส่งเสริมการเกษตร 95,312,200 บาท กรมปศุสัตว์ 350,800,400 บาท กรมประมง 339,431,500 บาท สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ 37,313,700 บาท และองค์การสะพานปลา 93,753,700 บาท

1.4 วิธีการดำเนินงานโครงการ

1.4.1 พัฒนาเกษตรกรสู่การผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดย

1) ด้านข้าว

1.1) ตรวจสอบและรับรองระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed) ของเกษตรกรแบบกลุ่มและผู้ประกอบการ (กลุ่มเกษตรกร ศูนย์ข้าวชุมชน สหกรณ์การเกษตร สมาคม/ชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว และเอกชนทั่วไป)

1.2) ตรวจสอบและรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์เบื้องต้น

1.3) ตรวจสอบและรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ แบบรายเดี่ยว และแบบกลุ่ม

1.4) ตรวจสอบและรับรองระบบการผลิตข้าว GAP แบบรายเดี่ยว และแบบกลุ่ม

1.5) ตรวจสอบคุณภาพผลผลิตด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ด้านคุณภาพการสี การตรวจสอบสารเคมีตกค้างในดินและน้ำ ผลผลิตข้าวเปลือก ข้าวอินทรีย์ และข้าว GAP

1.6) ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานโรงสีข้าว

1.7) ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ข้าว

2) ด้านพืช

2.1) ตรวจสอบแหล่งผลิตเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช

2.2) ตรวจสอบโรงคัดบรรจุ โรงงานแปรรูป เพื่อรองรับตามระบบ GMP

2.3) พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจสอบสินค้าพืชและผลิตภัณฑ์

3) ด้านปศุสัตว์

3.1) ตรวจสอบรับรองมาตรฐานฟาร์ม (ใหม่) ตรวจสอบติดตามฟาร์มมาตรฐาน และตรวจต่ออายุฟาร์มมาตรฐาน

3.2) สอบสวนสารตกค้างในฟาร์มมาตรฐานกรณีผลวิเคราะห์เป็นบวก

3.3) สอบสวนสารตกค้างในฟาร์มมาตรฐานร่วมกับ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด (สนง.ปศจ.) และสำนักงานปศุสัตว์เขต (สนง.ปศข.)

3.4) ตรวจสอบติดตาม กำกับ ดูแลการตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์ม และการรับรองมาตรฐานฟาร์ม

3.5) ประเมินสมรรถนะผู้ตรวจประเมิน

3.6) จัดอบรมผู้ประกอบการมาตรฐานฟาร์ม และผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์

4) ด้านประมง

- 4.1) การเตรียมความพร้อมเกษตรกร และการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ
- 4.2) การตรวจประเมินมาตรฐานสุขอนามัยฟาร์ม และสถานประกอบการ
- 4.3) การตรวจปัจจัยการผลิตจากแหล่งเพาะเลี้ยง
- 4.4) การควบคุม ตรวจปัจจัยการผลิตจากสถานประกอบการ รวมทั้งวัตถุดิบอันตราย
- 4.5) ออกใบอนุญาต ใบรับรอง ใบสำคัญการขึ้นทะเบียน
- 4.6) ตรวจวิเคราะห์วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์
- 4.7) เฝ้าระวังการป้องกันการลักลอบการนำเข้าและส่งออกสัตว์น้ำ ซากสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์
- 4.8) จัดทำและขยายขอบข่ายระบบ International Organization for Standardization (ISO) รวมทั้งรักษาระบบ เพื่อรับรองคุณภาพและความปลอดภัยสินค้าประมง
- 4.9) วิเคราะห์ระบบการตรวจสอบรับรองสินค้าประมงส่งออก เพื่อพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้มีประสิทธิภาพ
- 4.10) การเฝ้าระวังโรคสัตว์น้ำในประเทศ และโรคสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก
- 4.11) การเฝ้าระวังฟาร์มปลอดโรค
- 4.12) การจัดการเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสัตว์น้ำ
- 4.13) การตรวจรับรองกุ้งมีชีวิตส่งออกสาธารณสุขรัฐประชาชนจีน
- 4.14) การเฝ้าระวังคุณภาพและความปลอดภัยสินค้าสัตว์น้ำ คุณภาพสิ่งแวดล้อมจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และการตรวจติดตามคุณภาพความปลอดภัยหอยสองฝา
- 4.15) การควบคุมและเฝ้าระวังการนำเข้าส่งออกและนำผ่านสัตว์น้ำ
- 4.16) การผลิตหัวเชื้อจุลินทรีย์ (ปม.1) เพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 4.17) พัฒนาบุคลากรด้านโรคสัตว์น้ำ

1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมการข้าว และองค์การสะพานปลา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ

- 1.6.1 แหล่งผลิต / สถานประกอบการ (แปลง/ฟาร์ม : ข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง) ได้รับการรับรองมาตรฐาน
- 1.6.2 ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ได้มาตรฐาน

บทที่ 2

ระเบียบวิธีการประเมินผล

2.1 ความสำคัญของการประเมินผล

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง และองค์การสะพานปลา จัดทำแนวทางการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ทั้งด้านข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ลดปัญหาการกีดกันทางการค้า พร้อมผลักดันให้มีสินค้าเกษตร คุณภาพ ปลอดภัย ผ่านการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงได้ดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับการผลิต สินค้าเกษตรให้เข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน และให้ผลผลิตสินค้าเกษตรมีคุณภาพ ได้รับการรับรอง มาตรฐาน โดยมีเป้าหมายในการถ่ายทอดความรู้เพื่อเข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน ให้แก่เกษตรกร/ ผู้ประกอบการด้านพืช จำนวน 15,000 ราย ปศุสัตว์ จำนวน 2,300 ราย และประมง จำนวน 4,595 ฟาร์ม และให้การรับรองมาตรฐานแหล่งผลิต/สถานประกอบการไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงาน โครงการ 6 ปี (ปี 2559 – ปี 2564)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ประเมินผล เห็นว่าโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้า เกษตร

เป็นการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการพัฒนาภาคการเกษตร ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ จึงเห็นสมควรประเมินผลโครงการดังกล่าว เพื่อทราบผลผลิต ผลลัพธ์ รวมทั้งปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการฯ เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะต่อไปให้บรรลุ วัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น

2.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล

เพื่อประเมินผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของการดำเนินโครงการฯ

2.3 ขอบเขตของการประเมินผล

2.3.1 พื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ ครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการทั่วประเทศ 77 จังหวัด

2.3.2 ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ เกษตรกรและผู้ประกอบการ ที่เข้าร่วมโครงการฯ และผู้บริโภคทั่วไป

2.3.3 ระยะเวลาของข้อมูล

1) ข้อมูลผลผลิต เป็นข้อมูลจากการดำเนินโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

2) ข้อมูลผลลัพธ์โครงการฯ เป็นข้อมูลของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยใช้ข้อมูลการผลิตก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน และหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน

2.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

2.4.1 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) หมายถึง ระบบการผลิตที่ถูกต้องในฟาร์ม โดยพิจารณาตั้งแต่พื้นที่การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังเก็บเกี่ยว เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีลักษณะตรงตามความต้องการ และมีความปลอดภัยต่อการบริโภค จำแนกเป็น (1) ด้านพืช มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการผลิตที่ได้ผลผลิตปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืช และคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค (2) ด้านปศุสัตว์ เป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสัตว์มาใช้ เพื่อยกระดับการเลี้ยงสัตว์ และเพื่อให้เกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม มีความปลอดภัย และ (3) ด้านสัตว์น้ำ เป็นมาตรฐานการปฏิบัติทางการประมงที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นมาตรฐานและหลักเกณฑ์สำหรับกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ประมง

2.4.2 มาตรฐานการปฏิบัติทางการผลิตอาหารที่ดี (Good Manufacturing Practice: GMP) หมายถึง ข้อกำหนดขั้นต่ำที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้อาหารที่เหมาะสมสำหรับมนุษย์บริโภค ซึ่งเป็นการจัดการด้านความพร้อมของสถานะแวดล้อมในกระบวนการผลิต เช่น ด้านอาคารสถานที่การผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การควบคุมแมลงและสัตว์น้ำโรค การทำความสะอาดสถานที่ผลิต เครื่องจักรและ อุปกรณ์การผลิต การควบคุมน้ำใช้ในโรงงาน การควบคุมสารเคมี การระบุและการสอบกลับ ของผลิตภัณฑ์และการเรียกผลิตภัณฑ์คืน เป็นต้น

2.4.3 การวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤติที่ต้องควบคุม (Hazards Analysis and Critical Control Point: HACCP) หมายถึง การจัดการด้านการควบคุมกระบวนการผลิต (Process Control) โดยเน้นการจัดการจุดที่ได้มีการวิเคราะห์แล้วว่าเป็นจุดที่สำคัญหรือวิกฤติในการควบคุมอันตรายไม่ให้เป็นไปสู่ผู้บริโภค

2.4.4 มาตรฐานการวัดคุณภาพหน่วยงานมีระบบคุณภาพมาตรฐานสากล (International Organization for Standardization: ISO) หมายถึง มาตรฐานสากลหรือองค์การระหว่างประเทศ ว่าด้วยการมาตรฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเศรษฐกิจ และขจัดข้อโต้แย้ง รวมถึงการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้านวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือการจัดระเบียบการค้าโลก

2.4.5 มาตรฐานอาหารฮาลาล หมายถึง กระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามบัญญัติศาสนาอิสลาม ปราศจากสิ่งฮารอม คือ สิ่งที่ต้องห้ามตามบัญญัติศาสนาอิสลาม อาทิ วัตถุดิบ ส่วนประกอบ สารปรุงแต่ง สารพิษ สิ่งปนเปื้อนต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์อาหารที่ดี ถูกสุขอนามัย มีคุณค่าทางอาหาร เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ

2.4.6 ระบบการรมที่ดีและเหมาะสม (Good Fumigation Practice: GFP) หมายถึง มาตรฐานสินค้าเกษตรที่กำหนดหลักปฏิบัติสำหรับกระบวนการรม (fumigation) ผลไม้สดด้วยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เพื่อให้ได้ผลไม้สดที่ปลอดภัย มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการบริโภค และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2.4.7 มาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex Alimentarius Commission: Codex) หมายถึง การกำหนดมาตรฐานอาหารให้เป็นมาตรฐานสากล มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในด้านการค้าระหว่างประเทศ

2.4.8 ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง เจ้าของหรือผู้จัดการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานในวิสาหกิจ ซึ่งเป็นผู้ที่รวบรวมปัจจัยการผลิตต่างๆ จากเกษตรกรมาผลิตสินค้าให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยได้รับผลตอบแทน คือ กำไร (Profit)

2.5 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.5.1 การตรวจเอกสาร

1) การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)

ในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) ของเกษตรกรเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติของเกษตรกร และการยอมรับมาตรฐาน GAP ซึ่งในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการผลิตสินค้าตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และหันมาทำการเกษตรเพื่อให้ได้การรับรองมาตรฐาน GAP กันมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ **ศุภลักษณ์ ฮาร์ริสัน และคณะ (2561)** ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับหญ้าแพงโกลาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติ GAP สำหรับหญ้าแพงโกลาในระดับดีมาก ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ GAP ของเกษตรกรปลูกหญ้าแพงโกลา ได้แก่ ทักษะคติ ความรู้เกี่ยวกับ GAP สำหรับหญ้าแพงโกลาและจำนวนสมาชิกในครอบครัว ปัญหาของเกษตรกร พบว่า ไม่นับใจด้านการตลาด และราคาหญ้าแพงโกลาที่ผลิตตามมาตรฐาน GAP และการศึกษาของ **ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะหัตน์ (2561)** ที่ศึกษาการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง ก็เห็นว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับของเกษตรกร คือ รายได้จากการปลูกข้าวโพด ขนาดพื้นที่ถือครอง ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพด และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน โดยเกษตรกรมีการยอมรับในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 3.77 แต่เกษตรกรยังประสบปัญหา ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่สามารถกำจัดโรคและศัตรูพืชให้หายขาดได้ แหล่งน้ำไม่เพียงพอ การจัดการน้ำชลประทานไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และพ่อค้าคนกลางกำหนดราคาซื้อผลผลิตต่ำ ซึ่งเกษตรกรต้องการให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือดูแลต่อไป นอกจากนี้ เกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับน้อย สอดคล้องกับ **จุฑามาศ คำสุนทร พิระยศ แข็งขัน และกิตติ ศรีสะอาด (2560)** พบว่า ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการรับรองมาตรฐานการผลิตข้าว GAP ในพื้นที่จังหวัดยโสธร คือ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกำจัดข้าวปน ซึ่งเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานข้าว GAP ร้อยละ 98.24 มีความรู้ความเข้าใจมากกว่าเกษตรกรที่ผลิตไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ความรู้ความเข้าใจเรื่องจำนวนข้าวพันธุ์ปนในแปลงที่ต้องไม่เกินร้อยละ 2 ซึ่งเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานข้าว GAP มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวน้อย และปัญหาส่วนใหญ่ คือ เมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ย และสารเคมีมีราคาแพงขาดเงินทุนในการผลิต เกษตรกรบางส่วนที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการผลิตข้าว GAP มีทัศนคติว่ามีความยุ่งยากต่อการปฏิบัติเพื่อการตรวจรับรองข้าว ซึ่งมีการศึกษาของ **พัชรภรณ์ เพ็ชรทอง (2552)**

ที่ทำการศึกษายอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้อง และเหมาะสม ในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่เหมาะสมสำหรับเงาะ และมีการยอมรับการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า Chi-Square Test พบว่า เพศ อายุ ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม จำนวนแรงงานในครัวเรือน และพื้นที่ปลูกเงาะ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำมาวิเคราะห์ถดถอยพบ พบว่า มีเพียงเพศ และพื้นที่ปลูกที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้อง และเหมาะสมสำหรับเงาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เกษตรกรผู้ปลูกเงาะจำหน่ายได้ราคาไม่คุ้มทุน มีค่าจ้าง แรงงานสูง และไม่มีตลาดรองรับผลผลิตเงาะ GAP ทั้งนี้ การผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการผลิตอาหารที่ดี (Good Manufacturing Practice: GMP) ถือเป็นอีกขั้นตอนที่สำคัญก่อนถึงมือผู้บริโภค ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ โรงงาน/ผู้ประกอบการยอมรับการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการผลิตอาหารที่ดี (GMP) นั้น มีหลายปัจจัย เช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องของการความรู้ ทักษะคิด ระดับการยอมรับ ไปจนถึงบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ นอกจากนี้ ยังพบว่าทัศนคติของผู้ประกอบการมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการหันมาผลิตแบบ GMP ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ **สุภัทรา สุขะภักดิ์ ปัญญา หมั่นเก็บ และธำรง เมฆโหรา (2559)** ที่ทำการศึกษถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ หลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหารขั้นต้นของผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทัศนคติที่มีต่อ การยอมรับโดยรวมมีทัศนคติเชิงบวกมาก มีการทำตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว และเห็นด้วยต่อการปฏิบัติตามหลัก GMP ทั้งนี้ ทัศนคติถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับ GMP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐาน

การผลิตสินค้าตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีนั้น จะต้องมีการควบคุมการผลิตที่ปลอดภัย ปลอดภัยเคมีกำจัดศัตรูพืช ปลอดภัยจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร ในทุกกระบวนการ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุน การผลิตของเกษตรกรได้ เนื่องจากการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมในการผลิตสินค้ามาตรฐานมาปรับใช้ มีการวางแผนการใช้ปัจจัยการผลิตที่ส่งผลให้ต้นทุนลดลง ผลผลิตมีคุณภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ผลการประเมินผลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2560) ที่ประเมินผลโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพ การผลิตและคุณภาพผลผลิต ภายใต้โครงการปรับโครงสร้างการผลิตข้าว ปี 2559 พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ จากการเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 94.85 และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในฟาร์ม และ ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ คิดเป็นร้อยละ 87.92 และส่งผลให้ต้นทุนการผลิตข้าวคุณภาพดีในปี 2559 ลดลงจาก ปี 2558 จำนวนไร่ละ 469 บาท ทั้งนี้ ร้อยละ 86.96 เห็นว่าเกิดการเสริมสร้างความร่วมมือและความสามัคคี ในชุมชนเกษตรกร มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยร้อยละ 93.33 มีการวางแผนส่งเสริมพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิต บริหารจัดการกลุ่มโดยคณะกรรมการบริหารภาพรวมของกลุ่ม และคณะกรรมการบริหารกลุ่มย่อย มีการจัดการด้านการตลาด เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการและสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้ชาวนาจำหน่ายข้าวเปลือกในราคาที่เป็นธรรม กลุ่มเกษตรกรร้อยละ 62.67 มีการประชุมคณะกรรมการ บริหารกลุ่มร่วมกับผู้ประกอบการ เพื่อหารือและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดชนิดพันธุ์ข้าว ปริมาณ คุณภาพ ที่ผู้ประกอบการต้องการ โดยยังไม่มีข้อตกลงร่วมกันก่อนฤดูกาลเก็บเกี่ยว

ถึงแม้การผลิตสินค้าเกษตรให้ได้การรับรองมาตรฐาน GAP จะมีการลดปริมาณการใช้สารเคมีลดต้นทุนในการผลิต แต่ยังมีสินค้าเกษตรบางชนิดมีต้นทุนสูง ดังการศึกษาของ **จิระพันธ์ ชูจันทร์ เอียง บัวไหล และจุฑาทิพย์ สองเมือง (2561)** ได้วิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน ความสามารถในการทำกำไร และจุดคุ้มทุนระหว่างการผลิตผักปลอดสารพิษ กับการผลิตผักโดยใช้สารเคมี กรณีศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ต้นทุนการผลิตผักปลอดสารพิษสูงกว่าต้นทุนการผลิตผักโดยใช้สารเคมี และมีรายได้จากการขายผักปลอดสารพิษต่ำกว่าการขายผักโดยใช้สารเคมี โดยการปลูกผักปลอดสารพิษ มีกำไรร้อยละ 8,324.78 บาทต่อปี คิดเป็นอัตรากำไรร้อยละ 10.07 ของรายได้จากการขาย ซึ่งต่ำกว่ากำไรของการผลิตผักโดยใช้สารเคมีที่มีกำไรร้อยละ 44,687.66 บาทต่อปี คิดเป็นอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 37.85 ของรายได้จากการขาย และจุดคุ้มทุนของการผลิตผักปลอดสารพิษ ปีละ 1,980.70 กิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าการผลิตผักโดยใช้สารเคมีที่มีจุดคุ้มทุนปีละ 1,514.50 กิโลกรัม

3) การตรวจรับรองการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐาน

เกษตรกรมีการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น อันเกิดจากการสนับสนุนของหน่วยงานรัฐที่อบรมให้ความรู้ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก่อนมีการตรวจรับรองมาตรฐาน ส่งผลให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายสินค้าได้ราคาสูงขึ้น มีการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทางการผลิต ตรวจรับรองแหล่งรวบรวมและแปรรูป ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง ส่งผลให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายสินค้าดังกล่าวได้ราคาสูงขึ้น จะเห็นได้จากผลการประเมินผลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2559) ที่ประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานปี 2557-2558 พบว่า หน่วยงานได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอตามแผนงาน แต่ในระยะยาวจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น มีการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มในรูปแบบรายเดี่ยวและแบบกลุ่มครบตามเป้าหมาย เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับใบรับรองมาตรฐานฟาร์มตามกำหนด ยกเว้นสินค้ากุ้งที่ได้รับล่าช้า ส่วนการใช้ประโยชน์จากใบรับรองในการผลิตและการขายผลผลิตขึ้นอยู่กับชนิดสินค้า โดยสินค้าที่มีการใช้ประโยชน์มากที่สุด ได้แก่ สินค้ากุ้ง และสุกร รองลงมา คือ สินค้าไก่ ผัก และข้าว ทั้งนี้สินค้าที่มีการใช้ประโยชน์น้อยเนื่องจากมาตรฐานไม่ได้เป็นข้อกำหนดในการจำหน่ายผลผลิต ในระดับผู้ประกอบการ การตรวจรับรองโรงสีข้าวสู่มาตรฐานการปฏิบัติทางการผลิตอาหารที่ดี Good Manufacturing Practice (GMP) ยังมีจำนวนน้อย ส่วนการรับรองโรงคัดบรรจุ และแปรรูปตามมาตรฐาน GMP การวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤติที่ต้องควบคุม Hazards Analysis and Critical Control Point (HACCP) ระบบบัญชีรายชื่อโรงคัดบรรจุ (Establishment List: EL) ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย มีการพัฒนาและตรวจประเมินมาตรฐานสถานประกอบการด้านปศุสัตว์ และตรวจรับรองแหล่งรวบรวมและแปรรูปด้านประมงได้ตามเป้าหมาย และปรับปรุงท่าเทียบเรือประมง รวมถึงโรงประมงสัตว์น้ำ โดยผู้ประกอบการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านมาตรฐานอย่างเพียงพอ มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงสถานประกอบการให้ได้มาตรฐาน ด้านราคาสินค้าเกษตรคุณภาพที่ผลิต ได้แก่ สินค้าผัก และผลไม้ส่วนใหญ่ได้รับราคาสูงขึ้นหลังจากได้รับรองมาตรฐานฟาร์มมากกว่าสินค้าชนิดอื่น สินค้าปศุสัตว์และกุ้งได้รับเท่าเดิม เนื่องจากผู้รับซื้อผลผลิตยังคงมีอำนาจในการกำหนดราคาไม่แตกต่างจากเดิม ในกรณีของสินค้ากุ้ง บางครั้งผู้ขายมีอำนาจการต่อรองราคามากขึ้น เนื่องจากมีทางเลือกมากขึ้นในการจำหน่าย ในส่วนของความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมากถึงมาก ความพึงพอใจของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากได้ความรู้ คำแนะนำ การปรับปรุงสถานที่ การตรวจรับรอง

และตลาดรองรับผลผลิต โดยผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อสินค้าที่ได้มาตรฐานอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรอยู่ในระดับที่เหมาะสม และมั่นใจในตัวสินค้าที่ได้รับการรับรองในระดับมาก และจะเลือกซื้อต่อเนื่อง หากมีสถานที่และสินค้าจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ **มัญญา เรืองวงศ์ โรจน์ (2558)** ที่ทำการศึกษถึงการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรผู้ผลิตพืช เทศบาลตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า เกษตรกรตัวอย่างมีการดำเนินการตามมาตรฐาน GAP อยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจต่อการเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การบันทึกข้อมูลและการตามสอบสุ่มลักษณะส่วนบุคคล แหล่งน้ำ และวัตถุดิบตรงทางการเกษตร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากการวิชาการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดี ด้านพื้นที่ปลูก มีการดำเนินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาหลักของเกษตรกรในการดำเนินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ ด้านการตลาด ทั้งนี้ เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรที่มีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ไม่มีความแตกต่างกับราคาสินค้าเกษตรแบบเคมีทั่วไป รองลงมา ด้านการผลิต และด้านต้นทุนการผลิต เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตสูง

จากการตรวจเอกสารดังกล่าว สามารถนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมที่เกษตรกรสามารถนำมาใช้ในฟาร์มของตนเองจนได้รับการรับรองมาตรฐาน ได้สินค้าที่มีคุณภาพ สามารถจำหน่ายได้ราคาดี แต่เกษตรกรยังประสบปัญหาด้านราคาสินค้าบางชนิดที่ได้รับเท่าเดิม เช่น กุ้ง และปศุสัตว์ เป็นต้น เนื่องจากเกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาหลักในด้านการตลาดของเกษตรกร ทั้งนี้ ผู้ประเมินจะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวมาประกอบเป็นแนวทางในการทำกรอบการประเมินผล ประเด็น และตัวชี้วัดในการประเมินผลโครงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2562

2.5.2 แนวคิดและทฤษฎี

1) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่วัดและทำการวิเคราะห์ว่าผลที่เกิดจากการดำเนินงานนั้นตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งผลกระทบเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ การประเมินผลโครงการแบ่งตามระยะเวลาของโครงการ ดังนี้ (บรรเทิง มาแสง, 2546)

1.1) การประเมินผลก่อนการดำเนินโครงการ (Pre Evaluation) เป็นการประเมินผลก่อนที่จะจัดทำหรือนำโครงการมาปฏิบัติ วัตถุประสงค์ในการประเมินผลเพื่อศึกษาความเหมาะสม หรือความเป็นไปได้ของโครงการ โดยการวิเคราะห์ว่าผลที่จะได้ตามโครงการนั้นจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ เป็นการประเมินผลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้ที่มีหน้าที่ในการอนุมัติโครงการ

1.2) การประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการในขณะที่มีการดำเนินโครงการ หลังจากที่ได้มีการดำเนินโครงการได้ระยะหนึ่ง เพื่อทราบความก้าวหน้าหรือปัญหาในการดำเนินโครงการ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโครงการล้มเหลว นอกจากนี้ บทเรียนที่ได้ยังสามารถนำไปใช้ในการจัดทำโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันได้

1.3) การประเมินผลเสร็จสิ้นโครงการ (Post Evaluation) การประเมินผลเมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อตัดสินว่าการดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ที่เรียนซึ่งไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการจะได้นำไปประกอบการพิจารณาเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการอื่นต่อไป

2) ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) (อ้างใน วัฒนา, 2553)

ตัวแบบเชิงตรรกะ เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพได้ชัดเจนที่นำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการปฏิบัติงานของแผนงาน การจัดทำกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ (W.K. Kellogg Foundation, 2004: p1)

ตัวแบบเชิงตรรกะ มี 5 องค์ประกอบ (ภาพที่ 2.1) ได้แก่

2.1) ทรัพยากรต่าง ๆ (Resources) เช่น คน เงิน การจัดการองค์การ และชุมชนที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

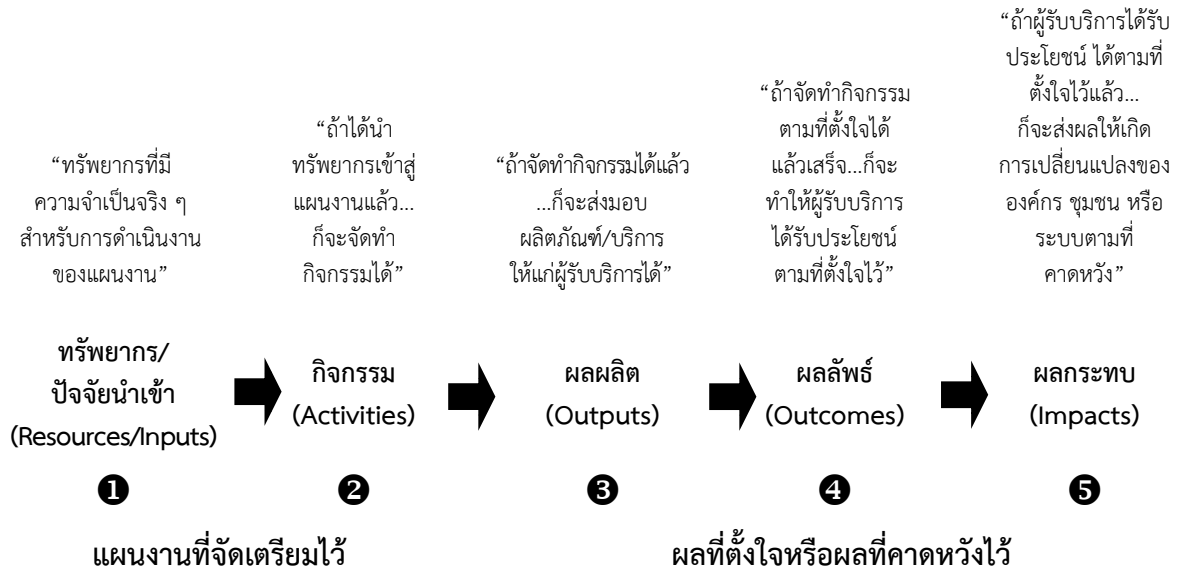
2.2) กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำโดยใช้ทรัพยากร กิจกรรมเป็นทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำ กิจกรรมการพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หรือผลงานที่ต้องบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts)

2.3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน และอาจครอบคลุมถึงประเภท ระดับ และเป้าหมายของการให้บริการที่ส่งมอบของแผนงาน

2.4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพ และระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน ผลลัพธ์ระยะสั้นวัดได้ภายใน 1-3 ปี ผลลัพธ์ระยะยาววัดได้ภายใน 4-6 ปี และนำไปสู่ผลกระทบได้ภายใน 7-10 ปี

2.5) ผลกระทบ (Impacts) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์การ ชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดทำกิจกรรมของแผนงานที่ปรากฏในช่วง 7-10 ปี ของการดำเนินงานตามแผนงาน ซึ่งโดยปกติมักจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

นักประเมินผลบางท่านเห็นว่าตัวแบบเชิงตรรกะเป็น ทฤษฎีแผนงาน (Program Theory) เนื่องจากเน้นการอธิบายกระบวนการทำงานของแผนงานที่เป็นปัจจัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนงาน

ที่มา: W.K. Kellogg Foundation, 2004: p3

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model)

3) การวัดเจตคติ/ทัศนคติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 หน้า 321) ได้บัญญัติศัพท์ว่าเจตคติ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Attitude มาจากภาษาลาตินคำว่า Aptus หมายถึง ทำที่หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากคำว่า เจตคติ หรือนักวิชาการบางคนใช้คำว่า ทัศนคตินั้น ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมายรวมถึงบริบทของการประเมินค่า ตามที่ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) ให้คำจำกัดความไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง การประเมินหรือการตัดสินเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ หรือเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคนคนหนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง เป็นทำที่หรือแนวโน้มน ส่วนบุคคลที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล กลุ่มคน ความคิด และสิ่งของที่ได้รับ และวิลาส ทองสุข (2552) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า คือ การประเมินหรือตัดสินเพื่อสะท้อนความรู้สึกของคนเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าเจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ อันเนื่องมาจากความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในลักษณะชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย พอใจ ไม่พอใจ ต่อสิ่งใด ๆ ในทิศทางใดทิศทางหนึ่งทั้งทางบวกและทางลบ

การวัดเจตคติ โดยตรงทำได้ยากเนื่องจากเป็นการวัดความรู้สึกนึกคิดที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล ตามความหมายข้างต้น ดังนั้น การประเมินค่าเจตคติของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ จึงเป็นการวัดทางอ้อม เช่น การถามสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการวัดโดยให้บุคคลเป้าหมายเป็นผู้ตอบ ให้คะแนน หรือประเมินค่า จากคำตอบตามความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มี (เจษฎา อังกาบสี, 2554) อย่างไรก็ตามการวัดเจตคติมีความสำคัญ 4 ประการ คือ

3.1) การวัดเจตคติเพื่อทำนาย เป็นการวัดเจตคติที่ทำนายว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ และกระทำไปอย่างไร

3.2) การวัดเจตคติเพื่อเข้าใจสาเหตุและผล เป็นการวัดเจตคติจากการกระทำว่าทำไมบุคคลนั้นถึงทำเรื่องต่าง ๆ ด้วยเหตุผลใด

3.3) การวัดเจตคติเพื่อหาทางป้องกัน เป็นการวัดเจตคติเพื่อประเมินความคิดเห็นของคนหนึ่ง เช่น การรับบุคคลเข้าเป็นแพทย์ พยาบาล นักบิน อาจารย์ จำเป็นต้องได้เจตคติที่ดีและเหมาะสม ต่ออาชีพนั้น มิฉะนั้นอาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้

3.4) การวัดเจตคติเพื่อหาทางแก้ไข เนื่องจากแต่ละคนมีเจตคติที่แตกต่างกัน คนในสังคมจึงอาจมีเจตคติที่สอดคล้อง ไม่สอดคล้องในเรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นการวัดเจตคติจะช่วยแก้ไขบุคคลที่มีเจตคติที่ไม่ดี/ไม่สอดคล้องกับจริยธรรม คุณธรรมของสังคม

4) การวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคิร์ท

Rensis Likert (ค.ศ.1932) ได้สร้างเครื่องมือในการวัดทัศนคติ โดยใช้วิธีการวัดแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดข้อมูลเชิงคุณภาพที่รู้จักกันแพร่หลายมากที่สุดวิธีหนึ่ง เริ่มต้นด้วยการรวบรวม หรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา โดยการกำหนดระดับคะแนนสามารถกำหนดได้หลายระดับ เช่น 3 ระดับ 4 ระดับ ขึ้นอยู่กับผู้ประเมินผลจะกำหนด จากนั้นกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ ซึ่งมีวิธีคำนวณหาคะแนนช่วงชั้น ดังนี้

$$\text{คะแนนช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}}$$

โดยที่ คะแนนสูงสุด คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุดตามแบบสอบถาม

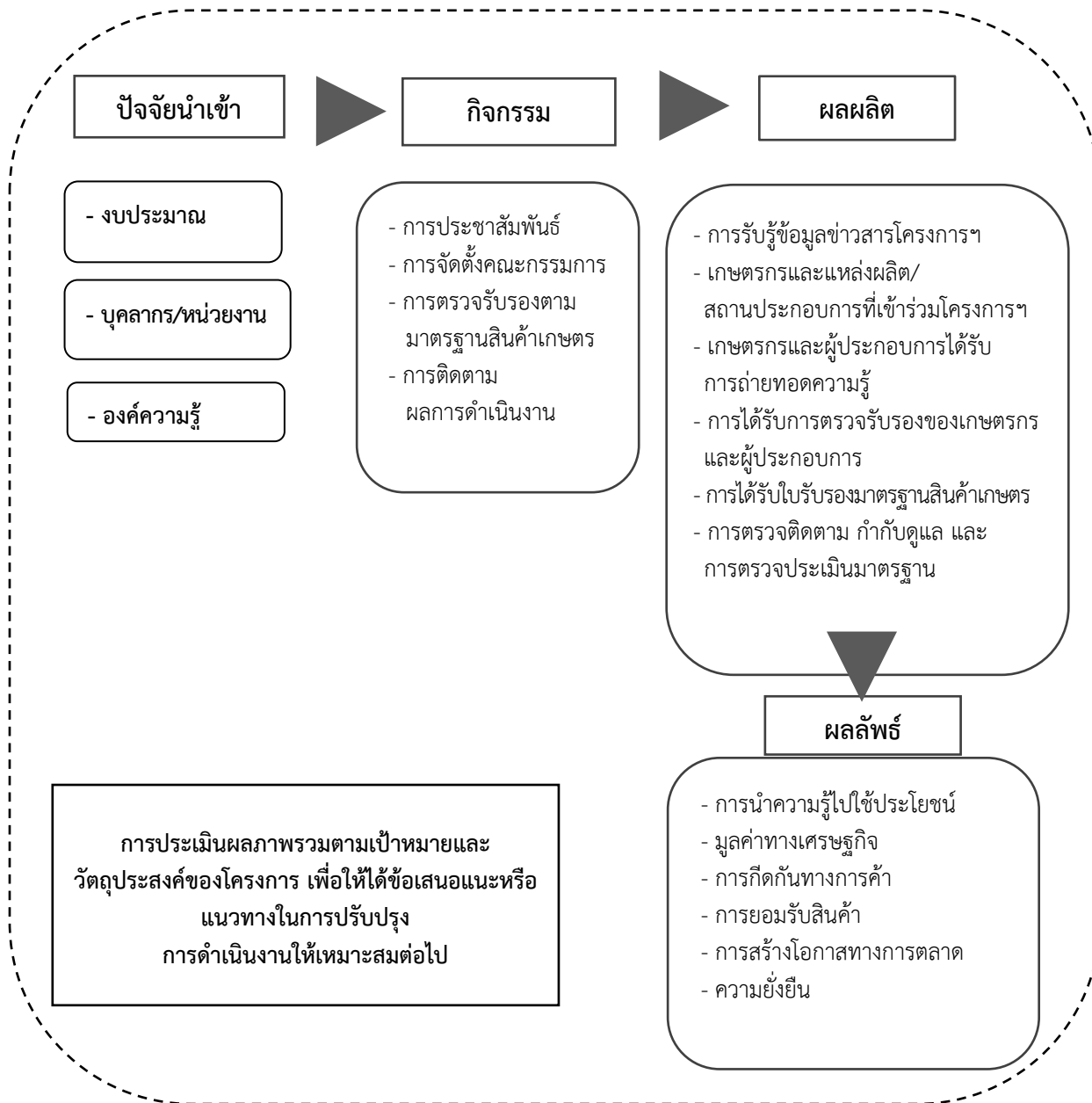
คะแนนต่ำสุด คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุดตามแบบสอบถาม

จำนวนระดับชั้น คือ การกำหนดระดับการวัด

ตัวอย่าง คะแนนมากที่สุดเท่ากับ 5 คะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 1 กำหนดไว้ 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด/พึงพอใจมาก/พึงพอใจปานกลาง/พึงพอใจน้อย/พึงพอใจน้อยที่สุด (หรือจะกำหนดเป็นมาก/ค่อนข้างมาก/ปานกลาง/ค่อนข้างน้อย/น้อย)

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ช่วงคะแนนเฉลี่ย = $(5-1)/5 = 0.80$ จากนั้นนำช่วงคะแนนไปกำหนดระดับความสำเร็จตั้งแต่คะแนน 1 ถึง 5

2.5.3 กรอบแนวคิดในการประเมินผล

ที่มา: จากการศึกษา

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2562

2.6 วิธีการประเมินผล

2.6.1 รูปแบบการประเมินผล

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาประยุกต์โดยใช้รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นกรอบในการกำหนดประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยคำนึงถึงระยะเวลา และกระบวนการดำเนินงานตามขั้นตอนของโครงการฯ

2.6.2 ประเภทการประเมินผล

เป็นการประเมินผลระหว่างการดำเนินโครงการ (Ongoing Evaluation) เนื่องจากโครงการฯ ได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่สิ้นสุดโครงการฯ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลผลิตที่ได้ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันโครงการฯ ไม่ให้ล้มเหลว และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันได้

2.6.3 แผนแบบการประเมินผล

การประเมินผลครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่โครงการกำหนดไว้ หรือผลที่คาดหวังเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังมีโครงการฯ

2.6.4 ประเด็นและตัวชี้วัด

จากกรอบแนวคิดของการประเมินผลที่นำมาประยุกต์ใช้ได้สร้างเป็นประเด็นที่ต้องการประเมินและตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล
1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs)		
1.1 งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณที่เบิกจ่ายเปรียบเทียบกับที่ได้จัดสรร	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 96
1.2 บุคลากร/หน่วยงาน	- จำนวนเจ้าหน้าที่เฉลี่ยในการปฏิบัติงาน - จำนวนหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการโครงการ	- - ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยงาน
1.3 องค์ความรู้	- จำนวนองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้ตรวจประเมิน	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย
2. กิจกรรม (Activities)		
2.1 การประชาสัมพันธ์	- จำนวนสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ - ความถี่ในการใช้สื่อประชาสัมพันธ์โครงการ	- ไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง - ไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง/ปี

ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมินผล (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล
2.2 การจัดตั้งคณะกรรมการ	- จำนวนคณะกรรมการ/คณะทำงานที่จัดตั้งขึ้น - จำนวนครั้งในการจัดประชุมคณะกรรมการ	- - ไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง/ปี
2.3 การตรวจรับรองตามมาตรฐานสินค้าเกษตร	- จำนวนครั้งในการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย
2.4 การติดตามผลการดำเนินงาน	- จำนวนครั้งในการตรวจติดตามแปลงของเกษตรกร - จำนวนครั้งในการติดตามความก้าวหน้าของเจ้าหน้าที่	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย - ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย
3. ผลผลิต (Outputs)		
3.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการฯ	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่รับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการฯ	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
3.2 เกษตรกรและแหล่งผลิต/สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ - จำนวนแหล่งผลิต/สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย - ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย
3.3 เกษตรกรและผู้ประกอบการได้รับการถ่ายทอดความรู้	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน - ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตร	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 - ไม่น้อยกว่าระดับมาก
3.4 การได้รับการตรวจรับรองของเกษตรกร และผู้ประกอบการ	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่ได้รับการตรวจประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
3.5 การได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่ได้รับใบรับรองการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
3.6 การตรวจติดตาม กำกับดูแล และการตรวจประเมินมาตรฐาน	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่ได้รับการตรวจติดตามการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐาน	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมินผล (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)		
4.1 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการ ที่นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
4.2 มูลค่าทางเศรษฐกิจ		
4.2.1 เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)	- ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรอง มาตรฐาน - ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้จากการจำหน่าย สินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน - รายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับ การรับรองมาตรฐาน	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ - เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ - เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ
4.2.2 ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)	- ร้อยละของผู้ประกอบการที่มีการซื้อสินค้า ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากเกษตรกร - ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรอง มาตรฐาน - ร้อยละของผู้ประกอบการที่มีรายได้ จากการจำหน่ายสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ - เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ - เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ
4.2.3 ผู้บริโภค (ช่วงปลายน้ำ)	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีปริมาณการซื้อสินค้า เกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น - ร้อยละของผู้บริโภคที่มีมูลค่าการซื้อ สินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองเพิ่มขึ้น - ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความถี่ในการซื้อ สินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น - ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความเต็มใจจ่าย ในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพในราคาที่สูงขึ้น	- เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561 - เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561 - เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561 - เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561
4.3 การกีดกันทางการค้า	- ร้อยละของสินค้าที่ผ่านการตรวจสอบไม่ถูกตีกลับ	- ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95
4.4 การยอมรับสินค้า	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีการบริโภคสินค้าที่ได้รับ การรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมินผล (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล
4.5 การสร้างโอกาสทางการตลาด	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรอง	- เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
	- ร้อยละของผู้ประกอบการที่มีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรอง	- เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
4.6 ความยั่งยืน	- ร้อยละของเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
	- ร้อยละของผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
5. ทักษะคน	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกร/ผู้ประกอบการที่มีต่อการดำเนินโครงการ (การอบรม การตรวจรับรอง เป็นต้น)	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก
	- ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (ความเต็มใจจ่าย เป็นต้น)	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก

ที่มา: จากการศึกษา

2.6.5 การรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการรวบรวมข้อมูล ได้เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือเพื่อสอบถามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีคำถามทั้งคำถามปลายปิด (Close – ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open - ended Question)

2) แหล่งข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ เกษตรกรและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ รวมทั้งผู้บริโภค ดังนี้ (ตารางที่ 2.2)

2.1.1) การสุ่มตัวอย่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ

ในการประเมินผลครั้งนี้ได้จำแนกกิจกรรมการผลิตตามการส่งเสริมของแต่ละหน่วยงาน ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ข้าว ผักและผลไม้ ปศุสัตว์ และประมง โดยผู้ทำการประเมินผลได้เลือกชนิดสินค้าที่มีการรับรองมาตรฐานสินค้ามากที่สุดในแต่ละประเภท จำนวน 4 ชนิดสินค้า ได้แก่ ข้าว ลำไย โคนม และกุ้งทะเล ทั้งนี้ มีการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ ดังนี้

(1) การสุ่มตัวอย่างเกษตรกร

(1.1) ประชากรทั้งหมด จำนวน 34,997 ราย ประกอบด้วย

(1.1.1) สินค้าข้าว จำนวน 20,836 ราย

(1.1.2) สินค้าลำไย จำนวน 1,575 ราย

(1.1.3) สินค้าโคนม จำนวน 4,896 ราย

(1.1.4) สินค้ากุ้งทะเล จำนวน 7,690 ราย

(1.2) การกำหนดขนาดตัวอย่างเกษตรกร โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 1 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ (Neuman,1991) ทั้งหมด 34,997 ราย ได้จำนวนตัวอย่างเกษตรกร 350 ราย

(1.3) สุ่มเกษตรกรตัวอย่าง โดยใช้แผนแบบการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นภูมิตาม 4 ชนิดสินค้า ได้แก่ ข้าว ลำไย โคนม และกุ้งทะเล และสุ่มเกษตรกรตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (Simple Random Sampling without Replacement) รวมจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 394 ราย แบ่งเป็น

(1.3.1) สินค้าข้าว จำนวน 207 ราย

(1.3.2) สินค้าลำไย จำนวน 39 ราย

(1.3.3) สินค้าโคนม จำนวน 86 ราย

(1.3.4) สินค้ากุ้งทะเล จำนวน 62 ราย

(2) การสุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องใน 4 ชนิดสินค้า โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ชนิดสินค้าละ 20 ราย รวมทั้งสิ้น 80 ราย

2.1.2) สุ่มตัวอย่างผู้บริโภค โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในจังหวัดที่มีเกษตรกรตัวอย่าง จำนวน 20 จังหวัด จังหวัดละ 15 ราย รวมทั้งหมด 300 ราย

2.1.3) สุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ ในแต่ละจังหวัดโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากทุกหน่วยงานในจังหวัดที่มีเกษตรกรตัวอย่าง จำนวน 20 จังหวัด จังหวัดละ 2 ราย รวมทั้งหมด 40 ราย

เก็บข้อมูลเกษตรกร 394 ราย เจ้าหน้าที่ 40 ราย และผู้บริโภค 232 ราย ในส่วนของผู้ประกอบการ สืบเนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (Coronavirus Disease Starting in 2019 : Covid-19) ทำให้การเก็บข้อมูลไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยสามารถเก็บข้อมูลได้ 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.25 ของเป้าหมาย

ตารางที่ 2.2 การสุ่มตัวอย่างเกษตรกร ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่

หน่วย: ราย

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	รวม
1. เกษตรกร					
1.1 ขนาดประชากร	20,836	1,575	4,896	7,690	34,997
1.2 ขนาดตัวอย่าง (ร้อยละ 1)	207	39	86	62	394
2. ผู้ประกอบการ	7	9	22	4	42
3. เจ้าหน้าที่	10	10	10	10	40
4. ผู้บริโภคทั่วไป	-	-	-	-	232
รวมทั้งสิ้น	224	58	118	76	708

ที่มา: จากการศึกษา

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารโครงการ รายงานการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการฯ ตลอดจนข้อมูลจากเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.6.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในเชิงตัวเลขมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ค่าผลรวม ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ เป็นต้น โดยแจกแจงความถี่ จัดกลุ่มประเภทข้อมูล แล้วนำเสนอในรูปตาราง แผนภูมิ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือเป้าหมายของโครงการ หรือเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นก่อนและหลังมีโครงการฯ

2) การวิเคราะห์ความพึงพอใจ รวมทั้งความคิดเห็นของเกษตรกรโดยใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีการกำหนดค่าคะแนนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2.3 การกำหนดค่าคะแนนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าคะแนน	ผลการประเมินผล
1.00 – 1.80	พึงพอใจน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	พึงพอใจน้อย
2.61 – 3.40	พึงพอใจปานกลาง
3.41 – 4.20	พึงพอใจมาก
4.21 – 5.00	พึงพอใจมากที่สุด

ที่มา: จากการศึกษา

2.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล

2.7.1 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินงานต่อไป

2.7.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการประเมินผลใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการ

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปจากเกษตรกรตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2562 จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างที่มีสถานะได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรแล้ว ในปีงบประมาณ 2562 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 เพศ อายุ และระดับการศึกษา

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.38 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.62 เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 32.82 รองลงมาจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 23.66 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 17.30 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 12.72 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.40 ระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 3.32 ไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.02 และระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 0.76 (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	ร้อยละ
1. เพศ	100.00
1.1 ชาย	50.38
1.2 หญิง	49.62
2. อายุเฉลี่ย (ปี)	53
3. ระดับการศึกษา	100.00
3.1 ไม่ได้รับการศึกษา	1.02
3.2 ประถมศึกษาตอนต้น	32.82
3.3 ประถมศึกษาตอนปลาย	23.66
3.4 มัธยมศึกษาตอนต้น	12.72
3.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	17.30
3.6 อนุปริญญา/ปวส.	3.32
3.7 ปริญญาตรี	8.40
3.8 ปริญญาโท	0.76

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2 สมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 4 ราย โดยอยู่ในวัยทำงานเฉลี่ยครัวเรือนละ 3 ราย เป็นแรงงานในภาคเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 2 ราย และเป็นแรงงานนอกภาคเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 1 ราย (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	ราย
1. สมาชิกในครัวเรือน	4
2. แรงงานในครัวเรือน	3
2.1 แรงงานในภาคเกษตร	2
2.1 แรงงานนอกภาคเกษตร	1

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.3 การประกอบอาชีพของเกษตรกร แบ่งเป็น

1) อาชีพในภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 96.44 โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 95.93 และมีอาชีพรับจ้างในภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 0.51 (ตารางที่ 3.3)

2) อาชีพนอกภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 3.56 โดยทำงานประจำ คิดเป็นร้อยละ 1.78 ทำธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 1.27 และรับจ้างนอกภาคเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 0.51 (ตารางที่ 3.3)

3.1.4 ประสบการณ์ในการทำเกษตร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีประสบการณ์ในการทำเกษตรเฉลี่ย 26 ปี (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 การประกอบอาชีพ และประสบการณ์ในการทำเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	ร้อยละ
1. อาชีพหลักของเกษตรกร	100.00
1.1 ในภาคเกษตรกร	96.44
1) เกษตรกร	95.93
2) รับจ้างเกษตร	0.51
1.2 นอกภาคเกษตรกร	3.56
1) ทำงานประจำ	1.78
2) ธุรกิจส่วนตัว	1.27
3) รับจ้างนอกภาคเกษตรกร	0.51
2 ประสบการณ์ในการทำเกษตร (ปี)	26

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.5 พื้นที่ถือครอง เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองที่มีเอกสารสิทธิ์ จำแนกเป็น

1) ลักษณะการถือครองที่ดิน เกษตรกรร้อยละ 63.53 มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง เฉลี่ยรายละ 9.40 ไร่ ร้อยละ 18.82 เช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตรเฉลี่ยรายละ 38.37 ไร่ และร้อยละ 17.65 ได้ทำประโยชน์ฟรี เฉลี่ยรายละ 8.28 ไร่ (ตารางที่ 3.4)

2) การใช้ประโยชน์ที่ดิน เกษตรกรร้อยละ 83.21 มีที่นา โดยเฉลี่ยรายละ 23.03 ไร่ รองลงมาร้อยละ 76.74 มีที่ปลูกบ้านเรือนอยู่อาศัย เฉลี่ยรายละ 1.06 ไร่ ร้อยละ 27.99 สวนผลไม้/ไม้ยืนต้น เฉลี่ยรายละ 12.50 ไร่ ร้อยละ 25.29 มีโรงเรือน/โรงเลี้ยง/คอกสัตว์ เฉลี่ยรายละ 3.58 ไร่ ร้อยละ 20.36 ใช้พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ/ทำประมง เฉลี่ยรายละ 23.37 ไร่ ร้อยละ 19.59 พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์/ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ยรายละ 7.45 ไร่ ร้อยละ 12.72 พืชไร่ เฉลี่ยรายละ 19.44 ไร่ ร้อยละ 5.09 สวนผัก/สมุนไพร เฉลี่ยรายละ 2.29 ไร่ ร้อยละ 4.83 ห้วย/หนอง/คลอง/บึง/สระ เฉลี่ยรายละ 1.56 ไร่ ร้อยละ 3.31 ทำฟาร์ม/เกษตรผสมผสาน เฉลี่ยรายละ 4.19 ไร่ และร้อยละ 1.53 ที่รกร้างว่างเปล่า เฉลี่ยรายละ 2.46 ไร่ (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 พื้นที่ถือครองของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	ร้อยละ	พื้นที่เฉลี่ย (ไร่)
1. ลักษณะการถือครองที่ดิน		
1.1 ของตนเอง	63.53	9.40
1.2 เช่า	18.82	38.37
1.3 ได้ทำฟรี	17.65	8.28
2. การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร^{1/}		
2.1 ที่นา	83.21	23.03
2.2 ที่ปลูกบ้านเรือนอยู่อาศัย	76.74	1.06
2.3 สวนผลไม้/ไม้ยืนต้น	27.99	12.50
2.4 โรงเรือน/โรงเลี้ยง/คอกสัตว์	25.29	3.58
2.5 เพาะเลี้ยงประมง	20.36	23.37
2.6 พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์/ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์	19.59	7.45
2.7 พืชไร่	12.72	19.44
2.8 สวนผัก/สมุนไพร	5.09	2.29
2.9 ห้วย/หนอง/คลอง/บึง/สระ	4.83	1.56
2.10 ฟาร์ม/เกษตรผสมผสาน	3.31	4.19
2.11 ที่รกร้างว่างเปล่า	1.53	2.46

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ^{1/}ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3.1.6 แหล่งน้ำในการทำเกษตร

1) เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.79 มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตชลประทาน และร้อยละ 46.06 อยู่นอกเขตชลประทาน โดยพบว่าเกษตรกรบางรายมีพื้นที่ทางการเกษตรอยู่หลายแห่ง มีที่ดินทั้งในเขตชลประทานและนอกชลประทาน

2) เกษตรกรใช้น้ำฝนในการทำเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.74 ของเกษตรกร ตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาใช้น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 59.54 น้ำจากบ่อ สระ หรือน้ำบาดาลของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.31 น้ำชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 33.59 เนื่องจากพื้นที่เขตชลประทานมีน้ำไม่เพียงพอ จึงใช้น้ำจากแหล่งอื่นร่วมด้วย สูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 31.56 ใช้น้ำจากโครงการเอกชน/ราชการ ที่สูบจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 4.83 และใช้น้ำจากกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรที่สูบจากแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 2.04 (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 แหล่งน้ำในการทำเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	ร้อยละ
1. พื้นที่เขตชลประทาน^{1/}	
1.1 ในพื้นที่ชลประทาน	73.79
1.2 นอกพื้นที่ชลประทาน	46.06
2. แหล่งน้ำในการทำเกษตร^{1/}	
2.1 ฝน	70.74
2.2 ประปา	59.54
2.3 บ่อ/สระ/บาดาล	46.31
2.4 ชลประทาน	33.59
2.5 สูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ	31.56
2.6 โครงการเอกชน/ราชการ	4.83
2.7 กลุ่ม/สถาบันเกษตรกร	2.04

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ

3.2.1 ประสบการณ์ในการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีประสบการณ์ในการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเฉลี่ย 20 ปี โดยได้ใบรับรองมาตรฐานมาแล้วเฉลี่ย 4 ปี (ตารางที่ 3.6)

3.2.2 ประสบการณ์ในการผลิตสินค้าเกษตรของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ มีประสบการณ์ในการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเฉลี่ย 18 ปี โดยได้ใบรับรองมาตรฐานสถานประกอบการมาแล้วเฉลี่ย 10 ปี (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 ประสบการณ์ในการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานของเกษตรกรและผู้ประกอบการ
ที่เข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	เฉลี่ย (ปี)
1. เกษตรกร	
1.1 ประสบการณ์ในการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน	20
1.2 จำนวนปีที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานที่ได้รับรองมาตรฐาน	4
2. ผู้ประกอบการ	
2.1 ประสบการณ์ในการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน	18
2.2 จำนวนปีที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานที่ได้รับรองมาตรฐาน	10

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 4

ผลการประเมิน

ผลการประเมินในครั้งนี้เป็นการประเมินผลระหว่างการดำเนินโครงการ (Ongoing Evaluation) โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นกรอบในการกำหนดประเด็นที่ต้องการประเมินผล ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต และผลลัพธ์ของโครงการฯ ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ในระดับพื้นที่จำนวน 40 ราย ผู้ประกอบการจำนวน 41 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 394 ราย มีผลการประเมิน ดังนี้

4.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

4.1.1 งบประมาณ

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้รับจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินโครงการฯ จำนวน 1,139,16 ล้านบาท ซึ่งหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณมากที่สุด คือ กรมปศุสัตว์ 350,800,400 บาท รองลงมาเป็นเป็นกรมประมง 339,431,500 บาท กรมวิชาการเกษตร 155,740,600 บาท กรมส่งเสริมการเกษตร 95,312,200 บาท องค์การสะพานปลา 93,753,700 บาท กรมการข้าว 66,804,000 บาท และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ 37,313,700 บาท (ตารางที่ 4.1)

ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

จากข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 พบว่า มีการเบิกจ่ายงบประมาณทั้งหมด 1,001.86 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 87.95 ของเป้าหมาย 1,139.16 ล้านบาท โดยจำแนกผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้ กรมประมง 326.58 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.21 ของเป้าหมาย 339.43 ล้านบาท กรมวิชาการเกษตร 152.29 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.79 ของเป้าหมาย 155.74 ล้านบาท กรมการข้าว 50.75 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 75.97 ของเป้าหมาย 66.80 ล้านบาท เนื่องจากมีงบประมาณเหลือจ่ายในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง จากการจ้างหน่วยงานภายนอกดำเนินการตรวจประเมินมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ 34.59 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 92.70 ของเป้าหมาย 37.31 กรมส่งเสริมการเกษตร 92.74 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.31 ของเป้าหมาย 95.31 ล้านบาท กรมปศุสัตว์ 344.90 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 98.32 ของเป้าหมาย 350.80 และองค์การสะพานปลา 54.68 คิดเป็นร้อยละ 58.32 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ผลการใช้จ่ายงบประมาณโครงการฯ ปี 2562

รายการ	ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)	ผลการใช้จ่าย (ล้านบาท)	ร้อยละ
1. กรมประมง	339.43	326.58	96.21
2. กรมวิชาการเกษตร	155.74	152.29	97.79
3. กรมการข้าว	66.80	50.75	75.97
4. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ	37.31	34.59	92.70
5. กรมส่งเสริมการเกษตร	95.31	92.74	97.31
6. กรมปศุสัตว์	350.80	344.90	98.32
7. องค์การสะพานปลา	93.75	54.68	58.32
รวมทั้งหมด	1,139.16	1,056.54	92.75

ที่มา : แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคการเกษตร (ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2562)

4.1.2 บุคลากร/หน่วยงาน

การดำเนินงานโครงการฯ มีการส่งเสริมด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรใน 4 ชนิดสินค้า ได้แก่ ข้าว ลำไย โคนม และกุ้งทะเล มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการในระดับพื้นที่ จำนวน 10 หน่วยงาน เป็นหน่วยงานของกรมการข้าวที่รับผิดชอบสินค้าข้าว โดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์วิจัยข้าว หน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรที่รับผิดชอบสินค้าลำไย โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบสินค้าโคนม โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ หน่วยงานของกรมประมงที่รับผิดชอบสินค้ากุ้งทะเล โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สำนักงานประมงจังหวัด และสำนักงานประมงอำเภอ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ร้อยละ 70.37 มีความเห็นว่าบุคลากรที่ดำเนินงานมีจำนวนเพียงพอ มีจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานเฉลี่ยหน่วยงานละ 4 ราย ร้อยละ 29.63 เห็นว่าบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอต่อภาระงานที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน เฉลี่ยหน่วยงานละ 2 ราย ซึ่งหน่วยงานที่ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรได้มีการแก้ไขปัญหาโดยการให้เจ้าหน้าที่จากส่วนงานอื่นมาช่วยปฏิบัติงาน และจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอต่อภาระงานที่หน่วยงานรับผิดชอบ

4.1.3 องค์ความรู้

หน่วยงานมีการให้ความรู้แก่ผู้ตรวจประเมินและหน่วยตรวจประเมินภายนอก โดยจัดอบรมหลักสูตรการตรวจรับรองแหล่งผลิต GAP ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ความรู้ของผู้ประกอบการด้านการปฏิบัติทางการผลิตอาหารที่ดีตามมาตรฐานฟาร์ม GMP และเกษตรกรด้านการผลิตทางการเกษตรตามมาตรฐานและการเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP โดยตามภารกิจของหน่วยงาน มีการให้ความรู้เฉลี่ยหน่วยงานละ 1 หลักสูตร ซึ่งจำแนกตามชนิดสินค้า ดังนี้

1) สินค้าข้าว กรมการข้าว หน่วยงานมีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้หลักสูตรการพัฒนาผู้ตรวจประเมินระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ในส่วนของเกษตรกร มีการอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP ด้านระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS) แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยเป็นการจัดอบรมภายใต้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การเพิ่มมูลค่าข้าว การบริหารจัดการ และการตลาด เพื่อให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่ม และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาการผลิตข้าวคุณภาพตามมาตรฐาน GAP และการสร้างระบบควบคุมภายใน (ICS) เพื่อเตรียมความพร้อมกลุ่มเกษตรกรสำหรับการประเมินเบื้องต้นและการตรวจรับรอง GAP แบบกลุ่ม ด้าน ICS โดยมีการอบรมในพื้นที่ เฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง

2) สินค้าลำไย สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรในเขตพื้นที่ เป็นหน่วยงานจัดอบรมเกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP โดยนำเสนอหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช จัดอบรมหลักสูตรการตรวจรับรองแหล่งผลิต GAP พืช ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แก่ผู้ตรวจประเมินและหน่วยตรวจประเมินภายนอก โดยมีการอบรมในพื้นที่ เฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง

3) สินค้าโคนม สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด เป็นหน่วยงานจัดอบรมผู้ตรวจประเมินด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ การอบรมผู้ประกอบการฟาร์มโคนมและเกษตรกรในหลักสูตรอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ โดยมีการอบรมในพื้นที่ เฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง

4) สินค้ากุ้งทะเล สำนักงานประมงจังหวัด เป็นหน่วยงานจัดอบรมให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ ผ่านงบประมาณโครงการอื่น ๆ ได้แก่ โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2562 โดยเป็นการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะการให้คำปรึกษาและคำแนะนำ พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการ

จากการประเมินปัจจัยนำเข้าเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล 3 ตัวชี้วัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่เฉลี่ยในการปฏิบัติงาน จำนวนหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการโครงการ จำนวนองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้ตรวจประเมิน ส่วนตัวชี้วัดที่ไม่ได้ผ่านเกณฑ์ ได้แก่ จำนวนงบประมาณที่เบิกจ่ายเปรียบเทียบกับที่ได้จัดสรร ร้อยละ 92.75 ซึ่งน้อยกว่าร้อยละ 96 (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
1. งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณที่เบิกจ่ายเปรียบเทียบกับที่ได้จัดสรร	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 96	ร้อยละ 92.75	ไม่ผ่าน
2. บุคลากร/หน่วยงาน	- จำนวนเจ้าหน้าที่เฉลี่ยในการปฏิบัติงาน - จำนวนหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการโครงการ	- - - ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยงาน	10 หน่วยงาน	ผ่าน
3. องค์ความรู้	- จำนวนองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้ตรวจประเมิน	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย	หน่วยงานละ 1 หลักสูตร	ผ่าน

ที่มา: จากการศึกษา

4.2 กิจกรรม (Activities)

4.2.1 การประชาสัมพันธ์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ทุกหน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหลายช่องทางที่แตกต่างกัน มีสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ 6 ช่องทาง โดยเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในระดับพื้นที่ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุมชี้แจงโครงการฯ การจัดเวทีชุมชน เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ ได้เห็นถึงความสำคัญของมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐ สื่อออนไลน์ และเอกสารเผยแพร่ นอกจากนี้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ยังมีการประชาสัมพันธ์โดยจัดนิทรรศการในประเทศ 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 240.00 ของเป้าหมาย 10 ครั้ง การสร้างการรับรู้ด้านมาตรฐานผ่านทางสื่อออนไลน์ สื่อวิทยุ และเอกสารเผยแพร่ 215 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 268.75 ของเป้าหมาย 80 ครั้ง และการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานให้แก่ผู้บริโภค 1 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย (ตารางที่ 4.3 และ ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.3 สื่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ

รายการ	สื่อบุคคล	นิทรรศการ	สื่อออนไลน์	สื่อวิทยุ/ โทรทัศน์	สื่อ สิ่งพิมพ์	อบรม/ ศึกษาดูงาน
1. กรมการข้าว	✓		✓		✓	✓
2. กรมวิชาการเกษตร	✓		✓		✓	✓
3. กรมส่งเสริมการเกษตร	✓		✓		✓	✓
4. กรมปศุสัตว์	✓		✓		✓	✓
5. กรมประมง	✓		✓		✓	✓
6. สำนักงานมาตรฐานสินค้า เกษตรและอาหารแห่งชาติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.4 การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร

กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. การจัดนิทรรศการในประเทศ	ครั้ง	10	24	240.00
2. การสร้างการรับรู้ด้านมาตรฐานผ่านทางสื่อออนไลน์ สื่อวิทยุ และเอกสารเผยแพร่	ครั้ง	80	215	268.75
3. การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานให้แก่ผู้บริโภค	ครั้ง	1	1	100.00

ที่มา : สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2562)

4.2.2 การจัดตั้งคณะกรรมการ

การดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่การส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตร การตรวจรับรองมาตรฐานการออกไปรับรองมาตรฐาน และการตรวจติดตาม จะดำเนินในลักษณะการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในแต่ละหน่วยงานจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เช่น คณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ คณะกรรมการตัดสินให้การรับรองมาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกรมวิชาการเกษตรกับกรมส่งเสริมการเกษตรในการรับรองแหล่งผลิตพืช ตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช) คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช เป็นต้น โดยมีการประชุมคณะกรรมการ เฉลี่ยปีละ 12 ครั้ง

4.2.3 การตรวจรับรองตามมาตรฐานสินค้าเกษตร

เกษตรกรที่ต้องการเข้าร่วมโครงการฯ จะต้องยื่นคำขอรับการรับรองมาตรฐานฟาร์มต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ หลังจากนั้นจึงได้รับการตรวจรับรองตามมาตรฐานสินค้าเกษตรตามชนิดสินค้าที่ยื่นขอรับรอง และดำเนินการตรวจติดตามแก้ไขข้อบกพร่อง เมื่อตรวจผ่านว่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด จึงจะได้รับใบรับรองฯ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจรับรอง มีการลงตรวจแปลงเกษตรกรรายใหม่ที่ยื่นขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เฉลี่ยฟาร์มละ 2 ครั้ง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเกษตรกร การเตรียมตัวในการจัดการฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น สถานที่ พื้นที่ปลูก/พื้นที่เลี้ยง สถานที่เก็บวัตถุดิบทราย บ่อบำบัดน้ำเสีย/บ่อฆ่าเชื้อ เป็นต้น และต้องตรงกับช่วงออกผลผลิตในกรณีสินค้าข้าว และพืช เนื่องจากต้องนำผลผลิตมาตรวจ ส่วนกุ้งทะเลจะนำลูกกุ้งอายุ 45 วัน มาตรวจ

4.2.4 การติดตามผลการดำเนินงาน

เมื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรแล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่จะมีการติดตาม ให้คำแนะนำ และแจ้งเตือนการต่ออายุใบรับรองแก่เกษตรกรรายเก่า ซึ่งมีการตรวจติดตามความก้าวหน้าของโครงการฯ ในแปลงของเกษตรกร เฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง นอกจากนี้ ยังมี การแจ้งเตือนล่วงหน้าเป็นเวลาเฉลี่ย 4 เดือน ก่อนที่ใบรับรองจะหมดอายุ ผ่านการประชุมโครงการ ไลน์กลุ่ม หรือโทรศัพท์แจ้งเกษตรกรโดยตรง

จากการประเมินกิจกรรมนำเข้าเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล 4 ตัวชี้วัด พบว่า ผ่านเกณฑ์ การประเมินทุกตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ 6 ช่องทาง โดยความถี่ในการใช้ สื่อประชาสัมพันธ์ 80 ครั้งต่อปี การจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานครบตามเป้าหมาย โดยจัดประชุม คณะกรรมการ เฉลี่ยปีละ 12 ครั้ง จำนวนครั้งในการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ตรวจติดตามแปลง เฉลี่ยฟาร์มละ 2 ครั้ง (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินกิจกรรมเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของ การประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการ ประเมิน
1. การประชาสัมพันธ์	- จำนวนสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	- ไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง	6 ช่องทาง	ผ่าน
	- ความถี่ในการใช้สื่อประชาสัมพันธ์โครงการ	- ไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง/ปี	240 ครั้ง/ปี	ผ่าน
2. การจัดตั้งคณะกรรมการ	- จำนวนคณะกรรมการ/คณะทำงานที่จัดตั้งขึ้น	-	-	ผ่าน
	- จำนวนครั้งในการจัดประชุมคณะกรรมการ	- ไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง/ปี	12 ครั้ง/ปี	ผ่าน
3. การตรวจรับรองตาม มาตรฐานสินค้าเกษตร	- จำนวนครั้งในการตรวจรับรองมาตรฐาน สินค้าเกษตร	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย	2 ครั้ง/ปี	ผ่าน
4. การติดตามผลการ ดำเนินงาน	- จำนวนครั้งในการตรวจติดตามแปลง ของเกษตรกร	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย	2 ครั้ง/ปี	ผ่าน
	- จำนวนครั้งในการติดตามความก้าวหน้า ของเจ้าหน้าที่	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย	2 ครั้ง/ปี	ผ่าน

ที่มา: จากการศึกษา

4.3 ผลผลิต (Outputs)

4.3.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการฯ

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทุกราย รับทราบข้อมูลข่าวสารของโครงการฯ จากสื่อบุคคล เป็นหลัก ส่วนใหญ่คือเจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 72.52 รองลงมาคือผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และกำนัน คิดเป็นร้อยละ 18.58 ทราบจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์/ ศูนย์รับซื้อผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 11.96 ทราบจากเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 9.41 และ ทราบจากเจ้าหน้าที่บริษัทของเอกชนที่รับซื้อผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 5.85

เมื่อพิจารณาแต่ละชนิดสินค้า จากตารางในทุกชนิดสินค้าเกษตรกรส่วนใหญ่เข้าถึง แหล่งข้อมูลของโครงการฯ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร จังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักงานประมงจังหวัด เป็นต้น โดยรับทราบข้อมูลผ่านการจัดประชุมชี้แจงภายใต้โครงการอื่น ๆ เช่น โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกร โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ รองลงมา เกษตรกรที่ผลิตข้าวและลำไย ร้อยละ 28.99 และ 21.05 ตามลำดับ เข้าถึงแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.) และผ่านการจัดประชุมเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านหรือระดับชุมชน เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ร้อยละ 45.35 รับทราบข้อมูลผ่านเจ้าหน้าที่สหกรณ์โคนม หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์รับซื้อน้ำนมดิบ ซึ่งเป็น

ผู้ประกอบการที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้ได้ใบรับรองมาตรฐาน แต่รับทราบข้อมูลจากผู้นำชุมชน และเพื่อนบ้านในสัดส่วนที่น้อย ดังนั้นภาครัฐจึงควรส่งเสริมข้อมูลข่าวสารโครงการฯ แก่ผู้นำและเกษตรกรในชุมชนให้รู้จักและเข้าถึงการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น ในส่วนของเกษตรกรที่ผลิตกุ้งทะเล ร้อยละ 20.97 เข้าถึงข้อมูลผ่านเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนผู้รับซื้อกุ้ง เนื่องจากข้อกำหนดของภาครัฐที่กำหนดให้ผู้ประกอบการที่แปรรูป หรือส่งออกกุ้งทะเล จะต้องรับซื้อผลผลิตที่ได้การรับรองมาตรฐาน GAP จึงสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งนี้ พบว่าด้านสินค้าข้าวร้อยละ 3.38 ทราบจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร/ศูนย์ที่รับซื้อผลผลิต และร้อยละ 2.42 ทราบจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชน ในสัดส่วนค่อนข้างน้อย โดยสินค้าลำไยไม่มีการทราบข้อมูลโครงการฯ จากแหล่งดังกล่าว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารโครงการฯ แก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ศูนย์ที่รับซื้อผลผลิต และเจ้าหน้าที่บริษัทเอกชนที่รับซื้อผลผลิตในพื้นที่ให้เห็นความสำคัญของมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อเชื่อมโยงผู้ประกอบการกับกลุ่มเกษตรกรด้านการผลิตข้าวและลำไยที่ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 การรับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการฯ ของเกษตรกร

หน่วย : ร้อยละ

รายการ ^{1/}	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	69.57	78.95	74.42	75.81	72.52
2. ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, อบต.)	28.99	21.05	1.16	6.45	18.58
3. สหกรณ์/ศูนย์ที่รับซื้อผลผลิต	3.38	-	45.35	-	11.96
4. เพื่อนบ้าน / ญาติพี่น้อง	12.08	13.16	4.65	4.84	9.41
5. บริษัทเอกชน	2.42	-	5.81	20.97	5.85

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2) ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)

ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการรับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการฯ จากสื่อบุคคลเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 91.67 โดยส่วนใหญ่ทราบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักงานประมงจังหวัด เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 80.56 ทราบจากเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 33.34 และบริษัทเอกชนที่รับซื้อผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 4.17 รองลงมาทราบจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เว็บไซต์ต่าง ๆ แอปพลิเคชัน Line Facebook คิดเป็นร้อยละ 42.59 และทราบจากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร คิดเป็นร้อยละ 12.50

เมื่อพิจารณารายชนิดสินค้า พบว่า ผู้ประกอบการสินค้าข้าว ลำไย และโคนม ทุกรายทราบจากสื่อบุคคลเป็นหลักมากกว่าสื่ออื่น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่มีเครือข่ายใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ประกอบการ จึงเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโครงการฯ ผ่านการนัดประชุมชี้แจง อีกทั้งสินค้าโคนม ภาครัฐ

มีนโยบายสนับสนุนผู้ประกอบการโคนมไทยให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP และใช้น้ำนมดิบจากเกษตรกรในประเทศ เจ้าหน้าที่จึงต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสินค้ารายละ 77.78 กิ่งทะเลร้อยละ 33.33 และโคนมร้อยละ 16.67 ส่วนใหญ่ทราบจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่ โดยใช้สื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ต่าง ๆ แอปพลิเคชัน Line Facebook (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 การรับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการฯ ของผู้ประกอบการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ ^{1/}	ข้าว	ลำไย	โคนม	กึ่งทะเล	เฉลี่ย
1. สื่อบุคคล	100.00	100.00	100.00	66.68	91.67
1.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐ	100.00	88.89	100.00	33.34	80.56
1.2 เพื่อนบ้าน / ญาติพี่น้อง	-	-	-	33.34	33.34
1.3 บริษัท/เอกชน	-	11.11	-	-	4.17
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เว็บไซต์ต่าง ๆ Line Facebook)	-	77.78	16.67	33.33	42.59
3. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ วารสาร)	-	33.33	-	-	12.50

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.3.2 เกษตรกรและแหล่งผลิต/สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ

เกษตรกรและแหล่งผลิต/สถานประกอบการที่ต้องการเข้าร่วมโครงการฯ จะต้องยื่นคำขอรับการรับรองมาตรฐานฟาร์มจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ หลังจากนั้นหน่วยงานจะลงพื้นที่เพื่อตรวจแปลง/ฟาร์มของเกษตรกรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เมื่อตรวจผ่านแล้วจึงจะได้รับใบรับรองฯ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีการตรวจรับรองการผลิต 139 กลุ่ม ตรวจประเมินมาตรฐานสถานที่ 32,797 แห่ง ตรวจรับรองระบบการผลิต 1,390 แปลง และตรวจสอบและรับรองระบบ GAP และ GMP โรงงาน 1,485 โรง และตรวจรับรองแหล่งผลิต 126,722 ฟาร์ม ครบตามเป้าหมาย

เมื่อพิจารณารายชนิดสินค้า พบว่า ด้านข้าว การตรวจรับรองแปลงของเกษตรกรดำเนินการโดยกรมการข้าว ซึ่งมีทั้งการตรวจรับรองแบบรายเดี่ยวและแบบรายกลุ่ม โดยมีกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed) ที่เข้าร่วมโครงการ 100 กลุ่ม ดำเนินการได้ครบตามเป้าหมาย สถานที่รวบรวมคัดบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เข้าร่วมโครงการ 37 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 74.00 ของเป้าหมาย 50 แห่ง เกษตรกรที่ได้รับรองระบบการผลิตข้าว (GAP - Grain) แบบรายเดี่ยว 1,390 แปลง และแบบรายกลุ่ม 39 กลุ่ม ดำเนินการได้ครบตามเป้าหมาย และรับรองมาตรฐานโรงสีข้าว 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 55.00 จากเป้าหมาย 20 แห่ง ด้านพืช มีการตรวจสอบแหล่งผลิตเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช 118,808 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 128.50 จากเป้าหมาย 92,461 ฟาร์ม และตรวจสอบโรงคัดบรรจุแปรรูปเพื่อรองรับตามระบบ GMP/โรง/โรงรม/โรงผลิตเชื้อเห็ด 1,474 โรง คิดเป็นร้อยละ 173.41 จากเป้าหมาย 850 โรง ด้านปศุสัตว์ มีการตรวจรับรองฟาร์มของเกษตรกรดำเนินการโดยกรมปศุสัตว์ มีฟาร์มที่ได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม 3,007 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 357.13 จากเป้าหมาย 842 ฟาร์ม

ตรวจต่ออายุมาตรฐานฟาร์ม 4,907 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 121.76 จากเป้าหมาย 4,030 ฟาร์ม และตรวจประเมินมาตรฐานสถานประกอบการสินค้าปศุสัตว์ 70,394 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 163.33 จากเป้าหมาย 43,100 แห่ง และด้านประมง ตรวจประเมินมาตรฐานและสุขอนามัยฟาร์ม 32,200 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 102.35 จากเป้าหมาย 31,460 แห่ง และตรวจประเมินสถานประกอบการ 560 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 103.70 จากเป้าหมาย 540 แห่ง (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ผลการตรวจรับรองการผลิต ปี 2562

รายการ	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลการตรวจ รับรอง	ร้อยละ
1. ด้านข้าว				
1.1 ระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed)				
1) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์	กลุ่ม	100	100	100.00
2) สถานที่รวบรวมคัดบรรจุเมล็ดพันธุ์	แห่ง	50	37	74.00
1.2 ระบบการผลิตข้าว GAP				
1) แบบรายเดี่ยว	แปลง	1,390	1,390	100.00
2) แบบกลุ่ม	กลุ่ม	39	39	100.00
1.3 มาตรฐานโรงสีข้าว	โรง	20	11	55.00
2. ด้านพืช				
2.1 มาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช	ฟาร์ม	92,461	118,808	128.50
2.2 โรงคัดบรรจุ แปรรูป ระบบ GMP/โรง/โรงรม/ โรงผลิตเชื้อเห็ด	โรง	850	1,474	173.41
3. ด้านปศุสัตว์				
3.1 ฟาร์มที่ได้รับบริการตรวจรับรองมาตรฐาน ฟาร์ม (GAP รายใหม่)	ฟาร์ม	842	3,007	357.13
3.2 ฟาร์มที่ได้รับบริการตรวจต่ออายุมาตรฐานฟาร์ม (GAP รายเก่า)	ฟาร์ม	4,030	4,907	121.76
3.3 สถานประกอบการสินค้าปศุสัตว์ที่ได้รับบริการ ตรวจประเมินมาตรฐาน	แห่ง	43,100	70,394	163.33
4. ด้านประมง				
4.1 มาตรฐานและสุขอนามัยฟาร์ม	แห่ง	31,460	32,200	102.35
4.2 สถานประกอบการ	แห่ง	540	560	103.70

ที่มา : หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการฯ (ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2562)

จากการสอบถามถึงเหตุผลที่เข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปี 2562 พบว่า เกษตรกรมีเหตุผลหลักในการเข้าร่วม คือ ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน ผ่านการจัดประชุมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 65.39 รองลงมา คือ คาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 54.20 จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 49.87 ทำให้ลูกค้า

มั่นใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 40.71 คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 36.39 เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตสนับสนุนให้ได้รับมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 14.76 และอื่น ๆ เช่น ข้อปฏิบัติในการส่งออกสินค้าเกษตร เพื่อลดต้นทุนการผลิต ต้องการให้ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 12.72 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายสินค้าพบว่า

1) สินค้าข้าว เหตุผลหลักในการเข้าร่วม คือ ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 76.81 รองลงมา คือ คาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 61.84 คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 37.20 ลูกค้ายืนยันในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 35.75 จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 25.12 เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตสนับสนุนให้ได้รับมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 14.01 และอื่น ๆ ได้แก่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพื่อความปลอดภัยในสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค พัฒนาการปลูกข้าวให้มีผลผลิตคุณภาพดีขึ้น และต้องการให้ความร่วมมือกับกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 19.81

2) สินค้าลำไย เหตุผลหลักในการเข้าร่วม คือ ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 71.05 รองลงมา คือ ลูกค้ายืนยันในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 52.63 จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 42.11 คาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 39.47 คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 26.32 เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตสนับสนุนให้ได้รับมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 15.79 และเพื่อความปลอดภัยในสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค คิดเป็นร้อยละ 2.63

3) สินค้าโคนม เหตุผลหลักในการเข้าร่วม คือ จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 83.72 รองลงมา คือ คาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตจะสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 68.60 ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 52.33 ลูกค้ายืนยันในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 46.51 คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 43.02 เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตสนับสนุนให้ได้มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 18.60 และเหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ เพื่อให้ฟาร์มมีความสะอาด มีระเบียบเป็นไปตามมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 6.98

4) สินค้ากุ้งทะเล เหตุผลหลักในการเข้าร่วม คือ จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 90.32 รองลงมา คือ ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน และลูกค้ายืนยันในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 41.94 คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 30.65 คาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 17.74 เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตสนับสนุนให้ได้มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 11.29 และอื่น ๆ ได้แก่ ข้อปฏิบัติในการส่งออกกุ้งทะเล ทำตามระเบียบของกลุ่มในการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 3.23 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร

หน่วย : ร้อยละ

รายการ ^{1/}	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. ภาครัฐส่งเสริม/สนับสนุน	76.81	71.05	52.33	41.94	65.39
2. ราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ	61.84	39.47	68.60	17.74	54.20
3. จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขาย ผลผลิต	25.12	42.11	83.72	90.32	49.87
4. ลูกค้ายึดใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้า	35.75	52.63	46.51	41.94	40.71
5. มีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน	37.20	26.32	43.02	30.65	36.39
6. เอกชน/ผู้รับซื้อผลผลิตสนับสนุน	14.01	15.79	18.60	11.29	14.76
7. อื่น ๆ เช่น ข้อปฏิบัติ ระเบียบกลุ่ม	19.81	2.63	6.98	3.23	12.72

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ด้านผู้ประกอบการ พบว่า เหตุผลหลักในการเข้าร่วมโครงการฯ คือ เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตให้การสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 76.19 รองลงมา คือ ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP ร้อยละ 73.81 ลูกค้ายึดใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 71.43 จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 66.67 คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 57.14 คาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 50.00 และข้อปฏิบัติหรือหลักเกณฑ์ในการส่งออกสินค้าเกษตรที่มีความจำเป็นต้องผ่านการรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 29.17 เมื่อพิจารณารายสินค้า พบว่า

1) สินค้าข้าว ผู้ประกอบการข้าวทุกรายเข้าร่วมโครงการฯ เนื่องจาก ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน โดยมีเครือข่ายใกล้ชิดกับผู้ประกอบการ และคอยให้คำปรึกษาเรื่องการขอใบรับรองมาตรฐาน GMP รองลงมา คือ ลูกค้ายึดใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 85.71 เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตให้การสนับสนุน และจำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 71.43 คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน และเพื่อความปลอดภัยได้มาตรฐานของผลผลิต ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 57.14 และคาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 42.86

2) สินค้าลำไย เหตุผลหลักในการเข้าร่วม คือ เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตให้การสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 88.89 เนื่องจากผู้ประกอบการลำไยส่วนใหญ่ส่งออกสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศ ทั้งนี้ เอกชนหรือผู้รับซื้อมีหลักเกณฑ์ข้อบังคับให้สถานประกอบการของไทยต้องได้รับมาตรฐาน GMP รองลงมา คือ ลูกค้ายึดใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น และจำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 44.44 ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน และคาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 33.33 และคาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 22.22

3) สินค้าโคนม เหตุผลหลักในการเข้าร่วม คือ ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน และจำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 81.82 เนื่องจากภาครัฐมีเครือข่ายใกล้ชิด

กับผู้ประกอบการ และคอยให้คำปรึกษาเรื่องการขอใบรับรองมาตรฐาน GMP รองลงมา คือ เอกชนหรือผู้รับซื้อผลผลิตให้การสนับสนุน ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น ในสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 77.27 คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 68.18 คาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 59.09 และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในการตรวจประเมินสถานที่ผลิตนมโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 9.09

4) สินค้ากึ่งทะเล ผู้ประกอบการทุกรายเห็นว่าหากเข้าร่วมโครงการฯ คาดว่ามีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน เนื่องจากปัจจุบันภาครัฐกำหนดให้ผู้ประกอบการแปรรูปหรือส่งออกกึ่งทะเลต้องได้รับรองมาตรฐาน GMP ของสถานประกอบการ ผู้ประกอบการจึงเล็งเห็นว่าภาครัฐจะเข้ามาช่วยเหลือในการหาตลาดรับซื้อผลผลิตกึ่งทะเลที่ได้รับรองมาตรฐานทั้งในและต่างประเทศ รองลงมา คือ ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุน ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้ามากขึ้น และจำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต ในสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 75.00 คาดว่าจะได้รับราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ และข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในการเพาะเลี้ยงกุ้งในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 50.00 (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการฯ ของผู้ประกอบการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ ^{1/}	ข้าว	ลำไย	โคนม	กึ่งทะเล	เฉลี่ย
1. เอกชน/ผู้รับซื้อผลผลิตให้การสนับสนุน	71.43	88.89	77.27	50.00	76.19
2. ภาครัฐส่งเสริม/สนับสนุน	100.00	33.33	81.82	75.00	73.81
3. ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้า	85.71	44.44	77.27	75.00	71.43
4. จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อประกอบการขายผลผลิต	71.43	44.44	81.82	75.00	66.67
5. มีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน	57.14	22.22	68.18	100.00	57.14
6. ราคาผลผลิตสูงกว่าปกติ	42.86	33.33	59.09	50.00	50.00
7. อื่น ๆ ได้แก่ ข้อปฏิบัติ หลักเกณฑ์	57.14	-	9.09	50.00	29.17

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.3.3 การถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

หลังเข้าร่วมโครงการฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้จัดอบรมหลักสูตรด้านการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การตรวจรับรองแหล่งผลิต GAP พืช การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เป็นต้น มีเกษตรกรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 78.88 และเกษตรกรที่ไม่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 21.12 เนื่องจากบางรายมีฐานะส่วนตัวไม่สามารถเข้าร่วมการอบรมได้ และบางรายไม่ทราบว่ามีการจัดอบรม เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรต่าง ๆ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 โดยร้อยละ 65.48 ของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้เห็นว่า

ความรู้ที่ได้รับมีความเพียงพอ และร้อยละ 34.52 เห็นว่าไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่อง การกำหนดราคา การตลาด โดยเห็นว่าควรมีการจัดอบรมทุกปีเพื่อให้เกษตรกรจะได้รับความรู้ที่ทันต่อยุคสมัย ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณารายสินค้า พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรที่ผลิตสินค้าข้าว ลำไย และโคนม ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ส่วนเกษตรกรที่ผลิตสินค้ากุ้งทะเลส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากกรมประมงไม่มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแก่เกษตรกร แต่มีหลักสูตรพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกร ด้านมาตรฐานระบบการผลิตมาตรฐาน GAP แก่เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ เพื่อให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่เกษตรกร โดยเกษตรกรที่ผลิตลำไยและโคนมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรในระดับมากที่สุด ส่วนเกษตรกรที่ผลิตสินค้าข้าวและกุ้งทะเลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรในระดับ มากที่สุดในส่วนของความเพียงพอจากการถ่ายทอดความรู้ เกษตรกรทุกรายที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ เห็นว่าความรู้ที่ได้รับมีความเพียงพอ แต่มีบางส่วนเห็นว่ามีไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่อง โรคพืชและสัตว์ แมลงศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช เทคโนโลยีในการเกษตรที่ทันสมัย อีกทั้งเรื่อง การกำหนดราคา การตลาด และช่องทางการจำหน่าย โดยต้องการให้มีการอบรมทบทวนความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. ได้รับการถ่ายทอดความรู้ (ร้อยละ)					
1.1 ได้รับแล้ว	90.34	78.95	94.19	19.35	78.88
1.2 ไม่ได้รับ	9.66	21.05	5.81	80.65	21.12
2. ระดับความรู้ความเข้าใจ (คะแนน)					
แปลผล	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก	มาก
3. ความเพียงพอต่อความรู้ที่ได้จากการอบรม (ร้อยละ)					
3.1 เพียงพอ	63.64	66.67	67.90	75.00	65.48
3.2 ไม่เพียงพอ	36.36	33.33	32.10	25.00	34.52

ที่มา : จากการสำรวจ

2) ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้จัดอบรมหลักสูตรด้านกระบวนการปฏิบัติทางสุขลักษณะ ที่ดีในการผลิตอาหาร GMP แก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การเตรียมความพร้อมในการขอรับรองมาตรฐาน GMP การเตรียมเอกสารประกอบการขอรับรองมาตรฐาน และการปรับปรุงอาคารสถานที่เบื้องต้นตามเกณฑ์มาตรฐาน เป็นต้น โดยผู้ประกอบการทุกรายได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ หลักสูตร Good Manufacturing Practice (GMP) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.49 ทั้งนี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าความรู้ที่ได้รับมีความเพียงพอ และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการเพื่อให้ได้ตามมาตรฐาน แต่บางส่วนเห็นว่ามีไม่เพียงพอ เนื่องจากยังขาดความรู้เรื่องการตลาด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการจำหน่ายและส่งออกผลผลิต เช่น ขั้นตอน

การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย และการส่งออกสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน รวมทั้งต้องการให้มีการอบรม ทบทวนความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งที่ผ่านมาผู้ประกอบการต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ผู้ประกอบการที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. ได้รับการถ่ายทอดความรู้					
1.1 ได้รับแล้ว	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1.2 ไม่ได้รับ	-	-	-	-	-
2. ระดับความรู้ความเข้าใจ (คะแนน)	4.31	4.50	4.55	4.33	4.49
แปลผล	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
3. ความเพียงพอต่อความรู้ที่ได้จากการอบรม					
3.1 เพียงพอ	71.43	88.89	77.27	100.00	80.95
3.2 ไม่เพียงพอ	28.57	11.11	22.73	-	19.05

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.4 การตรวจประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน

เมื่อเกษตรกรและผู้ประกอบการยื่นคำขอการรับรองแหล่งผลิต ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้านการตรวจรับรองจะดำเนินการวางแผนการตรวจประเมิน และตรวจประเมินแปลงหรือสถานประกอบการ โดยดำเนินการตรวจประเมินแปลงของเกษตรกร เช่น ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพดิน/น้ำ ตรวจสอบสถานที่เก็บวัตถุดิบทรายทางการเกษตร ตรวจสอบผลผลิต เป็นต้น ส่วนผู้ประกอบการได้รับการตรวจสถานประกอบการ เช่น การตรวจสถานที่ตั้ง/อาคารผลิต เครื่องมือเครื่องจักร การควบคุมกระบวนการผลิต การสุขาภิบาล ความสะอาด และสุขลักษณะ เป็นต้น เมื่อหน่วยงานตรวจประเมินแล้วไม่พบข้อบกพร่อง จะดำเนินการตรวจรับรองตามมาตรฐานสินค้าเกษตรตามชนิดสินค้าที่ยื่นขอรับรอง ทั้งนี้ หากมีข้อบกพร่อง หน่วยงานจะเสนอแนะแนวทางแก้ไข และให้เวลาแก้ไขข้อบกพร่อง ก่อนตรวจแปลง/สถานประกอบการอีกครั้ง เมื่อตรวจผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด จึงจะได้รับใบรับรองฯ จากหน่วยงาน โดยเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ ทุกรายได้รับบริการตรวจประเมินแปลงหรือสถานประกอบการ ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตรวจประเมินแปลงหรือสถานประกอบการ เฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้การผลิตสินค้าเกษตรเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

4.3.5 การรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

ใบรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) เป็นการรับรองระบบการผลิตที่ถูกต้องในฟาร์ม โดยพิจารณาตั้งแต่พื้นที่การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังเก็บเกี่ยว เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีลักษณะตรงตามความต้องการ และมีความปลอดภัย

ต่อการบริโภค จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรได้รับใบรับรองมาตรฐานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 95.93 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 4.07 ยังไม่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน เมื่อจำแนกตามชนิดสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าว โคนม และกุ้งทะเลได้รับใบรับรองมาตรฐาน GAP แล้วทุกราย ในส่วนของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย มีเกษตรกรได้ ใบรับรองมาตรฐานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 57.89 และยังไม่ได้ใบรับรอง คิดเป็นร้อยละ 42.11 เนื่องจาก เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตรวจประเมินแปลงแล้ว แต่อยู่ระหว่างขั้นตอนการออกใบรับรองมาตรฐาน (ข้อมูล ณ วันที่ 14 ม.ค. 63) (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 การรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. ได้ใบรับรองมาตรฐานแล้ว	100.00	57.89	100.00	100.00	95.93
2. ยังไม่ได้ใบรับรอง	-	42.11	-	-	4.07

ที่มา : จากการสำรวจ

ทั้งนี้ กระบวนการในการขอใบรับรองมาตรฐานฯ ฟาร์ม GAP เมื่อดำเนินการตรวจประเมินแปลงของเกษตรกรแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจรับรองจะจัดทำรายงานการตรวจประเมิน หลังจากนั้น คณะกรรมการฯ พิจารณาให้ใบรับรองฯ และดำเนินการส่งใบรับรอง โดยขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐาน แหล่งผลิตพืช ได้แก่ สินค้าข้าวและลำไย มีระยะเวลาขอใบรับรองเฉลี่ย 45 วัน สินค้าโคนมเฉลี่ย 45 วัน และ สินค้ากุ้งทะเลเฉลี่ย 65 วัน

จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรเห็นว่ากระบวนการในการขอใบรับรองมาตรฐานฯ มีความรวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 16.54 โดยใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 30 วัน เกษตรกรเห็นว่ามีความเหมาะสมและทันต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 51.40 โดยใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 48 วัน และเกษตรกรเห็นว่าล่าช้า คิดเป็นร้อยละ 32.06 โดยใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 162 วัน เนื่องจากเกษตรกรต้องรอการอนุมัติจากหน่วยงานส่วนกลาง คิดเป็น ร้อยละ 27.48 เกษตรกรบางส่วนไม่ทราบสาเหตุ คิดเป็นร้อยละ 2.80 หน่วยงานในพื้นที่ได้ใบรับรอง มาตรฐานฯ จากส่วนกลางแล้ว อยู่ระหว่างรอส่งมอบให้แก่เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 1.02 และเกษตรกร บางส่วนต้องรอผลผลิตเพื่อนำไปตรวจตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 0.76

เมื่อพิจารณารายสินค้า พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรที่ผลิตสินค้าข้าว โคนม และกุ้งทะเล เห็นว่ากระบวนการในการขอใบรับรองมาตรฐานฯ มีความเหมาะสมและทันต่อการใช้งาน โดยใช้ระยะเวลา เฉลี่ย 48 40 และ 63 วัน ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระยะเวลาใกล้เคียงกับเป้าหมายของหน่วยงานที่ดำเนินการ ออกใบรับรอง แต่เกษตรกรที่ผลิตสินค้าลำไยส่วนใหญ่เห็นว่าล่าช้า โดยใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 185 วัน ซึ่งล่าช้า กว่ากระบวนการออกใบรับรองของหน่วยงาน เนื่องจากต้องรอการอนุมัติจากกรมวิชาการ คิดเป็น ร้อยละ 31.58 เกษตรกรบางส่วนไม่ทราบสาเหตุ คิดเป็นร้อยละ 10.53 และหน่วยงานในพื้นที่ได้ใบรับรอง มาตรฐานฯ จากกรมวิชาการ แล้ว แต่อยู่ระหว่างรอส่งมอบให้แก่เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 5.26 (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ระยะเวลาการได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของเกษตรกร

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. ระยะเวลาขอใบรับรองที่หน่วยงานกำหนดเฉลี่ย (วัน) ^{1/}	45	45	45	65	50
2. การได้ใบรับรอง GAP ของเกษตรกร ^{2/}					
1.1 รวดเร็ว	14.98	13.16	27.91	8.06	16.54
1.2 เหมาะสม	53.14	39.47	51.16	53.23	51.40
1.3 ล่าช้า เนื่องจาก	31.88	47.37	20.93	38.71	32.06
1) รอการอนุมัติจากหน่วยงาน	30.92	31.58	15.12	30.65	27.48
2) ไม่ทราบสาเหตุ	-	10.53	3.50	6.45	2.80
3) ใบรับรองฯ อยู่ระหว่างดำเนินการส่งมอบ	-	5.26	2.32	-	1.02
4) รอผลผลิต	0.96	-	-	1.61	0.76
3. เกษตรกรได้ใบรับรองมาตรฐานฯ เฉลี่ย (วัน) ^{2/}					
2.1 รวดเร็ว	31	28	37	19	30
2.2 เหมาะสม	48	42	40	63	48
2.3 ล่าช้า	178	185	98	185	162

ที่มา : ^{1/} กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง (ข้อมูล ณ ปี 2562)^{2/} จากการสำรวจ

2) ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)

ใบรับรองมาตรฐานสำหรับผู้ประกอบการที่ผลิตอาหาร มีไว้เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร โดยมีหลากหลายมาตรฐาน เช่น ใบรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการผลิตอาหารที่ดี (Good Manufacturing Practice: GMP) ที่ครอบคลุมตั้งแต่สถานที่ตั้ง โครงสร้างอาคาร และกระบวนการผลิตที่ดีมีความปลอดภัย ใบรับรองการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤติที่ต้องควบคุม (Hazard Analysis and Critical Control Point : HACCP) ใบรับรองมาตรฐานการวัดคุณภาพหน่วยงานมีระบบคุณภาพมาตรฐานสากล (International Organization for Standardization : ISO) ใบรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาล เป็นต้น จากการสำรวจ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับใบรับรองมาตรฐานการผลิตมากกว่า 1 ใบรับรอง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ซื้อหรือผู้บริโภค โดยการพัฒนาสถานประกอบการของตนให้ได้มาตรฐาน ถูกสุขลักษณะตามกฎหมายและข้อกำหนด ซึ่งจะนำไปสู่การขายช่องทางการตลาด และการส่งออก โดยผู้ประกอบการทุกรายได้รับใบรับรองมาตรฐาน GMP ได้รับใบรับรอง HACCP และใบรับรองมาตรฐาน ISO ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 26.19 ใบรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาล คิดเป็นร้อยละ 11.90 และใบรับรองมาตรฐานอื่น ๆ เช่น ระบบการรมที่ดีและเหมาะสม Good Fumigation Practice (GFP) มาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ Codex Alimentarius Commission (Codex) เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 9.52 โดยได้ใบรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 80.95 และได้ใบรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 19.05

เมื่อพิจารณารายสินค้า พบว่า ผู้ประกอบการทุกรายได้รับใบรับรองมาตรฐาน GMP นอกจากนี้ ผู้ประกอบการข้าว ร้อยละ 85.71 ได้รับใบรับรองมาตรฐาน HACCP ผู้ประกอบการโคนม ร้อยละ 31.82 ได้รับใบรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาล ผู้ประกอบการกุ้งทะเล ร้อยละ 50.00 ได้รับใบรับรองมาตรฐาน HACCP และใบรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาล ในสัดส่วนที่เท่ากัน ในส่วนของหน่วยงานที่ออกใบรับรองฯ ผู้ประกอบการข้าวส่วนใหญ่ได้ใบรับรองจากหน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 85.71 เนื่องจากกรมการข้าวได้จ้างบริษัทเอกชนให้บริการตรวจรับรองมาตรฐานเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการ ส่วนผู้ประกอบการลำไยและโคนมทุกรายได้ใบรับรองจากกรมวิชาการเกษตรและกรมปศุสัตว์ และผู้ประกอบการกุ้งทะเล ร้อยละ 75.00 ได้ใบรับรองจากกรมประมง (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 การรับใบรับรองมาตรฐานการผลิต

หน่วย : ร้อยละ

รายการ ^{1/}	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. มาตรฐานการผลิตที่ได้รับการรับรอง					
1.1 GMP	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1.2 HACCP	85.71	-	13.64	50.00	26.19
1.3 ISO	42.86	-	4.55	25.00	26.19
1.4 ฮาลาล	28.57	-	31.82	50.00	11.90
1.5 อื่นๆ	14.29	11.11	9.90	-	9.52
2. หน่วยงานที่ออกใบรับรอง					
2.1 หน่วยงานภาครัฐ	14.29	100.00	100.00	75.00	80.95
2.2 หน่วยงานภายนอก	85.71	-	-	25.00	19.05

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.3.6 การตรวจติดตาม กำกับดูแล และการตรวจประเมินมาตรฐาน

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

หลังจากได้รับใบรับรองมาตรฐานแล้ว หน่วยงานจะตรวจประเมินสถานประกอบการที่ได้ใบรับรองฯ เพื่อติดตามผลการรักษาระบบมาตรฐาน ตรวจสอบข้อกำหนดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รวมทั้งการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองในรอบปีถัดไป โดยเกษตรกรร้อยละ 85.75 จะได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ การตรวจติดตามเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งได้รับคำแนะนำและการแจ้งเตือนต่ออายุใบรับรอง และเกษตรกรร้อยละ 14.25 ไม่ได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร เนื่องจากเกษตรกรมีจำนวนมาก เจ้าหน้าที่จึงใช้วิธีการสุ่มตรวจติดตาม และเกษตรกรบางรายพึงเข้าร่วมโครงการฯ

เมื่อพิจารณารายสินค้า พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวร้อยละ 92.00 กุ้งทะเลร้อยละ 90.32 และโคนมร้อยละ 79.07 ได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร โดยได้รับการตรวจติดตามเฉลี่ย

ปีละ 2 ครั้ง และเกษตรกรที่ผลิตสินค้าลำไยร้อยละ 57.89 ได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร โดยได้รับการตรวจติดตามเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง ในส่วนของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร เนื่องจากเกษตรกรมีจำนวนมาก เจ้าหน้าที่จึงใช้วิธีการสุ่มตรวจแทน และเกษตรกรบางราย พึงเข้าร่วมโครงการฯ จึงยังไม่ถึงเวลาตรวจแปลงเพื่อต่ออายุใบรับรอง (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 การตรวจติดตามแปลงสินค้าเกษตรของเกษตรกร

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. การตรวจติดตามแปลงสินค้าเกษตร					
1.1 ได้รับ	92.00	57.89	79.07	90.32	85.75
1.2 ไม่ได้รับ	8.00	42.11	20.93	9.68	14.25
2. จำนวนครั้งในการตรวจติดตาม (ครั้ง)	2	1	2	2	2

ที่มา : จากการสำรวจ

2) ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)

หลังจากได้รับใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม/สถานประกอบการแล้ว ผู้ประกอบการทุกราย จะได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานฟาร์ม/สถานประกอบการ เพื่อติดตามผลการรักษาระบบมาตรฐานเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง

จากการประเมินผลผลิตเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล 6 ตัวชี้วัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่รับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 จำนวนเกษตรกร และจำนวนแหล่งผลิต/สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย ร้อยละของผู้ประกอบการที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยระดับความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่ได้รับการตรวจประเมิน ตรวจติดตามเพื่อรับรองมาตรฐาน และได้รับใบรับรองการผลิต ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ส่วนตัวชี้วัดที่ไม่ได้ผ่านเกณฑ์ ได้แก่ ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 78.88 ซึ่งน้อยกว่าร้อยละ 85 (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 ผลการประเมินผลผลิตเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการฯ	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่รับทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการฯ	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 100	ผ่าน
2. เกษตรกรและแหล่งผลิต/สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ - จำนวนแหล่งผลิต/สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ	- ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย - ไม่น้อยกว่าเป้าหมาย	เท่ากับเป้าหมาย เท่ากับเป้าหมาย	ผ่าน ผ่าน

ตารางที่ 4.17 ผลการประเมินผลผลิตเทียบกับเกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
3. เกษตรกรและผู้ประกอบการ ได้รับการถ่ายทอดความรู้	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอด ความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 78.88	ไม่ผ่าน
	- ร้อยละของผู้ประกอบการที่ได้รับการถ่ายทอด ความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 100	ผ่าน
	- ระดับความรู้อย่างเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน สินค้าเกษตร	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก	มากที่สุด	ผ่าน
4. การได้รับการตรวจรับรอง ของเกษตรกรและผู้ประกอบการ	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่ ได้รับการบริการตรวจประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 100	ผ่าน
5. การได้รับใบรับรอง มาตรฐานสินค้าเกษตร	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่ได้รับ ใบรับรองการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 95.93 ร้อยละ 100	ผ่าน
6. การตรวจติดตาม กำกับดูแล และการตรวจประเมิน มาตรฐาน	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่ ได้รับการตรวจติดตามการผลิตสินค้าเกษตร ให้เป็นไปตามมาตรฐาน	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 85.75 ร้อยละ 100	ผ่าน

ที่มา: จากการศึกษา

4.4 ผลลัพธ์ (Outcomes)

4.4.1 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP แล้ว เกษตรกรร้อยละ 99.68 ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยเกษตรกรเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.23 และเกษตรกรร้อยละ 0.32 ไม่ได้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรเป็นผู้สูงอายุจึงไม่ได้ นำความรู้ที่ทันสมัยไปปรับใช้ในการทำเกษตรแบบดั้งเดิม เมื่อพิจารณารายสินค้า พบว่า

(1) สินค้าข้าว เกษตรกรร้อยละ 99.47 ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การควบคุมคุณภาพตามมาตรฐาน GAP เป็นต้น โดยเกษตรกรเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.06 และเกษตรกรร้อยละ 0.53 ไม่ได้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเป็นผู้สูงอายุจึงไม่ได้ นำความรู้ที่ทันสมัยไปปรับใช้

(2) สินค้าลำไย เกษตรกรทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น การปลูกลำไยให้มีคุณภาพ การลดการใช้สารเคมี การทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น โดยเกษตรกรเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20

(3) สินค้าโคนม เกษตรกรทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น การเลี้ยงโคนมพื้นฐาน การตรวจคุณภาพน้ำนมดิบ เป็นต้น โดยเกษตรกรเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.46

(4) สินค้ากุ้งทะเล เกษตรกรทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น การเลี้ยงกุ้งให้มีคุณภาพ การจัดการบ่อเลี้ยงให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้นโดยเกษตรกรเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์					
1.1 ใช้ประโยชน์	99.47	100.00	100.00	100.00	99.68
1.2 ไม่ใช่	0.53	-	-	-	0.32
2. ระดับการนำความรู้ไปใช้ (คะแนน)	4.06	4.20	4.46	4.20	4.23
แปลผล	มาก	มาก	มากที่สุด	มาก	มากที่สุด

ที่มา : จากการสำรวจ

2) ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)

หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านกระบวนการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) ผู้ประกอบการทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยผู้ประกอบการเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.72 เมื่อพิจารณาแยกตามชนิดสินค้า พบว่า

(1) สินค้าข้าว ผู้ประกอบการทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น เรื่องการตรวจสอบเมล็ดพันธุ์ การรับซื้อ และการแปรรูป เป็นต้น โดยผู้ประกอบการเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50

(2) สินค้าลำไย ผู้ประกอบการทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น เรื่องโรงรมควันซัลเฟอร์ไดออกไซด์ผลลำไยสด เป็นต้น โดยผู้ประกอบการเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.75

(3) สินค้าโคนม ผู้ประกอบการทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น กระบวนการ GMP การปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีด้านปศุสัตว์ เป็นต้น โดยผู้ประกอบการเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.77

(4) สินค้ากุ้งทะเล ผู้ประกอบการทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น การจัดการด้านการควบคุมกระบวนการผลิต เป็นต้นโดยผู้ประกอบการเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.67 (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ประกอบการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. นำความรู้ไปใช้ประโยชน์					
1.1 ใช้ประโยชน์	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1.2 ไม่ใช่	-	-	-	-	-
2. การนำความรู้ไปใช้ (คะแนน)	4.50	4.75	4.77	4.67	4.72
แปลผล	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4.2 ช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

ก่อนได้รับรองมาตรฐานเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตแต่ละสินค้าหลากหลายช่องทาง เช่น ข้าว 7 ช่องทาง ลำไย 5 ช่องทาง โคนม 2 ช่องทาง และกุ้งทะเล 6 ช่องทาง โดยหลังเข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรยังคงจำหน่ายในจำนวนช่องทางเท่าเดิม แต่มีการปรับเปลี่ยนบ้าง เนื่องจากสินค้าเกษตรมีคุณภาพมากขึ้นและได้รับการรับรองมาตรฐาน พ่อค้าต่างถิ่นและบริษัทจึงหันมารับซื้อเพิ่มขึ้น และเพิ่มช่องทางจำหน่ายหน้าฟาร์มแก่ผู้บริโภคที่สนใจสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน เมื่อจำแนกตามชนิดสินค้า พบว่า

(1) สินค้าข้าว เมื่อได้รับรองมาตรฐานแล้วเกษตรกรหันมาจำหน่ายผลผลิตให้กับสหกรณ์หรือศูนย์รวบรวมมากขึ้น จากเดิมร้อยละ 32.37 เป็นร้อยละ 45.41 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.04 เนื่องจากสหกรณ์หรือศูนย์รวบรวมเพิ่มราคาซื้อให้แก่เกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน รองลงมาเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้กับบริษัทเอกชนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.48 เป็นร้อยละ 16.91 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.43 เนื่องจากก่อนได้รับรองมาตรฐานเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตให้กับโรงสีในพื้นที่ แต่เมื่อได้รับการรับรองมาตรฐาน บริษัทเอกชนให้ความสนใจสินค้ามาตรฐานและรับซื้อในราคาที่สูงกว่า โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ลดการจำหน่ายผลผลิตให้กับโรงสี จากเดิมร้อยละ 50.24 เป็นร้อยละ 32.37 หรือลดลงร้อยละ 17.87 รองลงมาลดการจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าหรือผู้รวบรวมท้องถิ่น จากเดิมร้อยละ 14.01 เป็นร้อยละ 11.59 หรือลดลงร้อยละ 2.42 โดยหันไปจำหน่ายแก่พ่อค้าต่างถิ่น หรือจำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยตรงเอง

(2) สินค้าลำไย เมื่อได้รับรองมาตรฐานแล้วเกษตรกรจึงหันมาจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าหรือผู้รวบรวมต่างถิ่น เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 23.68 เป็นร้อยละ 26.32 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.64 รองลงมาจำหน่ายผลผลิตให้กับสหกรณ์ เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 7.89 เป็นร้อยละ 21.05 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.16 เนื่องจากพ่อค้าหรือผู้รวบรวมต่างถิ่น และสหกรณ์รับซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในราคาที่สูงขึ้น โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ลดการจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าหรือผู้รวบรวมท้องถิ่น จากเดิมร้อยละ 55.26 เป็นร้อยละ 44.74 หรือลดลงร้อยละ 10.52 รองลงมาลดการจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าปลีก จากเดิมร้อยละ 15.79 เป็นร้อยละ 13.16 หรือลดลงร้อยละ 2.63

(3) สินค้าโคนม เกษตรกรมีการจำหน่ายผลผลิตให้กับบริษัทเอกชนเพิ่มขึ้น จากเดิมร้อยละ 16.28 เป็นร้อยละ 25.58 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.30 เนื่องจากบริษัทเอกชนให้ความสนใจ และต้องการรับซื้อสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐานเพื่อไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ จากเดิมที่จำหน่ายผลผลิตให้กับสหกรณ์หรือศูนย์รวบรวมนมดิบเป็นหลัก จึงจำหน่ายผลผลิตลดลงจากเดิมร้อยละ 82.56 เป็นร้อยละ 74.42 หรือลดลงร้อยละ 8.14

(4) สินค้ากุ้งทะเล เกษตรกรมีการจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าหรือผู้รวบรวมต่างถิ่นเพิ่มขึ้น จากเดิมร้อยละ 32.26 เป็นร้อยละ 35.48 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.22 รองลงมาจำหน่ายผลผลิตให้กับบริษัทเอกชนเพิ่มขึ้น จากเดิมร้อยละ 25.81 เป็นร้อยละ 27.42 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.61 ลดการจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าหรือผู้รวบรวมท้องถิ่น จากเดิมร้อยละ 40.32 เป็นร้อยละ 38.71 หรือลดลงร้อยละ 1.61 และเกษตรกรมีการจำหน่ายผลผลิตให้กับผู้บริโภคโดยตรง และสหกรณ์หรือศูนย์รวบรวมกุ้งทะเลเท่าเดิม คือ ร้อยละ 8.06 และร้อยละ 4.84 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 ช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ฯ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ ฯ				หลังเข้าร่วมโครงการ ฯ			
	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล
1) สหกรณ์/ศูนย์รวบรวม	32.37	7.89	82.56	4.84	45.41	21.05	74.42	4.84
2) พ่อค้า/ผู้รวบรวมท้องถิ่น	14.01	55.26	-	40.32	11.59	44.74	-	38.71
3) พ่อค้า/ผู้รวบรวมต่างถิ่น	0.97	23.68	-	32.26	1.93	26.32	-	35.48
4) บริษัท	0.48	-	16.28	25.81	16.91	-	25.58	27.42
5) โรงสี	50.24	-	-	-	32.37	-	-	-
6) พ่อค้าปลีก	3.86	15.79	-	3.23	2.42	13.16	-	4.84
7) ผู้บริโภคโดยตรง	1.45	2.63	-	8.06	4.35	5.26	-	8.06

ที่มา : จากการสำรวจ

2) ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)

เมื่อเปรียบเทียบช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานของผู้ประกอบการก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 58.33 และผู้ประกอบการมีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 41.67 โดยก่อนเข้าร่วมโครงการฯ มีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรเฉลี่ย 2 ช่องทาง แต่หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ ผู้ประกอบการมีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง เมื่อพิจารณาตามชนิดสินค้า พบว่า

(1) สินค้าข้าว ผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 50.00 และผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 50.00 โดยก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรเฉลี่ย 2 ช่องทาง ได้แก่ บริษัทเอกชน และโรงสีในพื้นที่ หลังเข้าร่วมโครงการฯ มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ซึ่งช่องทางการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น 2 ช่องทาง ได้แก่ จำหน่ายเองผ่านหน้าร้านของตนเอง หรือช่องทางออนไลน์ และโรงพยาบาล

(2) สินค้าลำไย ผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 55.56 และผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 44.44 โดยก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรเฉลี่ย 1 ช่องทาง ได้แก่ บริษัทเอกชนในพื้นที่ หลังเข้าร่วมโครงการฯ มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ซึ่งช่องทางการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น 3 ช่องทาง ได้แก่ ส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ จำหน่ายแก่บริษัทเอกชนในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง

(3) สินค้าโคนม ผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 50.00 และผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 50.00 โดยก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ผู้ประกอบการมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรเฉลี่ย 2 ช่องทาง โดยจำหน่ายแก่บริษัทเอกชนในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง หลังเข้าร่วมโครงการฯ มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ซึ่งช่องทางการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น 2 ช่องทาง ได้แก่ การจำหน่ายเองที่หน้าร้านของตนเอง และผลิตจำหน่ายภายใต้โครงการนมพาณิชย์ หรือนมโรงเรียน

(4) สินค้ากุ้งทะเล ผู้ประกอบการทุกรายมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม โดยมีช่องทางการจำหน่ายเท่าเดิมคือ เฉลี่ย 1 ช่องทาง เนื่องจากจำหน่ายในตลาดรับซื้อกุ้งทะเลแหล่งเดิม (ตารางที่ 4.21) และ (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.21 ร้อยละการเปลี่ยนแปลงช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานของผู้ประกอบการก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล
1. ไม่เปลี่ยนแปลง	50.00	55.56	50.00	100.00
2. เปลี่ยนแปลง	50.00	44.44	50.00	-
2.1 เพิ่มขึ้น	50.00	44.44	50.00	-
2.2 ลดลง	-	-	-	-

ตารางที่ 4.22 จำนวนช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานของผู้ประกอบการก่อน
และหลังเข้าร่วมโครงการฯ

หน่วย : ช่องทาง

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล
1. ก่อนเข้าโครงการฯ	2	1	2	1
2. หลังเข้าโครงการฯ	4	4	4	1
การเปลี่ยนแปลง	2	3	2	-

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4.3 ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

จากการสำรวจ พบว่า ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ มีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันไป โดยหลังได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ส่งผลให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตสินค้าข้าว ลำไย และโคนม (น้ำนมดิบ) ได้ในราคาที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 19.14 24.75 และ 14.41 ตามลำดับ ยกเว้นกุ้งทะเลที่จำหน่ายได้ในราคาลดลง คิดเป็นร้อยละ 13.17

เมื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยการเพิ่มขึ้นของราคาที่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ในแต่ละสินค้า พบว่า ปัจจัยหลักมาจากผู้ประกอบการหรือหน่วยงานที่รับซื้อเป็นผู้เพิ่มราคาซื้อ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกอยู่ เช่น สหกรณ์การเกษตร ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ โดยรับซื้อสินค้าข้าว ลำไย และโคนมสูงกว่าราคาตลาด ทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายในราคาเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.00 4.86 และ 2.32 บาท ตามลำดับ ทั้งนี้ มีปัจจัยอื่นร่วมด้วย ได้แก่ ราคาตลาด คุณภาพของสินค้า เป็นต้น ส่วนสินค้ากุ้งทะเล จำหน่ายในราคาลดลง เฉลี่ยกิโลกรัมละ 19.76 บาท มีสาเหตุจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ราคาตลาด ปัญหาโรคระบาดในกุ้ง เช่น โรคซีขาว โรคตัวแดงดวงขาว เป็นต้น ประกอบกับประสบปัญหาภัยแล้ง อากาศร้อน ทำให้อัตราการรอดต่ำ กุ้งทะเลมีการเจริญเติบโตช้า และมีขนาดเล็ก (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรของเกษตรกรเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ

หน่วย : บาท/กก.

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ	10.45	19.64	16.10	150.03
2. หลังเข้าร่วมโครงการฯ	12.45	24.50	18.42	130.27
การเปลี่ยนแปลง (+เพิ่ม/-ลด)	+2.00	+4.86	+2.32	-19.76
ร้อยละการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	+19.14	+24.75	+14.41	-13.17

ที่มา : จากการสำรวจ

จากข้อมูลราคาตลาดสินค้าเกษตร ณ จุดรับซื้อ หรือตลาดสำคัญ เฉลี่ยในปี 2562 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) เมื่อพิจารณาตามชนิดสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในโครงการฯ สามารถจำหน่ายในราคาเฉลี่ย 12.45 บาท ราคาข้าวเปลือกที่จำหน่าย ณ ไร่นา ที่ราคาเฉลี่ย 11.17 บาท ซึ่งราคาของเกษตรกรสูงกว่าราคาตลาดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 1.28 บาท ส่วนราคาลำไยสดที่เกษตรกรในโครงการฯ จำหน่ายได้ราคา 24.50 บาท ราคาข้าวสดทั้งข้อ เกรด A ราคาจำหน่ายหน้าสวน เฉลี่ย 25.34 บาท ซึ่งราคาของเกษตรกรต่ำกว่าราคาตลาดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 1.81 บาท เนื่องจาก เกษตรกรขายแบบเหมาสวน จึงมีผลผลิตลำไยสดหลากหลายเกรดรวมกัน ในส่วนของราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรในโครงการฯ จำหน่ายได้ในราคาเฉลี่ย 18.42 บาท ซึ่งมีราคาใกล้เคียงกับราคากลาง ที่ราคาเฉลี่ย 18.30 บาท และราคากลางกุ้งทะเล/ กุ้งขาวแวนนาไม่ขนาด 70 ตัวต่อกิโลกรัม ที่เกษตรกรในโครงการฯ จำหน่ายได้ในราคาเฉลี่ย 130.27 บาท ราคาตลาดจำหน่ายหน้าฟาร์ม ที่ราคาเฉลี่ย 144.00 บาท ซึ่งราคาของเกษตรกรต่ำกว่าราคาตลาดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.73 บาท ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรในโครงการฯ ประสบปัญหาทางการเกษตร ได้แก่ โรคระบาดในกุ้ง และภัยแล้ง ผลผลิตจึงไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24 ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรของเกษตรกรเปรียบเทียบกับราคาตลาดกลางและตลาดสำคัญ

หน่วย : บาท/กก.

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล
1. ราคาจำหน่ายของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	12.45	24.50	18.42	130.27
2. ราคาตลาดสินค้าเกษตรเฉลี่ย ^{1/}	11.17	26.31	18.30	144.00
เปรียบเทียบราคา (+สูงกว่า/-ต่ำกว่า)	1.28	-1.81	0.12	-13.73
ร้อยละการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	11.46	-6.88	0.66	-9.53

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ข้อมูลจาก ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2) ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)

จากการสอบถามผู้ประกอบการถึงราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้หลังเข้าร่วมโครงการฯ พบว่าผู้ประกอบการสินค้าข้าว ลำไย และโคนม (น้ำนมดิบ) สามารถจำหน่ายสินค้าในราคาเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ 15.94 66.67 และ 5.99 ตามลำดับ ยกเว้นกุ้งทะเลที่จำหน่ายในราคาลดลง คิดเป็นร้อยละ 19.49

เมื่อพิจารณาตามชนิดสินค้า พบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านราคาจำหน่ายของผู้ประกอบการเกิดจากผลของโครงการฯ และปัจจัยอื่น ๆ ภายนอกโครงการฯ ร่วมกัน โดยผู้ประกอบการข้าว ลำไย และโคนม สามารถจำหน่ายข้าวสาร ลำไยสด และน้ำนมดิบในราคาเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ในราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5.50 12.00 และ 1.15 บาท ตามลำดับ เนื่องจากผู้ประกอบการมีการปรับปรุงการผลิตจนได้ใบรับรองมาตรฐาน GMP ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในคุณภาพสินค้าเพิ่มขึ้น รวมทั้งใช้วัตถุดิบที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP ที่มีคุณภาพดี สามารถพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ประกอบกับราคาตลาดปรับตัวสูงขึ้น แต่ผู้ประกอบการกุ้งทะเลจำหน่ายได้

ในราคาตลาดจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 34.07 บาท (กึ่งทะเลขนาดกิโลกรัมละ 70 ตัว) เนื่องจากราคากุ้งขึ้นอยู่กับราคาตลาด โดยปี 2562 ราคากุ้งทะเลมีการปรับตัวลดลง และบางพื้นที่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ และโรคระบาดในกุ้งทะเลจึงส่งผลกระทบต่อการผลิต ผลผลิตจึงไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ ประกอบกับโรงงานแปรรูปกุ้ง (ห้องเย็น) รับผิดชอบต่อลดลง (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25 ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรของผู้ประกอบการ

หน่วย : บาท/กก.

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กึ่งทะเล ^{1/}
ราคาจากการจำหน่ายสินค้าเกษตร				
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ	34.50	18.00	19.20	174.81
2. หลังเข้าร่วมโครงการ	40.00	30.00	20.35	140.74
ผลการเปลี่ยนแปลง (+เพิ่ม/-ลด)	+5.50	+12.00	+1.15	-34.07
ร้อยละการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	+15.94	+66.67	+5.99	-19.49

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} กึ่งทะเลขนาด 70 ตัว/กิโลกรัม

2.1) การรับซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ รับซื้อสินค้าเกษตรจากเกษตรกรเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิต โดยรับซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 97.62 และรับซื้อสินค้าเกษตรทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 35.71 ผู้ประกอบการร้อยละ 47.62 มีการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น และผู้ประกอบการร้อยละ 2.38 ซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานลดลง เมื่อจำแนกตามชนิดสินค้า พบว่า

(1) สินค้าข้าว ผู้ประกอบการข้าวรับซื้อข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และรับซื้อข้าวทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 57.14 โดยผู้ประกอบการข้าวร้อยละ 71.43 รับซื้อข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในปริมาณเท่าเดิม เนื่องจากมีการทำบันทึกความเข้าใจในการซื้อขาย (Memorandum of Understanding : MOU) กับภาครัฐในปริมาณเท่าเดิมทุกปี และร้อยละ 28.57 มีการซื้อข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในปริมาณเพิ่มขึ้น โดยเป็นการรับซื้อข้าวจากกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ที่ผลิตข้าว GAP ตามข้อตกลงความร่วมมือกับภาครัฐ (MOU)

(2) สินค้าลำไย ผู้ประกอบการลำไยรับซื้อลำไยที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 55.56 และรับซื้อลำไยทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 44.44 โดยผู้ประกอบการลำไยร้อยละ 55.56 รับซื้อลำไยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในปริมาณเท่าเดิม เนื่องจากรับซื้อลำไยจากเกษตรกรรายเดิมในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่รับซื้อแบบเหมาสวน โดยทำข้อตกลงรับซื้อกับเกษตรกรทั้งลำไยสดที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและลำไยสดทั่วไป และร้อยละ 44.44 ซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในปริมาณที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่ได้รับการสนับสนุนการอบรมมาตรฐาน GAP มากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการรับซื้อลำไยสดที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากเกษตรกรในพื้นที่เพิ่มขึ้น

(3) สิ้นค้าโคนม ผู้ประกอบการโคนมรับซื้อน้ำนมดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 95.45 และรับซื้อน้ำนมดิบทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 31.82 โดยผู้ประกอบการโคนมร้อยละ 40.91 ซื้อน้ำนมดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในปริมาณเท่าเดิม เนื่องจากยอดรับซื้อน้ำนมดิบมีปริมาณคงที่ ประกอบกับจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในสหกรณ์มีจำนวนเฉลี่ยเท่าเดิมทุกปี ผู้ประกอบการศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ/สหกรณ์โคนมจึงรับซื้อน้ำนมดิบของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในปริมาณเฉลี่ยเท่าเดิม และร้อยละ 59.09 ซื้อน้ำนมดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเปลี่ยนแปลงจากเดิม โดยร้อยละ 54.55 ซื้อน้ำนมดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรสมาชิกปรับเปลี่ยนการเลี้ยงโคนมจนได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP มีจำนวนเพิ่มขึ้นประกอบกับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ/สหกรณ์โคนมรับซื้อน้ำนมดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ในราคาที่สูงกว่าน้ำนมดิบทั่วไป เฉลี่ยกิโลกรัมละ 0.20 บาท ทำให้เกษตรกรมีน้ำนมดิบจำหน่ายให้กับศูนย์รวมน้ำนมดิบ/สหกรณ์โคนมมากขึ้น และร้อยละ 4.54 ซื้อน้ำนมดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐานลดลง เนื่องจากศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ/สหกรณ์โคนมบางแห่ง เปลี่ยนข้อกำหนดเป็นรับซื้อน้ำนมดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จากสมาชิกเท่านั้น ทำให้เกษตรกรสมาชิกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานจึงลาออกจากสหกรณ์

(4) สิ้นค้ากุ้งทะเล ผู้ประกอบการกุ้งทะเลทุกรายรับซื้อกุ้งทะเลที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากภาครัฐกำหนดให้ผู้ประกอบการแปรรูปหรือส่งออกกุ้งทะเลจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP และรับซื้อกุ้งทะเล GAP จากเกษตรกร เพื่อคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผู้ประกอบการกุ้งทะเลร้อยละ 50.00 ซื้อกุ้งทะเลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในปริมาณเท่าเดิม เนื่องจากผู้ประกอบการได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับบริษัทรับซื้อในปริมาณเดิมทุกปี ส่วนร้อยละ 50.00 ที่ซื้อกุ้งทะเลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในปริมาณที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากตลาดมีความต้องการกุ้งทะเลที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.26 และตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.26 ร้อยละของสิ้นค้าเกษตรกรที่ผู้ประกอบการรับซื้อ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
สิ้นค้าเกษตรกรที่รับซื้อ^{1/}					
1. สิ้นค้าเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน	85.71	55.56	95.45	100.00	97.62
2. สิ้นค้าเกษตรกรทั่วไป	57.14	44.44	31.82	-	35.71

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 4.27 การเปลี่ยนแปลงด้านการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานของผู้ประกอบการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
การเปลี่ยนแปลงด้านการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน					
1. ไม่เปลี่ยนแปลง	71.43	55.56	40.91	50.00	50.00
2. เปลี่ยนแปลง	28.57	44.44	59.09	50.00	50.00
2.1 เพิ่มขึ้น	28.57	44.44	54.55	50.00	47.62
2.2 ลดลง	-	-	4.55	-	2.38

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4.4 รายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

เมื่อเปรียบเทียบรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตร ก่อนและหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.63 มีรายได้เปลี่ยนแปลง โดยร้อยละ 49.87 มีรายได้เพิ่มขึ้น และเกษตรกรร้อยละ 14.76 มีรายได้ลดลง ส่วนที่เหลือร้อยละ 35.37 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม เมื่อพิจารณาตามชนิดสินค้า พบว่า เกษตรกรมีรายได้เปลี่ยนแปลงจากผลของโครงการฯ และผลจากปัจจัยอื่น ๆ ภายนอกโครงการฯ

เกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลของโครงการฯ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวร้อยละ 64.43 มีรายได้เปลี่ยนแปลงจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยร้อยละ 51.20 มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ข้าวที่ปลูกมีคุณภาพดีขึ้น สามารถจำหน่ายได้ในราคาสูงกว่าข้าวที่ปลูกแบบทั่วไป ประกอบกับเกษตรกรเป็นสมาชิกของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวหรือสหกรณ์ที่รับซื้อผลผลิตข้าว โดยทางศูนย์ฯ หรือสหกรณ์จะเพิ่มราคาซื้อให้แก่เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรเฉลี่ย กิโลกรัมละ 0.50 บาท ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ยไร่ละ 304.16 บาท และเกษตรกรร้อยละ 13.53 มีรายได้ลดลงเนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้ง ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกโครงการฯ ทำให้ผลผลิตข้าวลดลง ส่วนที่เหลือร้อยละ 35.27 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม เนื่องจากเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตข้าวให้แก่ผู้รับซื้อในท้องถิ่น ซึ่งผู้รับซื้อกำหนดราคาเท่ากับราคาตลาด โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของสินค้าและใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรกร นอกจากนี้ยังพบว่าในพื้นที่ใกล้เคียงไม่มีตลาดเฉพาะที่รับซื้อสินค้ามาตรฐาน จึงจำหน่ายได้ราคาเท่ากับผลผลิตข้าวที่ไม่ได้ใบรับรองมาตรฐาน ดังนั้นภาครัฐควรส่งเสริมให้มีตลาดเฉพาะที่รับซื้อสินค้ามาตรฐาน และส่งเสริมการรับรู้คุณค่าของสินค้ามาตรฐานแก่ผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญของสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และเพื่อพิจารณาปรับราคาให้สูงกว่าราคาตลาด เพื่อเป็นแรงจูงใจแก่เกษตรกรให้ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้การรับรองมาตรฐานมากขึ้น ในส่วนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมร้อยละ 87.21 มีรายได้เปลี่ยนแปลงจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยร้อยละ 82.56 มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากสหกรณ์จะเพิ่มราคาซื้อให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์และได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยให้ราคาสูงกว่าน้ำหนักดิบทั่วไปเฉลี่ย กิโลกรัมละ 0.20 บาท ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

จากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ยปีละ 24,141.80 บาทต่อตัว และเกษตรกรร้อยละ 4.65 มีรายได้ลดลง เนื่องจากประสบปัญหาต้นทุนค่าอาหารที่สูงขึ้นบางรายลดปริมาณการเลี้ยงลง ส่งผลให้ปริมาณน้ำนมดิบลดลง ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.79 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการเลี้ยงแม่โคนมจำนวนเท่าเดิม ต้นทุนการเลี้ยง คุณภาพน้ำนม รวมทั้งราคาน้ำนมที่จำหน่ายได้ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และเกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 55.26 มีรายได้เปลี่ยนแปลงจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยร้อยละ 44.73 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการ เฉลี่ยไร่ละ 4,237.26 บาท เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าหลังจากนำความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานไปใช้มากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตลำไยมีคุณภาพและมีปริมาณเพิ่มขึ้น สามารถจำหน่ายได้ในราคาสูงกว่าลำไยที่ปลูกแบบทั่วไป ประกอบกับปัจจัยภายนอกด้านราคาตลาดที่ปรับตัวสูงขึ้น และเกษตรกรร้อยละ 10.53 มีรายได้ลดลง เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้ง ขาดแคลนน้ำในการทำ การเกษตร ทำให้ผลผลิตลำไยลดลง ส่วนที่เหลือร้อยละ 44.74 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม เนื่องจากเกษตรกรไม่มีตลาดเฉพาะสำหรับสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จึงจำหน่ายลำไยให้แก่พ่อค้าคนกลาง หรือโรงรับซื้อผลไม้ (ล้ง) ในท้องถิ่น โดยผู้รับซื้อกำหนดราคาเท่ากับราคาตลาด โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของเกษตรกร

เกษตรกรที่มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลง พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเลร้อยละ 61.29 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากราคากุ้งทะเลที่ใช้ในการซื้อขายจะอ้างอิงจากราคาตลาดกลางสินค้าประมง ทั้งนี้ กุ้งทะเลที่จำหน่ายอยู่เดิมต้องได้รับการรับรองมาตรฐานอยู่แล้ว จากข้อกำหนดของภาครัฐ ส่วนที่เหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเลร้อยละ 38.71 มีรายได้เปลี่ยนแปลง โดยร้อยละ 3.23 มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเมื่อได้รับใบรับรองมาตรฐานแล้ว เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตเองได้โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง จึงจำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น และเกษตรกรร้อยละ 35.48 มีรายได้ลดลง เนื่องจากประสบปัญหาโรคระบาดในกุ้ง เช่น โรคช้ำขาว โรคตัวแดงดวงขาว เป็นต้น รวมทั้งประสบปัญหาภัยแล้ง อากาศร้อน ทำให้ผลผลิตกุ้งทะเลลดลง เกษตรกรบางส่วนจึงหันไปทำอาชีพอื่นแทน ส่งผลให้รายได้จากการจำหน่ายกุ้งทะเลลดลงจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ยไร่ละ 7,410.91 บาท ดังนั้นภาครัฐควรส่งเสริมให้มีตลาดเฉพาะที่รับซื้อสินค้ามาตรฐาน และสร้างการรับรู้คุณค่าของสินค้ามาตรฐานแก่ผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญของสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และพิจารณาปรับราคาให้สูงกว่าราคาตลาด เพื่อเป็นแรงจูงใจแก่เกษตรกรผู้ปลูกลำไยและผู้เลี้ยงกุ้งทะเลให้ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้ การรับรองมาตรฐานมากขึ้น (ตารางที่ 4.28 และตารางที่ 4.29)

ตารางที่ 4.28 การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ของเกษตรกรจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่รับรองมาตรฐาน

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย
1. ไม่เปลี่ยนแปลง	35.27	44.74	12.79	61.29	35.37
2. เปลี่ยนแปลง	64.73	55.26	87.21	38.71	64.63
2.1 เพิ่มขึ้น	51.20	44.73	82.56	3.23	49.87
2.2 ลดลง	13.53	10.53	4.65	35.48	14.76

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.29 รายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล
	(บาท/ไร่/รอบ)	(บาท/ไร่/ปี)	(บาท/ตัว/ปี)	(บาท/ไร่/รอบ)
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการ	6,844.75	16,489.74	70,820.30	149,440.38
2. หลังเข้าร่วมโครงการ	7,148.91	20,727.00	94,962.10	142,029.47
ผลการเปลี่ยนแปลง (+เพิ่ม/-ลด)	+304.16	+4,237.26	+24,141.80	-7,410.91

ที่มา : จากการสำรวจ

2) ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)

เมื่อเปรียบเทียบรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตร ก่อนและหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 52.38 มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเปลี่ยนแปลงจากเดิม โดยร้อยละ 45.24 มีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 7.14 มีรายได้ลดลง ส่วนที่เหลือร้อยละ 47.62 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม ทั้งนี้ รายได้ที่เปลี่ยนแปลงเกิดจากผลของโครงการฯ และผลจากปัจจัยอื่น ๆ ภายนอกโครงการฯ ร่วมกัน

ผู้ประกอบการที่มีรายได้เปลี่ยนแปลงจากเดิม พบว่า ผู้ประกอบการข้าวร้อยละ 57.14 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ข้าวที่ได้รับรองมาตรฐานมีคุณภาพดี สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคจึงมีช่องทางการจำหน่ายเพิ่มขึ้น และร้อยละ 42.86 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม เนื่องจากมีช่องทางการจำหน่ายเท่าเดิม และราคาข้าวที่จำหน่ายได้ไม่แตกต่างกับราคาตลาด ในส่วนของผู้ประกอบการลำไยร้อยละ 66.67 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม เนื่องจากแหล่งรับซื้อผลผลิตลำไยให้ราคาเท่าเดิมโดยอ้างอิงราคาตลาด และผู้ประกอบการร้อยละ 33.33 มีรายได้เปลี่ยนแปลงจากเดิม โดยร้อยละ 22.22 มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP ส่งผลให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในคุณภาพสินค้าเพิ่มขึ้น ผลผลิตมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และมีช่องทางการจำหน่ายเพิ่มขึ้น แต่มีผู้ประกอบการลำไยร้อยละ 11.11 มีรายได้ลดลง เนื่องจากผลผลิตลำไยในพื้นที่ที่มีปริมาณมาก ประสบปัญหาลำไยล้นตลาด และบางส่วนรับซื้อจากเกษตรกรแบบเหมาสวน ผลผลิตบางส่วนที่ได้จึงมีคุณภาพไม่ได้ตามเกณฑ์จึงจำหน่ายได้ในราคาต่ำกว่าราคาตลาด และผู้ประกอบการโคนม ร้อยละ 59.09 มีรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบ

และผลิตภัณฑ์นมที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น เนื่องจากการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมให้มีคุณภาพสูงขึ้น ประกอบกับมีช่องทางจำหน่ายเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคและบริษัทรับซื้อบางแห่งมีความมั่นใจและยินดีจ่ายในผลิตภัณฑ์นมที่มีคุณภาพมากขึ้นและผู้ประกอบการร้อยละ 40.91 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม เนื่องจากบริษัทเอกชนที่รับซื้อน้ำมันดิบ GAP และผลิตภัณฑ์นมจากผู้ประกอบการให้ราคาเท่าเดิม ไม่แตกต่างจากราคาน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์นมทั่วไป

ผู้ประกอบการที่มีรายได้เท่าเดิม พบว่า ผู้ประกอบการกึ่งทะเลร้อยละ 50.00 มีรายได้จากการจำหน่ายกึ่งทะเลไม่แตกต่างจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากราคากึ่งทะเลขึ้นอยู่กับราคาตลาดจึงจำหน่ายได้ในราคาไม่แตกต่างจากเดิม และผู้ประกอบการร้อยละ 50.00 มีรายได้ลดลงจากเดิม เนื่องจากปัญหาด้านภัยธรรมชาติและโรคระบาดในกึ่งทะเล ผลผลิตจึงไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ ประกอบกับจำนวนช่องทางจำหน่ายมีเท่าเดิม แต่โรงงานแปรรูปกึ่ง/ห้องเย็น รับซื้อกึ่งจำนวนลดลง (ตารางที่ 4.30)

**ตารางที่ 4.30 การเปลี่ยนแปลงของผู้ประกอบการรายได้ของจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรคุณภาพ
การรับรองมาตรฐาน**

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กึ่งทะเล	เฉลี่ย
1. ไม่เปลี่ยนแปลง	42.86	66.67	40.91	50.00	47.62
2. เปลี่ยนแปลง	57.14	33.33	59.09	50.00	52.38
2.1 เพิ่มขึ้น	57.14	22.22	59.09	-	45.24
2.2 ลดลง	-	11.11	-	50.00	7.14

ที่มา : จากการสำรวจ

3) ผู้บริโภค (ช่วงปลายน้ำ)

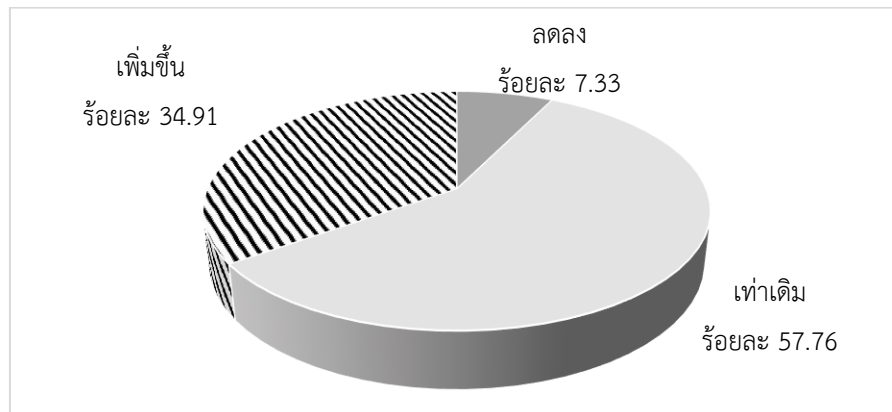
3.1) ปริมาณการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ

จากการสอบถามผู้บริโภคถึงปริมาณการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในปี 2562 เปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่า ผู้บริโภคซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.30 โดยในปี 2561 ผู้บริโภคซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ เป็นต้นเฉลี่ยเดือนละ 5.08 กิโลกรัม และในปี 2562 ผู้บริโภคซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเฉลี่ยเดือนละ 6.67 กิโลกรัม เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้ง่ายขึ้นตามซูเปอร์มาร์เก็ตหรือห้างค้าปลีก ตลาดเกษตรกร และร้านขายสินค้าปลอดภัย ผู้บริโภคจึงเข้าถึงการบริโภคสินค้าเกษตรเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น

3.2) มูลค่าการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ

เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการซื้อสินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานในปี 2561 กับปี 2562 พบว่า ในปี 2562 ผู้บริโภคร้อยละ 34.91 ซื้อสินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้นจากปี 2561 เนื่องจากมั่นใจในสินค้าอาหารที่มีความปลอดภัย ร้อยละ 57.76 มูลค่าการซื้อเท่าเดิม

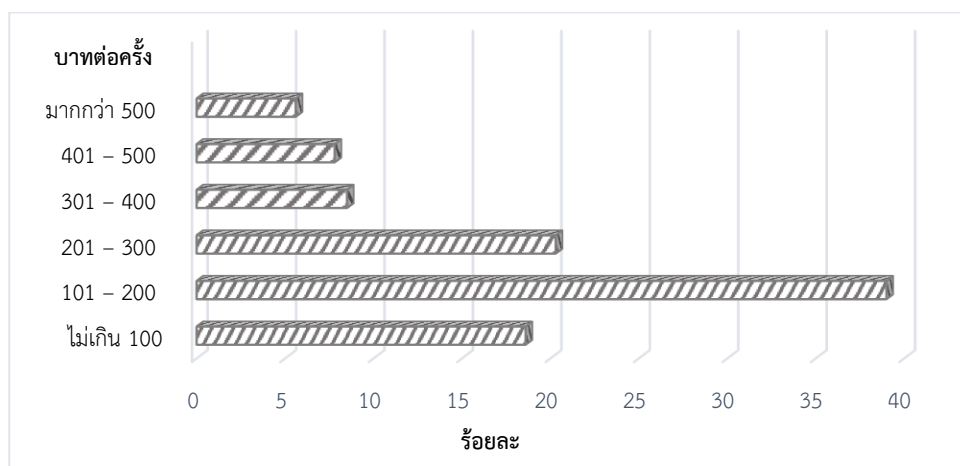
และร้อยละ 7.33 มีมูลค่าการซื้อลดลง เนื่องจากเห็นว่าสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีราคาแพง จึงเปลี่ยนไปซื้อสินค้าเกษตรแบบทั่วไปแทน (ภาพที่ 4.1)

ภาพที่ 4.1 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพของผู้บริโภค

ที่มา : จากการสำรวจ

ทั้งนี้มูลค่าการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานของผู้บริโภค ในปี 2562 จะแตกต่างกันไป โดยผู้บริโภคร้อยละ 39.00 ซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีมูลค่าครั้งละ 101 - 200 บาท ผู้บริโภคร้อยละ 20.30 มีมูลค่าการซื้อครั้งละ 201 - 300 บาท ผู้บริโภคร้อยละ 18.60 มีมูลค่าการซื้อครั้งละไม่เกิน 100 บาท ผู้บริโภคร้อยละ 8.50 มีมูลค่าการซื้อครั้งละ 301 - 400 บาท ผู้บริโภคร้อยละ 7.80 มีมูลค่าการซื้อครั้งละ 401 - 500 บาท และผู้บริโภคร้อยละ 5.60 มีมูลค่าการซื้อครั้งละมากกว่า 500 บาท (ภาพที่ 4.2)

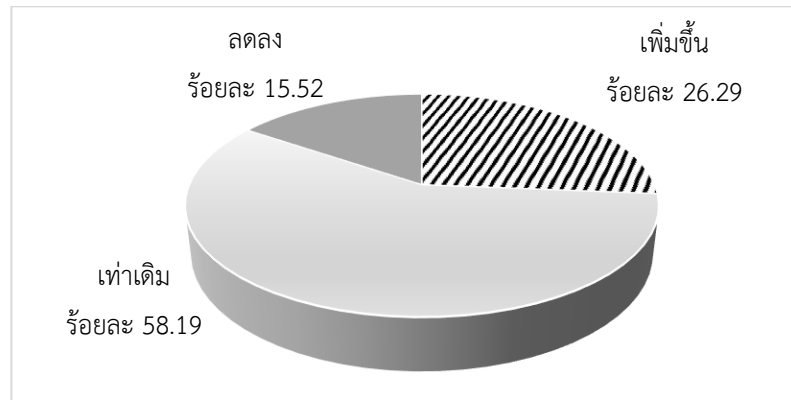

ภาพที่ 4.2 มูลค่าการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ

ที่มา : จากการสำรวจ

3.3) ความถี่ในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ

เมื่อเปรียบเทียบความถี่ในการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน ในปี 2561 กับปี 2562 พบว่า ในปี 2562 ผู้บริโภคร้อยละ 26.29 มีความถี่ในการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น โดยมีความถี่ในการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง ผู้บริโภคร้อยละ 58.19 มีความถี่ในการซื้อเท่าเดิม โดยซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง และร้อยละ 15.52 มีความถี่ในการซื้อลดลง โดยซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานน้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง (ภาพที่ 4.3)

ภาพที่ 4.3 การเปลี่ยนแปลงความถี่ในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ

ที่มา : จากการสำรวจ

3.4) ความเต็มใจจ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพของผู้บริโภค

จากการสอบถามผู้บริโภคถึงความเต็มใจจ่ายในการซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า ผู้บริโภคร้อยละ 82.76 มีความเต็มใจจ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพในราคาที่สูงกว่าราคาตลาด เนื่องจากมีความมั่นใจในคุณภาพสินค้า เช่น ความสด ใหม่ ความสะอาด ความปลอดภัยจากสารเคมี เป็นต้น การมีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ และบรรจุภัณฑ์/หีบห่อที่ได้มาตรฐาน และผู้บริโภคร้อยละ 17.24 ไม่มีความเต็มใจจ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพในราคาที่สูงกว่าราคาตลาด เนื่องจากเห็นว่าสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่ต้องบริโภคเป็นประจำ ควรมีการจำหน่ายในราคาเท่ากับราคาตลาด เพื่อให้เหมาะสมต่อกำลังการซื้อของผู้บริโภคในปัจจุบันที่มีค่าครองชีพสูงขึ้น อีกทั้งมีความเห็นว่าสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าสินค้าที่ผลิตแบบทั่วไป จึงไม่ควรจำหน่ายในราคาที่สูงกว่า และผู้บริโภคบางส่วนไม่แน่ใจในคุณภาพของสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานว่าปลอดภัยจริง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริโภคเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน

ทั้งนี้ผู้บริโภคร้อยละ 32.33 มีความเต็มใจจ่ายเพิ่มสูงขึ้นกว่าปี 2561 เนื่องจากกระแสการบริโภคอาหารสุขภาพ ทำให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ผู้บริโภค ร้อยละ 45.69 มีความเต็มใจจ่ายเท่าเดิม โดยเห็นว่าสินค้าที่มีคุณภาพอาจจะมิต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า สินค้าทั่วไป และร้อยละ 4.74 มีความเต็มใจจ่ายลดลง เนื่องจากเห็นว่าสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีราคาแพงขึ้น (ตารางที่ 4.31)

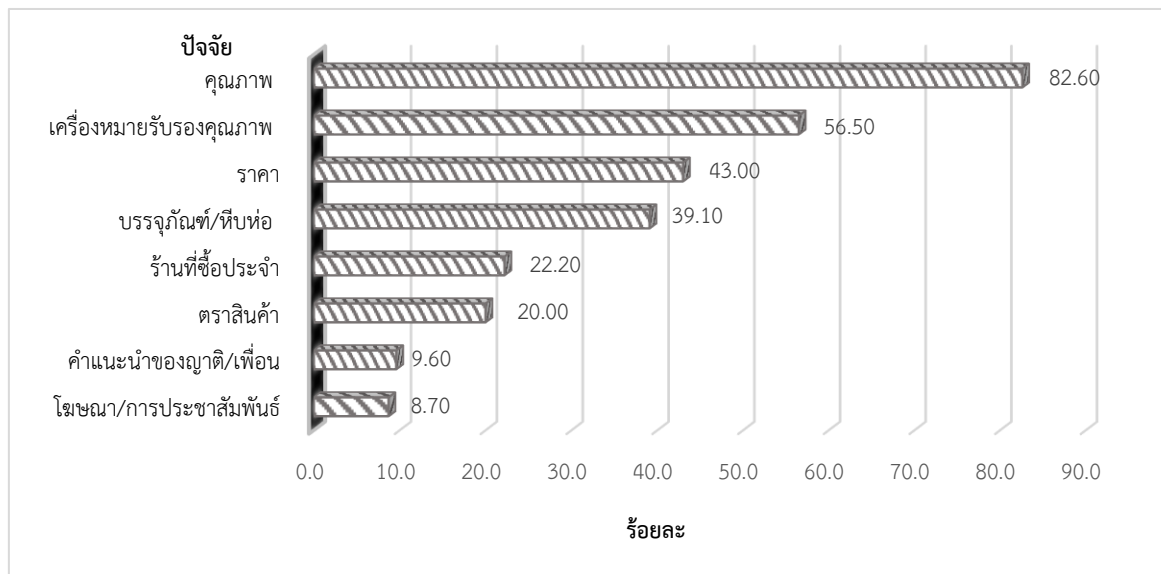
ตารางที่ 4.31 ความเต็มใจจ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ร้อยละ
1. ไม่เต็มใจจ่าย	17.24
2. มีความเต็มใจจ่าย	82.76
2.1 เพิ่มขึ้น	32.33
2.2 เท่าเดิม	45.69
2.3 ลดลง	4.74

ที่มา : จากการสำรวจ

ปัจจัยที่ผู้บริโภคใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรมากที่สุด คือ คุณภาพของสินค้า คิดเป็นร้อยละ 82.60 รองลงมา คือ เครื่องหมายรับรองคุณภาพคิดเป็นร้อยละ 56.50 ความเหมาะสมของราคา คิดเป็นร้อยละ 43.00 บรรจุกัญท์/หีบห่อ คิดเป็นร้อยละ 39.10 ร้านที่ซื้อประจำ คิดเป็นร้อยละ 22.20 ตราสินค้าที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ คิดเป็นร้อยละ 20.00 คำแนะนำของญาติ/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 9.60 และโฆษณา/การประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 8.70 (ภาพที่ 4.4)

ภาพที่ 4.4 ปัจจัยที่ผู้บริโภคใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพ

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4.3 การกีดกันทางการค้า

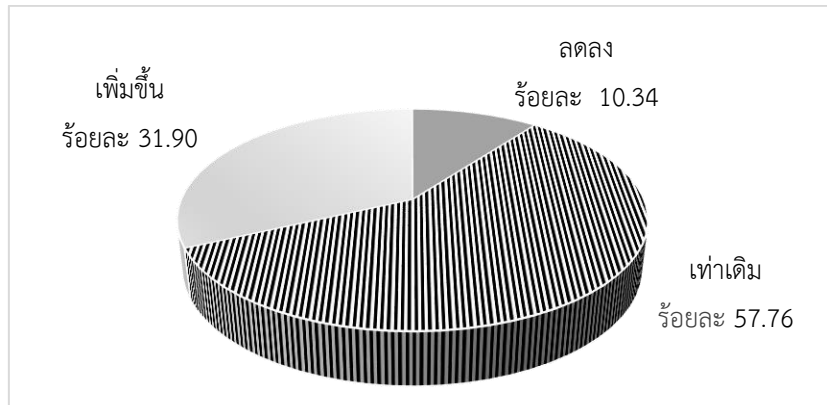
สินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่มีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าสูงเมื่อมีการค้าขายในตลาดระหว่างประเทศ ทั้งมาตรการทางภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ซึ่งรัฐบาลหรือประเทศผู้นำเข้าใช้มาตรการแทรกแซง เพื่อลดปริมาณการนำเข้าสินค้ามาในประเทศตนหรือเพื่อลดปริมาณการส่งออกสินค้าของประเทศอื่น โดยมาตรการที่ใช้แทรกแซงสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ เช่น มาตรฐานการทำเกษตรที่ดี GAP

มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS : Sanitary and Phytosanitary Measures) มาตรฐาน GMP ของสถานประกอบการ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ดังนั้นผู้ประกอบการที่มีความสามารถส่งออกสินค้าเกษตรได้ต้องมีกระบวนการผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐานที่ประเทศคู่ค้ากำหนด อีกทั้งยังมีค่าภาษีในการส่งออก ทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรมีต้นทุนสูง นอกจากนี้ ยังพบว่าสินค้าจะถูกตีกลับเมื่อถูกตรวจสอบแล้วพบว่าไม่ผ่านมาตรฐานที่กำหนด

หลังเข้าร่วมโครงการฯ ผู้ประกอบการมีการพัฒนาระบบการผลิต และสถานประกอบการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่โครงการฯ กำหนด ซึ่งผู้ประกอบการส่วนหนึ่งสามารถยกระดับการผลิตจนสามารถส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศได้ จากการสำรวจในพื้นที่พบว่า สินค้าข้าว น้ำมันดิบ และกุ้งทะเล ผู้ประกอบการยังไม่มีความพร้อมในการส่งออก จึงจำหน่ายให้กับโรงงานหรือบริษัทเอกชนในประเทศเพื่อแปรรูปต่อไป มีเพียงผู้ประกอบการลำไยที่มีการส่งออกสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศ เนื่องจากมีผู้ประกอบการลำไยที่มีการส่งสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานไปยังต่างประเทศ โดยทุกรายผ่านการตรวจสอบมาตรฐานการส่งออกสินค้าเกษตร โดยไม่ถูกตีกลับ เนื่องจากมีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของประเทศผู้นำเข้า คือ โรงคัดบรรจุ (ล้าง) ต้องได้รับมาตรฐาน GMP และต้องรับซื้อลำไยจากสวนที่ได้รับมาตรฐาน GAP ซึ่งผ่านการตรวจรับรองจากกรมวิชาการเกษตร ทั้งนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีการตรวจรับรองคุณภาพความปลอดภัยของสินค้าเกษตรไทย เพื่อรักษาความเชื่อมั่นของตลาดต่างประเทศ ช่วยผลักดันการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยให้มีปริมาณและมูลค่าสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการไทย และเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

4.4.4 การยอมรับสินค้าเกษตรคุณภาพ

จากการสำรวจข้อมูลผู้บริโภคถึงปริมาณการบริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ในปี 2561 เปรียบเทียบกับปี 2562 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับในสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน พบว่า ในปี 2562 ผู้บริโภคร้อยละ 31.90 บริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น เนื่องจากเริ่มใส่ใจในสุขภาพ ทั้งของตนเองและครอบครัวมากขึ้น จึงเลือกบริโภคอาหารที่มีความปลอดภัย สามารถหาซื้อได้ง่ายขึ้น จากห้างค้าปลีก ตลาดสดทั่วไป หรือร้านขายสินค้าปลอดภัย ผู้บริโภคร้อยละ 57.56 บริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเท่าเดิม และผู้บริโภคร้อยละ 10.34 มีการบริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานลดลง เนื่องจากเห็นว่าสินค้าหาซื้อยาก และมีราคาสูง (ภาพที่ 4.5)

ภาพที่ 4.5 การเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคในการบริโภคสินค้าเกษตรคุณภาพ
ที่มา : จากการสำรวจ

4.4.5 ความยั่งยืน

1) เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)

เมื่อไ้รับรองมาตรฐานหมตอายุลง เกษตรกรที่มีการผลิตตามมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 93.15 มีความต้องการต่ออายุไ้รับรองมาตรฐาน เนื่องจากเกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ไ้รับรองในการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 78.22 เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจในคุณภาพมาตรฐานสินค้า คิดเป็นร้อยละ 32.00 คาดว่าจะได้รับราคาจำหน่ายผลผลิตที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 43.74 และอื่น ๆ เช่น คาดว่าจะต้องใช้ประโยชน์ในอนาคต ทำตามมติของสถาบันเกษตรกร และให้ความร่วมมือกับภาครัฐ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 2.42 นอกจากนี้มีเกษตรกรบางส่วนที่ไม่ต้องการต่ออายุไ้รับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 1.01 เนื่องจากเห็นว่าไ้รับรองมาตรฐานไม่มีผลต่อการขาย และราคาสินค้าไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และมีเกษตรกรที่ไม่แน่ใจว่าจะต่ออายุไ้รับรองหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 5.84

เมื่อพิจารณารายชนิดสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตลำไย สินค้าโคนม และกุ้งทะเลทุกราย มีความต้องการต่ออายุไ้รับรอง ในส่วนของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวร้อยละ 85.99 มีความต้องการต่ออายุไ้รับรอง เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้ไ้รับรองในการขายผลผลิต แต่มีเกษตรกรผู้ผลิตข้าวบางส่วนร้อยละ 2.42 ไม่ต้องการต่ออายุไ้รับรองมาตรฐาน เนื่องจากไ้รับรองไม่มีผลต่อการขายและราคาสินค้า และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวร้อยละ 11.59 ยังไม่แน่ใจที่จะต่ออายุไ้รับรอง เนื่องจากต้องรวมมติของกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ดังนั้นนอกจากภาครัฐจะส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรมาตรฐานแล้ว ควรส่งเสริมให้มีตลาดเฉพาะที่รับซื้อสินค้ามาตรฐาน และส่งเสริมการรับรู้คุณค่าของสินค้ามาตรฐานแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค ให้เห็นความสำคัญของสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เพื่อพิจารณาปรับราคาให้มีความเหมาะสม และมีตลาดรับซื้อเพิ่มขึ้น อีกทั้งเป็นแรงจูงใจแก่เกษตรกรในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้การรับรองมาตรฐานมากขึ้น (ตารางที่ 4.32)

ตารางที่ 4.32 ร้อยละของเกษตรกรที่ต้องการรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เงลิย
1. ต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน ^{1/}	85.99	100.00	100.00	100.00	93.15
1.1 จำเป็นต้องใช้ใบรับรองในการขาย ผลผลิต	46.38	84.21	97.67	98.39	78.22
1.2 ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพ มาตรฐานสินค้า	21.74	52.63	37.21	24.19	32.00
1.3 ผลผลิตขายได้ในราคาสูงขึ้น	41.55	36.84	54.65	11.29	43.74
1.4 อื่น ๆ	17.87	7.89	-	1.61	2.42
2. ไม่ต้องการต่ออายุใบรับรอง มาตรฐาน	2.42	-	-	-	1.01
3. ไม่แน่ใจ	11.59	-	-	-	5.84
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2) ผู้ประกอบการ

ด้านการต่ออายุใบรับรองมาตรฐานของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการทุกรายมีความต้องการต่ออายุใบรับรอง เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้ใบรับรองมาตรฐานในการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 95.83 เพื่อให้ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพมาตรฐานสินค้า คิดเป็นร้อยละ 83.33 และคาดว่าจะได้รับราคาจำหน่ายผลผลิตที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 29.17 เมื่อพิจารณาตามชนิดสินค้า พบว่า

2.1) สินค้าข้าว ผู้ประกอบการทุกรายมีความต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน โดยทุกรายมีความจำเป็นต้องใช้ใบรับรองมาตรฐานในการขายผลผลิต และเพื่อให้ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพ และร้อยละ 50.00 คาดว่าจะได้รับราคาจำหน่ายผลผลิตที่สูงขึ้น

2.2) สินค้าลำไย ผู้ประกอบการทุกรายมีความต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 88.89 มีความจำเป็นต้องใช้ใบรับรองมาตรฐานในการขายผลผลิต ร้อยละ 66.67 เพื่อให้ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพมาตรฐานสินค้า และร้อยละ 11.11 คาดว่าจะได้รับราคาจำหน่ายผลผลิตที่สูงขึ้น

2.3) สินค้าโคนม ผู้ประกอบการทุกรายมีความต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน โดยทุกรายมีความจำเป็นต้องใช้ใบรับรองมาตรฐานในการขายผลผลิต ร้อยละ 83.33 เพื่อให้ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพมาตรฐานสินค้า และร้อยละ 50.00 คาดว่าจะได้รับราคาจำหน่ายผลผลิตที่สูงขึ้น

2.4) สินค้ากุ้งทะเล ผู้ประกอบการทุกรายมีความต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน โดยทุกรายมีความจำเป็นต้องใช้ใบรับรองมาตรฐานในการขายผลผลิต และเพื่อให้ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพมาตรฐานสินค้า (ตารางที่ 4.33)

ตารางที่ 4.33 ร้อยละของผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เงลิย
1. ต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน ^{1/}	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1.1 จำเป็นต้องใช้ใบรับรองในการขายผลผลิต	100.00	88.89	100.00	100.00	95.83
1.2 ลูกค้ำมั่นใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้า	100.00	66.67	83.33	100.00	83.33
1.3 ผลผลิตขายได้ในราคาสูง	50.00	11.11	50.00	-	29.17
2. ไม่ต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน	-	-	-	-	-

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากการประเมินผลลัพธ์เทียบกับเกณฑ์การประเมินผล 6 ตัวชี้วัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ ร้อยละของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ในส่วนของมูลค่าทางเศรษฐกิจ ด้านราคา และรายได้ของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ด้านความเต็มใจจ่าย ปริมาณ และมูลค่าการซื้อขายสินค้าเกษตรคุณภาพของผู้บริโภค เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561 ด้านการกีดกันทางการค้า ร้อยละของสินค้าที่ผ่านการตรวจสอบไม่ถูกตีกลับด้านการยอมรับสินค้า ร้อยละของผู้บริโภคที่มีการบริโภคสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ด้านความยั่งยืน ร้อยละของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 และร้อยละของผู้ประกอบการที่มีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ส่วนตัวชี้วัดที่ไม่ได้ผ่านเกณฑ์ ได้แก่ การสร้างโอกาสทางการตลาดของเกษตรกรที่มีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ น้อยกว่าร้อยละ 10 (ตารางที่ 4.34)

ตารางที่ 4.34 ผลการประเมินผลลัพธ์เทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)				
4.1 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 99.68 ร้อยละ 100	ผ่าน
4.2 มูลค่าทางเศรษฐกิจ				
4.2.1 เกษตรกร (ช่วงต้นน้ำ)	- ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับ การรับรอง มาตรฐาน - ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับ การรับรองมาตรฐาน	- เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ - เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ	เพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น	ผ่าน ผ่าน

ตารางที่ 4.34 ผลการประเมินผลลัพธ์เทียบกับเกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
	- รายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับ การรับรองมาตรฐาน	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ	เพิ่มขึ้น	ผ่าน
4.2.2 ผู้ประกอบการ (ช่วงกลางน้ำ)	- ร้อยละของผู้ประกอบการที่มีการซื้อสินค้า ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากเกษตรกร	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ	เพิ่มขึ้น	ผ่าน
	- ราคาจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรอง มาตรฐาน	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ	เพิ่มขึ้น	ผ่าน
	- ร้อยละของผู้ประกอบการที่มีรายได้ จากการจำหน่ายสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ	เพิ่มขึ้น	ผ่าน
4.2.3 ผู้บริโภค (ช่วงปลายน้ำ)	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีปริมาณการซื้อสินค้า เกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น	- เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561	เพิ่มขึ้น	ผ่าน
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีมูลค่าการซื้อ สินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองเพิ่มขึ้น	- เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561	เพิ่มขึ้น	ผ่าน
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความถี่ในการซื้อ สินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น	- เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561	เพิ่มขึ้น	ผ่าน
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความเต็มใจจ่าย ในการซื้อสินค้าเกษตรคุณภาพในราคาที่สูงขึ้น	- เพิ่มขึ้นจาก ปี 2561	เพิ่มขึ้น	ผ่าน
4.3 การกีดกันทาง การค้า	- ร้อยละของสินค้าที่ผ่านการตรวจสอบไม่ถูกต้อง กลับ	- ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95	ร้อยละ 100	ผ่าน
4.4 การยอมรับสินค้า	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีการบริโภคสินค้าที่ได้รับ การรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10	เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.90	ผ่าน
4.5 การสร้างโอกาส ทางการตลาด	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีช่องทางจำหน่าย สินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรอง	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10	ลดลงร้อยละ 10.64	ไม่ผ่าน
	- ร้อยละของผู้ประกอบการที่มีช่องทางจำหน่าย สินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรอง	- เพิ่มขึ้นจากก่อน เข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10	เพิ่มขึ้นร้อยละ 41.67	ผ่าน
4.6 ความยั่งยืน	- ร้อยละของเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับ การรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10	ร้อยละ 93.15	ผ่าน
	- ร้อยละของผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเกษตร ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง	- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10	ร้อยละ 100	ผ่าน

ที่มา: จากการศึกษา

4.5 ทศนคติ

4.5.1 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ ฯ

ในภาพรวม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.19 โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมแนะนำของเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังการปรับปรุงฟาร์มให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร การประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการอบรมในระดับมากที่สุด เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการติดตาม/เตือนต่ออายุใบรับรองมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ ตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้ และความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามชนิดสินค้า พบว่า

1) สินค้าข้าว ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.13 โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริม/แนะนำของเจ้าหน้าที่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 เนื่องจากเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้และคำแนะนำอย่างดี พึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.37 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการฯ ได้อย่างชัดเจน พึงพอใจต่อเงื่อนไขการปรับปรุงฟาร์มให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.33 เนื่องจากเกษตรกรสามารถปรับปรุงการผลิตและทำตามเกณฑ์ได้ พึงพอใจต่อขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.27 เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่ามีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติตามได้ พึงพอใจต่อการอบรมในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.16 เนื่องจากเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง พึงพอใจต่อการติดตาม/เตือนต่ออายุใบรับรองมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.02 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ พึงพอใจต่อตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 เนื่องจากส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตให้แก่ตลาดรับซื้อในพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งรับซื้อที่ไม่จำเป็นต้องใช้มาตรฐานในการรับซื้อ และพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68 เนื่องจากได้รับใบรับรองมาตรฐานล่าช้า

2) สินค้าลำไย ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.90 โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการอบรมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.27 เนื่องจากเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง พึงพอใจต่อการส่งเสริม/แนะนำของเจ้าหน้าที่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.16 เนื่องจากเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้และคำแนะนำอย่างดี พึงพอใจต่อเงื่อนไขการปรับปรุงแปลงลำไยฟาร์มให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.16 เนื่องจากเกษตรกรสามารถปรับปรุงทำตามเกณฑ์ได้ พึงพอใจต่อขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.03 เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่ามีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติตามได้ พึงพอใจต่อตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.89 เนื่องจากส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตให้แก่ตลาดรับซื้อในพื้นที่ พึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.88 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการฯ ได้อย่างทั่วถึง พึงพอใจต่อการติดตาม/เตือนต่ออายุใบรับรองมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 เนื่องจาก

เจ้าหน้าที่มีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการแจ้งเตือนทางโทรศัพท์ และพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 เนื่องจากเกษตรกรบางรายได้รับใบรับรองมาตรฐานล่าช้า

3) สินค้าโคนม ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.44 โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.60 เนื่องจากส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตให้แก่สหกรณ์โคนม และศูนย์รวบรวมนมดิบในพื้นที่ พึงพอใจต่อการติดตาม/เตือนต่ออายุใบรับรองมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.57 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ พึงพอใจต่อการส่งเสริม/แนะนำของเจ้าหน้าที่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.45 เนื่องจากเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้และคำแนะนำที่ดีอย่างสม่ำเสมอ พึงพอใจต่อขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.44 เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่ามีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติตามได้ พึงพอใจต่อการอบรมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.43 เนื่องจากเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง พึงพอใจต่อเงื่อนไขการปรับปรุงฟาร์มให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.42 เนื่องจากเกษตรกรสามารถปรับปรุงทำตามเกณฑ์ได้ ทั้งนี้ เกษตรกรส่วนหนึ่งเห็นว่าค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงฟาร์มโคนมให้เป็นไปตามมาตรฐานค่อนข้างสูง พึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.38 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการฯ ได้อย่างดีและทั่วถึง และพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.24 เนื่องจากได้รับใบรับรองมาตรฐานในระยะเวลาที่เหมาะสม

4) สินค้ากุ้งทะเล ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.19 โดยเกษตรกรมีความ พึงพอใจต่อเงื่อนไขการปรับปรุงฟาร์มให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.56 เนื่องจากเกษตรกรสามารถปรับปรุงฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลและทำตามเกณฑ์ได้ พึงพอใจต่อขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.48 เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่ามีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติตามได้ พึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.32 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการฯ ได้อย่างดี พึงพอใจต่อการส่งเสริม/แนะนำของเจ้าหน้าที่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.24 เนื่องจากเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้และคำแนะนำเป็นอย่างดี พึงพอใจต่อการติดตาม/เตือนอายุใบรับรองของเจ้าหน้าที่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.23 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการติดตามล่วงหน้าอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการแจ้งเตือนทางโทรศัพท์ พึงพอใจต่อตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 เนื่องจากส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตให้แก่ตลาดรับซื้อในพื้นที่ พึงพอใจต่อการอบรมในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.39 และพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.79 เนื่องจากเกษตรกรบางรายได้รับใบรับรองมาตรฐานล่าช้า แต่หน่วยงานมีการออกใบแทนใบรับรองมาตรฐานเพื่อให้เกษตรกรใช้ประกอบการจำหน่ายผลผลิตก่อน (ตารางที่ 4.35)

ตารางที่ 4.35 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการฯ

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย	แปลผล
1. การส่งเสริม/แนะนำของเจ้าหน้าที่	4.50	4.16	4.45	4.24	4.42	มากที่สุด
2. เงื่อนไขการปรับปรุงฟาร์มให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด	4.33	4.16	4.42	4.56	4.37	มากที่สุด
3. ขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร	4.27	4.03	4.44	4.48	4.32	มากที่สุด
4. การประชาสัมพันธ์โครงการฯ	4.37	3.88	4.38	4.32	4.32	มากที่สุด
5. การอบรม	4.16	4.27	4.43	3.93	4.24	มากที่สุด
6. การติดตาม / เตือนให้ต่ออายุใบรับรอง ของเจ้าหน้าที่	4.02	3.48	4.57	4.23	4.12	มาก
7. ตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้	3.71	3.89	4.60	4.00	3.97	มาก
8. ความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐาน	3.68	3.34	4.24	3.79	3.79	มาก
เฉลี่ยรวม	4.13	3.90	4.44	4.19	4.19	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

4.5.2 ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการดำเนินโครงการฯ

ในภาพรวมผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 โดยผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการปรับปรุงสถานประกอบการตามเกณฑ์ที่กำหนด และการตรวจรับรองสถานประกอบการของหน่วยตรวจในระดับมากที่สุด มีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ หลักสูตรอบรมด้านมาตรฐานสินค้า การให้ความรู้ด้านมาตรฐานของหน่วยส่งเสริมความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานสถานประกอบการ และตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรมาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามชนิดสินค้า พบว่า

1.1) สินค้าข้าว ในภาพรวมผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.39 โดยผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการตรวจรับรองสถานประกอบการของหน่วยตรวจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 เนื่องจากผู้ประกอบการเห็นว่าสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้ในปริมาณมากขึ้น และขั้นตอนการตรวจมีความละเอียดและเป็นไปตามมาตรฐานสากล พึงพอใจต่อการปรับปรุงสถานประกอบการตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.86 พึงพอใจต่อการให้ความรู้ด้านมาตรฐานของหน่วยส่งเสริมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.71 ทั้งนี้ ผู้ประกอบการยังต้องการความรู้ด้านการตลาดเพิ่มเติม พึงพอใจต่อความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานสถานประกอบการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.71 เนื่องจากได้รับใบรับรองมาตรฐานในระยะเวลาที่รวดเร็วเหมาะสม พึงพอใจต่อหลักสูตรอบรมด้านมาตรฐานสินค้า ในระดับมากที่สุด

ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.43 พึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการฯ ได้อย่างดีและทั่วถึง และพึงพอใจต่อตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรมาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.14 เนื่องจากผู้ประกอบการต้องหาช่องทางการตลาดเอง มีตลาดรองรับเท่าเดิม และตลาดที่รับซื้อผลผลิตไม่ให้ความสำคัญต่อสินค้ามาตรฐาน GAP เท่าที่ควร จึงจำหน่ายสินค้าในราคาเท่ากับสินค้าทั่วไป

2.2) สินค้าลำไย ในภาพรวมผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.40 โดยผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการปรับปรุงสถานประกอบการตามเกณฑ์ที่กำหนด และการตรวจรับรองสถานประกอบการของหน่วยตรวจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 เนื่องจากขั้นตอนการตรวจมีความละเอียดและเป็นไปตามได้มาตรฐานสากล พึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.67 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการฯ อย่างทั่วถึง โดยใช้แอปพลิเคชัน Line พึงพอใจต่อหลักสูตรอบรมด้านมาตรฐานสินค้า ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 พึงพอใจต่อความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานสถานประกอบการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 เนื่องจากได้รับใบรับรองมาตรฐานในระยะเวลาที่รวดเร็วเหมาะสม พึงพอใจต่อการให้ความรู้ด้านมาตรฐานของหน่วยส่งเสริมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.33 และพึงพอใจต่อตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรมาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.83 เนื่องจากผู้ประกอบการต้องหาช่องทางการตลาดเอง มีตลาดรองรับเท่าเดิม และตลาดภายในประเทศไม่ค่อยให้ความสำคัญสินค้ามาตรฐาน GAP จึงต้องจำหน่ายในราคาเท่ากับสินค้าทั่วไป ทั้งนี้ ผู้ประกอบการบางส่วนมีตลาดที่รองรับสินค้ามาตรฐาน GAP โดยส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเอง

2.3) สินค้าโคนม ในภาพรวมผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 โดยผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการตรวจรับรองสถานประกอบการของหน่วยตรวจในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 พึงพอใจต่อการปรับปรุงสถานประกอบการตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.82 เนื่องจากเมื่อปรับปรุงการผลิตตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้มากขึ้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งเห็นว่ามีค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสถานประกอบการให้เป็นไปตามมาตรฐานค่อนข้างสูง พึงพอใจต่อตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรมาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.82 เนื่องจากมีตลาดเพิ่มขึ้น โดยบริษัทเอกชนมีความมั่นใจในสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน และแหล่งรับซื้อเดิมที่รับซื้อสินค้ามีความต้องเพิ่มขึ้น พึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.64 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการฯ อย่างทั่วถึง โดยใช้แอปพลิเคชัน Line พึงพอใจต่อการให้ความรู้ด้านมาตรฐานของหน่วยส่งเสริมในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.59 มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอบรมด้านมาตรฐานสินค้าในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.55 และพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานสถานประกอบการในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 เนื่องจากเกษตรกรบางรายได้รับใบรับรองมาตรฐานล่าช้า

2.4) สินค้ากุ้งทะเล ในภาพรวมผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.18 โดยผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.75 เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการฯ อย่างทั่วถึง พึงพอใจต่อการตรวจรับรองสถานประกอบการของหน่วยตรวจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 เนื่องจากการตรวจรับรองที่ละเอียดได้มาตรฐานสากล พึงพอใจต่อหลักสูตรอบรมด้านมาตรฐานสินค้า การให้ความรู้ด้านมาตรฐานของหน่วยส่งเสริม และการปรับปรุงสถานประกอบการตามเกณฑ์ที่กำหนด ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 พึงพอใจต่อความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐาน สถานประกอบการในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 เนื่องจากได้รับใบรับรองมาตรฐานในระยะเวลา ที่รวดเร็วเหมาะสม และพึงพอใจต่อตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรมาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.25 เนื่องจากไม่มีตลาดรองรับเพิ่มขึ้น และตลาดภายในประเทศไม่ให้ความสำคัญสินค้า มาตรฐาน GAP ดังนั้นราคาจำหน่ายจึงขึ้นอยู่กับราคาตลาดเท่ากับสินค้าทั่วไป (ตารางที่ 4.36)

ตารางที่ 4.36 ความพึงพอใจของผู้ประกอบการที่มีต่อโครงการฯ

หน่วย : คะแนน

รายการ	ข้าว	ลำไย	โคนม	กุ้งทะเล	เฉลี่ย	แปลผล
1. การตรวจรับรอง สถานประกอบการ ของหน่วยตรวจ	5.00	5.00	3.86	4.50	4.36	มากที่สุด
2. การปรับปรุงสถานประกอบการ ตามเกณฑ์ที่กำหนด	4.86	5.00	3.82	4.25	4.29	มากที่สุด
3. การประชาสัมพันธ์โครงการฯ	3.86	4.67	3.64	4.75	4.00	มาก
4. การให้ความรู้ด้านมาตรฐาน ของหน่วยส่งเสริม	4.71	4.33	3.59	4.25	4.00	มาก
5. หลักสูตรอบรมด้านมาตรฐาน สินค้า	4.43	4.50	3.55	4.25	3.97	มาก
6. ความรวดเร็วในการได้รับ ใบรับรองมาตรฐาน สถานประกอบการ	4.71	4.50	3.50	4.00	3.96	มาก
7. ตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สินค้า เกษตรมาตรฐานที่ผลิตได้	3.14	2.83	3.82	3.25	3.44	มาก
เฉลี่ยรวม	4.39	4.40	3.85	4.18	4.00	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

4.5.3 ความพึงพอใจของผู้บริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน

ผู้บริโภคมีความมั่นใจในคุณภาพสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.89 โดยมีความยินดีที่จะซื้อสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐานในราคาที่สูงกว่าราคาสินค้าทั่วไป เฉลี่ยร้อยละ 11.57 เนื่องจากมีความมั่นใจในคุณภาพของสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม และมีคุณภาพ

จากการประเมินทัศนคติเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัด ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของเกษตรกร/ผู้ประกอบการที่มีต่อการดำเนินโครงการ (การอบรม การตรวจรับรอง เป็นต้น) และระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (ความเต็มใจจ่าย เป็นต้น) ไม่น้อยกว่าระดับมาก (ตารางที่ 4.37)

ตารางที่ 4.37 ผลการประเมินทัศนคติเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของการประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
ทัศนคติ	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกร/ ผู้ประกอบการที่มีต่อการดำเนินโครงการ (การอบรม การตรวจรับรอง เป็นต้น)	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก	ระดับมาก	ผ่าน
	- ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภค สินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (ความ เต็มใจจ่าย เป็นต้น)	- ไม่น้อยกว่าระดับมาก	ระดับมาก	ผ่าน

ที่มา: จากการศึกษา

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การประเมินผลโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2562 เป็นการประเมินผลระหว่างดำเนินการโครงการ (Ongoing Evaluation) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ ผู้ประกอบการ เกษตรกร และผู้บริโภค ซึ่งนำรูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นกรอบแนวคิดในการประเมินผล ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) สรุปผลการประเมินได้ ดังนี้

5.1.1 ผลการประเมิน

1) **งบประมาณ** การดำเนินโครงการได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอตามแผนงานประจำปี ซึ่งในบางหน่วยงานมีการปรับเพิ่มเป้าหมายกิจกรรมประชาสัมพันธ์ จึงมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้รับจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินโครงการฯ จำนวน 1,139.16 ล้านบาท จากข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 พบว่า มีการเบิกจ่ายงบประมาณทั้งหมด 1,056.54 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 92.75

2) **การได้รับการถ่ายทอดความรู้** เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP คิดเป็นร้อยละ 78.88 และเกษตรกรที่ไม่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 21.12 เนื่องจากบางรายมีธุระส่วนตัวไม่สามารถเข้าร่วมการอบรมได้ ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการทุกรายได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านกระบวนการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีในการผลิตอาหาร GMP ทั้งนี้ เกษตรกรและผู้ประกอบการบางส่วนเห็นว่าไม่เพียงพอเนื่องจากยังขาดความรู้เรื่องการตลาด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการจำหน่ายและส่งออกผลผลิต

3) **การตรวจรับรองการผลิต** มาตรฐานฟาร์มใน 4 ชนิดสินค้า ทั้งกิจกรรมการตรวจรับรองที่หน่วยงานดำเนินการตรวจรับรองเอง และการถ่ายโอนภารกิจการตรวจรับรอง กิจกรรมส่วนใหญ่ดำเนินการได้ตามเป้าหมายทั้งในรูปแบบรายเดี่ยวและแบบกลุ่ม แต่ในส่วนของสินค้าข้าวที่มีการถ่ายโอนให้หน่วยงานภายนอกตรวจประเมินรับรองสถานที่รวบรวมคัดบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวและโรงสีข้าว ได้ผลการดำเนินงานไม่ครบตามเป้าหมาย จึงดำเนินการคืนงบประมาณเหลือจ่ายในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง

4) **การได้รับการตรวจรับรอง** เกษตรกรและผู้ประกอบการทุกรายได้รับบริการตรวจประเมินแปลงหรือสถานประกอบการเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้การผลิตสินค้าเกษตรเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ หากมีข้อบกพร่อง หน่วยงานจะเสนอแนะแนวทางแก้ไข และตรวจแปลง/สถานประกอบการอีกครั้ง เมื่อตรวจผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด จึงจะได้รับใบรับรองจากหน่วยงาน

5) การได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เกษตรกรได้รับใบรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 95.93 ส่วนที่เหลือร้อยละ 4.07 ยังไม่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน เมื่อจำแนกตามชนิดสินค้า พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตข้าว โคนม และกุ้งทะเลได้รับใบรับรองมาตรฐาน GAP แล้วทุกราย ในส่วนของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย ได้ใบรับรองมาตรฐานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 57.89 และยังไม่ได้รับใบรับรอง คิดเป็นร้อยละ 42.11 เนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตรวจประเมินแปลงแล้ว แต่อยู่ระหว่างขั้นตอนการออกใบรับรองมาตรฐาน ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับใบรับรองมาตรฐานการผลิตมากกว่า 1 ใบรับรอง โดยผู้ประกอบการทุกรายได้รับใบรับรองมาตรฐาน GMP นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังได้รับใบรับรองการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤติที่ต้องควบคุม (Hazard Analysis and Critical Control Point : HACCP) ใบรับรองมาตรฐานการวัดคุณภาพหน่วยงานมีระบบคุณภาพมาตรฐานสากล (International Organization for Standardization : ISO) และใบรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาล

6) การตรวจติดตาม กำกับดูแล และการตรวจประเมินมาตรฐาน เกษตรกรร้อยละ 85.75 ได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร โดยได้รับการตรวจติดตามและได้รับคำแนะนำเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง นอกจากนี้ยังได้รับการแจ้งเตือนต่ออายุใบรับรองด้วย และเกษตรกรร้อยละ 14.25 ไม่ได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร เนื่องจากเกษตรกรมีจำนวนมาก เจ้าหน้าที่จึงใช้วิธีการสุ่มตรวจติดตาม และเกษตรกรบางรายเพิ่งเข้าร่วมโครงการฯ ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า ทุกรายจะได้รับการตรวจติดตามมาตรฐานฟาร์ม/สถานประกอบการเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง

7) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรร้อยละ 99.68 ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยเกษตรกรเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.23 และเกษตรกรร้อยละ 0.32 ไม่ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรเป็นผู้สูงอายุจึงไม่ได้นำความรู้ที่ทันสมัยไปปรับใช้ในการทำเกษตรแบบดั้งเดิม ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการทุกรายมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยผู้ประกอบการเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.72

8) มูลค่าทางเศรษฐกิจ หลังเข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรที่จำหน่ายข้าวเปลือก ลำไยสด และน้ำนมดิบที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจำหน่ายในราคาเพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.00 4.86 และ 2.32 บาท ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม และสหกรณ์การเกษตร/ศูนย์รวบรวมผลผลิตเพิ่มราคารับซื้อให้แก่เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP ส่วนเกษตรกรที่จำหน่ายกุ้งทะเลสด จำหน่ายในราคาดลดลงจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 19.76 บาท เนื่องจากผู้รับซื้อกำหนดราคาตามราคาตลาด และเกษตรกรประสบปัญหาโรคระบาดในกุ้ง รวมทั้งประสบปัญหาภัยแล้ง อากาศร้อน ทำให้อัตราการรอดต่ำ กุ้งทะเลมีการเจริญเติบโตช้าและมีขนาดเล็ก โดยรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรก่อนและหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.87 มีรายได้เพิ่มขึ้น และเกษตรกรร้อยละ 14.76 มีรายได้ลดลง ส่วนที่เหลือร้อยละ 35.37 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการที่จำหน่ายข้าว ลำไย และผลิตภัณฑ์นมที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจำหน่ายในราคาเพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5.50 บาท 12.00 บาท และ 1.15 บาท ตามลำดับ เนื่องจากมี

การพัฒนาด้านการผลิตและแปรรูป อีกทั้งผู้บริโภคมีความมั่นใจในสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเพิ่มขึ้น ประกอบกับราคาตลาดปรับตัวสูงขึ้น แต่ผู้ประกอบการกึ่งทะเลจำหน่ายได้ในราคาลดลงจากเดิมเฉลี่ยกิโลกรัมละ 34.07 บาท เนื่องจากราคากึ่งทะเลซึ่งขึ้นอยู่กับราคาตลาด และบางพื้นที่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติและโรคระบาดในกึ่งทะเล ผลผลิตจึงไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ ประกอบกับโรงงานแปรรูปกึ่ง (ห้องเย็น) รับซื้อลดลง โดยรายได้ของผู้ประกอบการหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP พบว่าผู้ประกอบการร้อยละ 45.24 มีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 7.14 มีรายได้ลดลง ส่วนที่เหลือร้อยละ 47.62 มีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม

9) การสร้างโอกาสทางการตลาด เมื่อเปรียบเทียบช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้ รับรองมาตรฐานก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรแต่ละรายมีช่องทางจำหน่ายสินค้า เท่าเดิมคือ เฉลี่ย 1 ช่องทาง ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า มีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้ รับรองมาตรฐานไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 58.33 และผู้ประกอบการมีช่องทางจำหน่ายสินค้า เกษตรที่ได้ รับรองมาตรฐานเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 41.67 โดยก่อนเข้าร่วมโครงการฯ มีช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรเฉลี่ย 2 ช่องทาง หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ ผู้ประกอบการมีช่องทางจำหน่าย สินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง

10) ความยั่งยืน เมื่อเกษตรกรได้รับใบรับรองมาตรฐานแล้ว ส่วนใหญ่มีการนำไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรจึงมีความต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 93.15 เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้ ใบรับรองในการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 78.22 เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจในคุณภาพมาตรฐานสินค้า คิดเป็น ร้อยละ 32.00 คาดว่าจะได้รับราคาจำหน่ายผลผลิตที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 43.74 และอื่น ๆ เช่น คาดว่า ในอนาคตต้องใช้ประโยชน์ ทำตามมติของสถาบันเกษตรกร และให้ความร่วมมือกับภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 2.42 นอกจากนี้มีเกษตรกรบางส่วนที่ไม่ต้องการต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 1.01 เนื่องจากเห็นว่า ใบรับรองมาตรฐานไม่มีผลต่อการขาย และราคาสินค้าไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และมีเกษตรกรที่ไม่แน่ใจ ว่าจะต่ออายุใบรับรองหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 5.84 ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการทุกราย มีความต้องการต่ออายุใบรับรอง เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้ใบรับรองมาตรฐานในการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 95.83 เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจในคุณภาพมาตรฐานสินค้า คิดเป็นร้อยละ 83.33 และคาดว่าจะได้รับ ราคาจำหน่ายผลผลิตที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 29.17

11) การยอมรับสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ผู้บริโภคร้อยละ 31.90 มีปริมาณ การบริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น เนื่องจากเริ่มใส่ใจในสุขภาพทั้งของตนเอง และครอบครัวมากขึ้น จึงเลือกบริโภคอาหารที่มีความปลอดภัย สามารถหาซื้อได้ง่ายขึ้นจากห้างค้าปลีก ตลาดสดทั่วไป หรือร้านขายสินค้าปลอดภัย ผู้บริโภคร้อยละ 57.56 บริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการ รับรอง มาตรฐานเท่าเดิม และผู้บริโภคร้อยละ 10.34 มีการบริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานลดลง เนื่องจากเห็นว่าสินค้าหาซื้อยาก และมีราคาสูง

12) **ทัศนคติ** เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.19 โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมแนะนำของเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่เสื่อนไขการปรับปรุงฟาร์มให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการอบรมในระดับมากที่สุด เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการติดตาม/เตือนต่ออายุใบรับรองมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ ตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้ และความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานในระดับมาก ในส่วนของผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการฯ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 โดยผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการปรับปรุงสถานประกอบการตามเกณฑ์ที่กำหนด และการตรวจรับรองสถานประกอบการของหน่วยตรวจในระดับมากที่สุด ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โครงการฯ หลักสูตรที่อบรมด้านมาตรฐานสินค้าที่ดี การให้ความรู้ด้านมาตรฐานของหน่วยส่งเสริม ความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐานสถานประกอบการ และตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้ในระดับมาก นอกจากนี้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในคุณภาพสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 โดยมีความยินดีที่จะซื้อสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐานในราคาที่สูงกว่าราคาสินค้าทั่วไป เฉลี่ยร้อยละ 11.57 จากราคาสินค้าทั่วไป เนื่องจากมีความมั่นใจในคุณภาพของสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์มีความสวยงามและมีคุณภาพ

5.1.2 การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ

จากตารางผนวกที่ 2 จะเห็นว่า กิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นไปตามเป้าหมายที่โครงการฯ กำหนดไว้ ยกเว้น งบประมาณที่เบิกจ่าย การถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกร และการสร้างโอกาสทางการตลาดของเกษตรกร ทั้งนี้ หน่วยงานควรมีการวางแผนและเร่งรัดเบิกจ่ายงบประมาณให้ได้ตามแผนงานที่กำหนด ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง และส่งเสริมช่องทางการตลาดให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายสินค้าคุณภาพได้มากขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ พบว่า สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ทั้ง 2 ข้อ ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร ให้เข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐานผลการดำเนินโครงการฯ พบว่า มีเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้สู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน GAP เป็นไปตามเป้าหมายที่โครงการกำหนดไว้ มีการตรวจรับรองการผลิต 139 กลุ่ม ตรวจประเมินมาตรฐานสถานที่ 32,797 แห่ง ตรวจรับรองระบบการผลิต 1,390 แปลง และตรวจสอบและรับรองระบบ GAP และ GMP โรงงาน 1,485 โรง และตรวจรับรองแหล่งผลิต 126,722 ฟาร์ม ครบตามเป้าหมายจึงสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2) วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อให้ผลผลิตสินค้าเกษตร (ข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง) มีคุณภาพได้รับการรับรองมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 85.00 จากการประเมินผล พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าว น้านมดิบ และกุ้งทะเลได้รับใบรับรองมาตรฐาน GAP แล้วทุกราย ในส่วนของผู้ประกอบการผู้ผลิตลำไย มีเกษตรกรได้รับใบรับรองมาตรฐานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 57.89 และยังไม่ได้รับใบรับรอง คิดเป็นร้อยละ 42.11 เนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตรวจประเมินแปลงแล้ว แต่อยู่ระหว่างขั้นตอนการออกใบรับรองมาตรฐาน ในส่วนของผู้

ผู้ประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการทุกรายได้รับใบรับรองมาตรฐาน GMP จากผลการประเมินจะเห็นได้ว่าเกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แต่กระบวนการในการออกใบรับรองให้เกษตรกรผู้ผลิตลำไยมีความล่าช้า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดการดำเนินงานออกใบรับรอง และประสานงานกับหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรได้ตามกรอบเวลาที่กำหนด เพื่อเกษตรกรจะได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

5.1.3 ข้อค้นพบจากการประเมิน

1) ภาครัฐ

1.1) เกษตรกรบางรายเห็นว่าสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ส่วนใหญ่มีราคาไม่แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ผลิตแบบทั่วไป จึงไม่ให้ความสำคัญกับการผลิตเพื่อได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม

1.2) เกษตรกรที่มีการปรับปรุงการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูง เช่น ค่าปรับปรุงพื้นที่ปลูก/แหล่งน้ำ สร้างสถานที่เก็บวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรและสถานที่เก็บรักษาผลผลิต

1.3) เมื่อเกษตรกรได้รับการตรวจมาตรฐานฟาร์ม และผ่านการตรวจรับรองจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่แล้ว แต่ระยะเวลาการออกใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) มีความล่าช้าเนื่องจากบุคลากรมีจำกัด ส่งผลให้เกษตรกรบางรายไม่สามารถใช้ใบรับรองประกอบการจำหน่ายผลผลิตได้ทัน

1.4) ปัจจุบันกระแสการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ทำให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น เนื่องจากเห็นว่ามีความปลอดภัย และมั่นใจในคุณภาพมาตรฐาน แต่ยังมีผู้บริโภคส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานกับสินค้าทั่วไป

2) เกษตรกร

ภาครัฐส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและการเข้าสู่ระบบมาตรฐาน แต่การสนับสนุนตลาดรองรับสินค้าเกษตรกรแก่เกษตรกรยังไม่เพียงพอ โดยพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีช่องทางการจำหน่ายเท่าเดิม เนื่องจากตลาดรับซื้อสินค้าเกษตรที่ได้ใบรับรองมาตรฐานในพื้นที่มีจำนวนน้อย และอยู่ไกลจากที่ตั้งฟาร์มของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่จึงจำหน่ายสินค้าให้กับตลาดทั่วไปในพื้นที่เพื่อประหยัดค่าขนส่งในการนำสินค้าไปจำหน่าย

3) ผู้ประกอบการ

3.1) ผู้ประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน GMP แล้ว ต้องการให้มีตลาดรับซื้อสินค้าเกษตรมาตรฐานโดยเฉพาะ เนื่องจากที่ผ่านมาผู้ประกอบการต้องหาตลาดหรือแหล่งรับซื้อเอง บางครั้งต้องจำหน่ายในตลาดทั่วไปในราคาที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ประกอบการที่สามารถหาตลาดรับซื้อสินค้าเกษตรมาตรฐานได้ส่วนใหญ่เป็นตลาดต่างประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญต่อการได้รับมาตรฐานเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เมื่อประเทศผู้รับซื้อประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจหรือโรคระบาด ส่งผลให้ต้องลดปริมาณรับซื้อลง ผู้ประกอบการจึงต้องจำหน่ายภายในประเทศในราคาที่ย่ำแย่

3.2) ในกรณีที่ผู้ประกอบการขอรับการตรวจสถานประกอบการตามมาตรฐาน GMP จากหน่วยงานภายนอกมีค่าใช้จ่ายสูง ได้แก่ ค่าตรวจประเมินสถานประกอบการ ค่าใบรับรอง อีกทั้งต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการปรับปรุงสถานประกอบการเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP เช่น ค่าปรับปรุงสถานที่ตั้ง/อาคารผลิต แหล่งน้ำ การบำบัดน้ำเสีย เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิต การควบคุมกระบวนการผลิต เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนหรือจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ หรืออุดหนุนค่าใช้จ่ายทางการเกษตรแก่เกษตรกรที่ต้องการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน แต่ขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงการผลิตเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ควรร่วมกันหาแนวทางในการผลักดันราคาสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ให้มีราคาสูงขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาผลิตสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานมากขึ้น

5.2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการและแนวทางในการจัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต GAP ในพื้นที่ เพื่อเป็นการเชื่อมโยงผู้ประกอบการกับกลุ่มเกษตรกร โดยการเพิ่มจุดรับซื้อหรือจุดรวบรวมสินค้า GAP ในพื้นที่ใกล้แหล่งผลิต เช่น โรงสีข้าวที่ได้มาตรฐาน GMP โรงคัดบรรจุผลไม้ GMP เป็นต้น รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาในด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้นอกจากการส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐาน GAP แล้วควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ทางด้านการตลาดแก่เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน การส่งเสริมมาตรการรวมกลุ่มของเกษตรกร GAP เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและให้ได้ผลผลิตมาตรฐานในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของผู้ประกอบการ

5.2.3 ทุกหน่วยงานที่มีการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม ควรมีการพิจารณาเร่งรัดการดำเนินงานในกระบวนการขอรับรองมาตรฐาน และประสานงานกับหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อออกใบรับรองให้เกษตรกรได้ตามกรอบเวลาที่กำหนด หรือออกเอกสารใบแทนใบรับรอง เป็นการรับรองชั่วคราวให้แก่เกษตรกรที่ผ่านการตรวจรับรองแล้ว แต่จำเป็นต้องใช้ใบรับรองในการจำหน่ายผลผลิต

5.2.4 หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญและส่งเสริมด้านราคาสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐาน GAP และการหาตลาดรองรับในประเทศมากขึ้น ไม่เพียงส่งเสริมสินค้าเกษตร GAP ที่ส่งออกต่างประเทศเพียงอย่างเดียว เพื่อขับเคลื่อนนโยบายอาหารปลอดภัยร่วมกับตลาดนำการผลิต และเชื่อมโยงผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการกับผู้บริโภคอย่างเป็นรูปธรรม อาทิเช่น ตลาดเกษตรกร ตลาดออนไลน์ ตลาดเครือข่ายสังคม ตลาดท้องถิ่น เป็นต้น และให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในการติดต่อหาตลาดรองรับในต่างประเทศ ควรมีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าเกษตรที่ได้รับมาตรฐาน GAP เพื่อให้ผู้บริโภค รู้จัก มีความเชื่อมั่นในคุณภาพ และเลือกบริโภคสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มากขึ้น

บรรณานุกรม

- เจษฎา อังกาบสี. (2554). *การพัฒนาแบบวัดเจตคติและกลยุทธ์ด้านอาชีพและการนำไปใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มด้านอาชีพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรเทิง มาแสง. (2546). *เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ผกามาส รุ่งเรือง. (2555). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของโครงการธนาคารโค – กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสารจำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- วิภาส ทองสุข. (2552). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: อินทภาษ
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2553). *การวางแผนและการประเมินผลโครงการแบบมุ่งเน้นผลงานในภาครัฐ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพงศ์ มาสำราญ. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในโครงการธนาคารโค – กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุระพงษ์ ศรีปิยะพันธุ์. (2551). *การศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขการดำเนินงานโครงการธนาคารโค – กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *คู่มือการประเมินผล*. ศูนย์ประเมินผล, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- Cummins, R.A. Gullone, E. (2000). *why we should not use 5-point Likert scales: the case for subjective quality of life measurement. Proceedings, second International Conference on Quality of Life in Cities* (pp.74-93). Singapore: National University of Singapore

Rensis Likert. (1932). *A Technique for the Measurement of Attitudes*. *Archives of Psychology*. No. 140.

W.K.Kellogg Foundation. (2004). *Logic Model Development*. Battle Creek , MI: W.K.Kellogg Foundation .

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่
โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปี 2562

แบบ 01

รับสมัคร / ส่งเสริม / อบรม ตรวจสอบรับรองฟาร์ม

ชื่อ/สกุล.....เบอร์โทร.....
หน่วยงาน.....

วันที่...../...../.....

1. งบประมาณและบุคลากร ปีงบประมาณ 2562

1.1 งบประมาณที่ขอไว้ บาท ได้รับการจัดสรรจริง บาท

1.2 งบประมาณที่ได้รับมีความเพียงพอ หรือไม่

1) เพียงพอ 2) ไม่เพียงพอ แก้ไขโดย

1.3 งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลา หรือไม่

1) ทันเวลา 2) ไม่ทันเวลา ล่าช้ากว่ากำหนดวัน

แก้ไขโดย

1.4 บุคลากรเพียงพอในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่ดำเนินการหรือไม่

1) เพียงพอ จำนวน คน

2) ไม่เพียงพอ จำนวน คน

แก้ไขโดย

2. ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2562

กิจกรรม/ขั้นตอน	หน่วย	แผน	ผล	ปัญหา/แนวทางแก้ไข
1. การรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร ตามแบบฟอร์ม GAP 01	ราย			
	แปลง			
2. การอบรมให้ความรู้การทำฟาร์ม มาตรฐาน GAP	ราย			
3. การตรวจรับรองฟาร์ม (รายใหม่)	ราย			
	แปลง			
4. การตรวจรับรองฟาร์ม (ต่ออายุ)	ราย			
	แปลง			
5. การตรวจติดตาม	ราย			
	แปลง			
6. อื่น ๆ (ระบุ).....				

3. หน่วยงานของท่านมีการจัดอบรมให้แก่เกษตรกรหรือไม่

หลักสูตรการอบรม	จำนวน (ครั้ง)	หน่วยงานที่ให้ความรู้
1)		
2)		
3)		

4. การถ่ายโอนภารกิจด้านการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

4.1 หน่วยงานของท่านมีการถ่ายโอนภารกิจด้านการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรให้หน่วยงานนอกหรือไม่

 1) มี โอนให้หน่วยงาน (ระบุ)..... 2) ไม่มี

4.2 เกษตรกรทราบหรือไม่ว่ามีการถ่ายโอนการตรวจรับรองให้หน่วยงานนอก

 1) ทราบ 2) ไม่ทราบ

4.3 เกษตรกรยอมรับผลการตรวจรับรองของหน่วยงานนอกหรือไม่

 1) ยอมรับ 2) ไม่ยอมรับ เนื่องจาก.....

4.4 ผลกระทบต่อเกษตรกรที่เกิดขึ้นจากการถ่ายโอนการตรวจรับรองฟาร์ม

1) ระยะเวลาในการตรวจรับรองฟาร์มของหน่วยงานนอก

 (1) รวดเร็วกว่าเดิม (2) เท่าเดิม (3) ใช้เวลานานกว่าเดิม เนื่องจาก.....

2) ค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองของหน่วยงานนอกหรือ

 (1) ถูกลง (2) เท่าเดิม (3) แพงขึ้น เนื่องจาก.....

5. การตรวจรับรองฟาร์มของหน่วยงานตรวจรับรอง

5.1 หน่วยงานตรวจรับรองมีการลงตรวจแปลงเกษตรกรที่ขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรหรือไม่

 1) มี จำนวน.....ครั้ง เกษตรกร จำนวน.....ราย 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

5.2 หน่วยงานสามารถออกใบรับรองมาตรฐานฟาร์มสินค้าเกษตรได้ตามกำหนดหรือไม่

 1) ทันท่วงทีตามกำหนด 2) ไม่ทันตามกำหนด เนื่องจาก.....

5.3 หน่วยงานมีการติดตาม/แจ้งเตือนการต่ออายุใบรับรองหรือไม่

 1) มี ติดตาม จำนวน.....ครั้ง เตือนก่อนหมดอายุ.....เดือน 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

6. การตรวจทางห้องปฏิบัติการเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

6.1 ความถูกต้อง

 1) ถูกต้อง 2) ไม่ถูกต้อง เนื่องจาก.....

6.2 ความทันเวลา

 1) ทันเวลา 2) ไม่ทันเวลา เนื่องจาก.....

7. การควบคุมดูแลการใช้ใบรับรองมาตรฐาน

7.1 กรณีที่สินค้าเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานท่านถูกตรวจพบสารต้องห้ามต่าง ๆ หน่วยงานมีมาตรการป้องกันและแก้ไขอย่างไร

- 1) แจ้งเตือน 2) พักการใช้ใบรับรอง เดือน
 3) ยกเลิกการใช้ใบรับรอง 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

7.2 ท่านทราบหรือไม่ว่าเกษตรกรมีการนำใบรับรองมาตรฐานสินค้าไปใช้กับสินค้าเกษตรกรที่ไม่ได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้า

- 1) ไม่ทราบ 2) ทราบ จาก (ระบุ).....
 - มีเกษตรกรที่ใช้ใบรับรองไม่ตรงตามสินค้าที่ผลิต ราย
 - แก้ไขโดย

7.3 หน่วยงานของท่านมีการตรวจสอบการใช้ใบรับรองให้ถูกต้อง (ตามชื่อและปริมาณผลผลิต) ตามที่ระบุไว้ในใบรับรองหรือไม่

- 1) ไม่มี เนื่องจาก.....
 2) มี จำนวน.....ครั้ง โดยวิธีการ

8. ความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนนความพึงพอใจ (1-5)	เหตุผล
1) การกำหนดรูปแบบการดำเนินงานโครงการฯ		
2) หลักเกณฑ์ของโครงการฯ		
3) ระยะเวลาดำเนินงาน		
4) หลักสูตรที่จัดอบรม		
5) การปรับปรุงฟาร์มตามเกณฑ์ที่กำหนดของเกษตรกร		
6) ตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้		
7) ความต่อเนื่องในการขอรับรองมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร		

9. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามเกษตรกร (ข้าว)

โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2562

แบบ 02

กลุ่ม/สหกรณ์/สถานประกอบการ (ระบุ)..... วันที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์	ส่วน	
สวป. = 1, สปป. = 2, สปส. = 3, สปป. = 4, สผพ. = 5, สปช. = 6, ศปร. = 7, ฝบท. = 8		

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อ สกุล

1.2 เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน

1.3 อายุ (ปี)

1.4 เพศ หญิง = 0, ชาย = 1

1.5 ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน

ตำบล อำเภอ

จังหวัด รหัสจังหวัด

โทร

รหัส	จังหวัด	รหัส	จังหวัด	รหัส	จังหวัด	รหัส	จังหวัด
010	เชียงราย	180	เลย	470	นครนายก	560	สมุทรสาคร
020	พะเยา	190	หนองบัวลำภู	480	ปราจีนบุรี	570	นครปฐม
030	ลำปาง	200	อุดรธานี	490	ฉะเชิงเทรา	580	กาญจนบุรี
040	ลำพูน	210	หนองคาย	500	สระแก้ว	590	ราชบุรี
050	เชียงใหม่	220	สกลนคร	510	จันทบุรี	600	สมุทรสงคราม
060	แม่ฮ่องสอน	230	นครพนม	520	ตราด	610	เพชรบุรี
070	ตาก	770	บึงกาฬ	530	ระยอง	620	ประจวบคีรีขันธ์
090	สุโขทัย	310	มหาสารคาม	540	ชลบุรี	630	ชุมพร
100	แพร่	320	ร้อยเอ็ด	550	สมุทรปราการ	640	ระนอง
110	น่าน	330	กาฬสินธุ์	370	สระบุรี	650	สุราษฎร์ธานี
120	อุดรดิษฐ์	340	ขอนแก่น	380	ลพบุรี	660	พังงา
130	พิษณุโลก	290	สุรินทร์	390	สิงห์บุรี	670	ภูเก็ต
080	กำแพงเพชร	300	บุรีรัมย์	400	ชัยนาท	680	กระบี่
140	พิจิตร	350	ชัยภูมิ	410	สุพรรณบุรี	700	นครศรีธรรมราช
150	นครสวรรค์	360	นครราชสีมา	420	อ่างทอง	690	ตรัง
160	อุทัยธานี	240	มุกดาหาร	430	พระนครศรีอยุธยา	710	พัทลุง
170	เพชรบูรณ์	250	ยโสธร	440	นนทบุรี	720	สงขลา
		260	อำนาจเจริญ	450	กรุงเทพมหานคร	730	สตูล
		270	อุบลราชธานี	460	ปทุมธานี	740	ปัตตานี
		280	ศรีสะเกษ			750	ยะลา
						760	นราธิวาส

1.6	ระดับการศึกษา สูงสุด		ไม่สำเร็จการศึกษา = 0, ประถมต้น = 4, ประถมปลาย = 6, มัธยมต้น = 9, มัธยมปลาย/ปวช. = 12, ปวส. = 14, ปริญญาตรี = 16, ปริญญาโท = 18, ปริญญาเอก = 22			
1.7	อาชีพหลัก		ในภาคเกษตร: เกษตรกร = 1, รับจ้างเกษตร = 2 นอกภาคเกษตร: รับจ้างนอกภาคเกษตร = 3, ทำงานประจำ = 4, ธุรกิจส่วนตัว = 5 ไม่มีงานทำ: เรียนหนังสือ = 6, ว่างาน/แม่บ้าน = 7, คนชรา/ผู้พิการ = 8			
1.8	ประสบการณ์ทำการเกษตร (ปี)					
1.9	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)					
	จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		จำนวนแรงงานในภาคเกษตร (คน)			
1.10	ที่ดินในการถือครอง					
	รายการ	ของตนเอง (ไร่)	เช่า (ไร่)	ทำฟรี (ไร่)	ชลประทาน (ใน=1, นอก=2)	แหล่งน้ำที่ใช้
ในภาคเกษตร						
	1) ที่นา					
	2) ที่พืชไร่					
	3) ที่สวนผลไม้/ไม้ยืนต้น					
	4) ที่สวนผัก/สมุนไพร					
	5) ที่ไม้ดอก/ไม้ประดับ					
	6) ที่เลี้ยงสัตว์เป็นโรงเรือน/ โรงเลี้ยง/คอกสัตว์					
	7) ที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์/ปลูกหญ้า เลี้ยงสัตว์					
	8) ที่เพาะเลี้ยงประมง					
	9) ฟาร์ม/เกษตรผสมผสาน					
นอกภาคเกษตร						
	10) ที่ปลูกบ้านเรือนอยู่อาศัย					
	11) ที่รกร้างว่างเปล่า					
	12) ห้วย/หนอง/คลอง/บึง/สระ					
	13) ป่าถือครอง					
แหล่งน้ำที่ใช้						
น้ำฝน = 1, ชลประทาน = 2, สูบเองจากแหล่งธรรมชาติ = 3, บ่อ/สระ/บาดาล ของตนเอง = 4, โครงการเอกชน/ราชการ สูบจากแหล่งธรรมชาติ = 5, กลุ่ม/สถาบัน สูบจากแหล่งธรรมชาติ = 6, ชื้อจากผู้ให้บริการ/ประปา = 7						

1.11 การมีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ (ให้ตอบทุกข้อ)				มีส่วนร่วม = 1, ไม่มีส่วนร่วม = 2			
1) ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)		3) การบริหารจัดการน้ำ		5) Zoning by Agri-Map		7) เกษตรอินทรีย์	
2) ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่		4) แผนการผลิตข้าวครบวงจร		6) ธนาคารสินค้าเกษตร		8) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	
9) ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร		10) รักษาระดับปริมาณและคุณภาพข้าว		11) เกษตรผสมผสาน		12) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	
13) ป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง		14) ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตร					

คำจำกัดความแบบสอบถามเพื่อสนับสนุนโครงการสำรวจข้อมูลเกษตรกร สำหรับการประเมินผล

1. อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพหลักเกษตรกร โดยยึดตามการใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนั้น ๆ เป็นหลัก หากในกรณีที่มีการใช้เวลาที่เท่ากันหรือก้ำกึ่งกันให้ยึดตามการได้รับรายได้ที่มากกว่าของอาชีพนั้น ๆ เป็นหลักแทน

2. ที่ดินในการถือครอง หมายถึง การถือครองที่ดินของเกษตรกรทุกผืนและทุกแปลง ที่ถือครองอยู่และการเข้าไปใช้ประโยชน์ในแต่ละประเภท โดยไม่คำนึงถึงกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงของพื้นที่ดินนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นของตนเอง ที่เช่าผู้อื่น และที่ได้ทำฟรี โดยยึดตามปีเพาะปลูก 2562/63

3. การใส่จำนวนไร่ ให้ใส่เป็นจำนวนทศนิยมเท่านั้น เช่น 4 ไร่ 2 งาน ให้กรอก “4.50” เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์ม

2.1 การขอใบรับรองมาตรฐาน GAP ของเกษตรกร

- 1) ขอรับรองมาตรฐานแล้ว โดย
 - (1) ได้ใบรับรองมาตรฐานแล้ว
 - (2) ยังไม่ได้ใบรับรอง เนื่องจาก
 - ✧ (2.1) อยู่ระหว่างรอตรวจแปลง
 - ✧ (2.2) ตรวจประเมินแปลงแล้ว อยู่ระหว่างขั้นตอนการออกใบรับรองมาตรฐาน
 - ✧ (2.3) ตรวจประเมินแปลงแล้ว ไม่ผ่าน อยู่ระหว่างการปรับปรุง (ระบุ).....
- 2) ไม่ขอใบรับรองมาตรฐาน เนื่องจาก.....

2.2 ชนิดสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP

ชนิดสินค้า	ปีแรกที่ได้ใบรับรอง	ปีที่ต่ออายุล่าสุด
☐ (1) ข้าว		
☐ (2) ลำไย		
☐ (3) โคนม		
☐ (4) กุ้งทะเล		

2.3 ท่านมีประสบการณ์ในการปลูกข้าว (ตั้งแต่เริ่มทำเป็นอาชีพ) มาแล้ว ปี

2.4 ท่านทราบข่าวสารของโครงการฯ จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - [1] เว็บไซต์ต่าง ๆ
 - [2] Facebook/Line/Application ต่าง ๆ
 - [3] วิทยู
 - [4] โทรทัศน์
 - [5] อื่น ๆ (ระบุ)
- 2) สื่อสิ่งพิมพ์
 - [1] หนังสือพิมพ์
 - [2] วารสารต่าง ๆ (ระบุ)
 - [3] ป้ายโฆษณา / โปสเตอร์ / แผ่นพับ
 - [4] อื่น ๆ (ระบุ)
- 3) สื่อบุคคล
 - [1] เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ระบุหน่วยงาน)
 - [2] ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, อบต.)
 - [3] บริษัท/เอกชน
 - [4]ญาติ/เพื่อนบ้าน
 - [4] อื่น ๆ (ระบุ)
- 4) สื่ออื่น ๆ (เช่น การประชุม เป็นต้น)

2.5 สาเหตุที่ท่านเข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) ภาครัฐส่งเสริม/สนับสนุน
- 2) เอกชน/ผู้รับซื้อผลผลิตให้การสนับสนุน
- 3) ลูกค้ายึดมั่นในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้า
- 4) มีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน
- 5) ราคาผลผลิตสูงกว่าแบบปกติ
- 6) จำเป็นต้องเข้าไปรับรองเพื่อขายผลผลิต
- 7) อื่นๆ (ระบุ)

2.6 ท่านได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หรือไม่

- 1) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....
- 2) ได้รับแล้ว ได้แก่

หลักสูตร	ระดับความรู้ / ความเข้าใจ (คะแนน 1 - 5)	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์			ระบุเหตุผล (กรณีไม่ใช้ หรือ มีการใช้ประโยชน์ คะแนน 1-3)
		ไม่ใช้ (✓)	ใช้ (✓)	ใช้ประโยชน์ (คะแนน 1 - 5)	
1.					
2.					
3.					
4.					

2.7 ท่านคิดว่าความรู้ที่ได้รับจากการอบรมข้างต้นเพียงพอต่อการทำฟาร์มมาตรฐานหรือไม่

- 1) เพียงพอ
- 2) ไม่เพียงพอ เนื่องจาก
 - ต้องการความรู้เพิ่มเติม โดย (1) สอบถามเจ้าหน้าที่ (2) สอบถามเพื่อนบ้าน
 - (3) ค้นคว้าเพิ่มเติมเอง (4) อื่นๆ ระบุ

2.8 ก่อนได้รับใบรับรอง ท่านได้รับการตรวจประเมินแปลงเพื่อรับรองมาตรฐานหรือไม่

- 1) ได้รับ จำนวนครั้ง
- 2) ยังไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

2.9 หลังการตรวจประเมินแปลง ท่านต้องปรับปรุงเพื่อให้ได้ตามเงื่อนไขของใบรับรองมาตรฐานหรือไม่

- 1) ไม่ต้องปรับปรุง (ข้ามไปข้อ 2.11)
- 2) ปรับปรุง ได้แก่

รายการ	วิธีการปรับปรุง	ค่าใช้จ่าย (บาท)
☐ (1) แหล่งน้ำ/บ่อพักน้ำ		
☐ (2) พื้นที่ปลูก/พื้นที่เลี้ยง		
☐ (3) โรงเรือน/รั้ว		
☐ (4) ลด/เลิกใช้สารที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตราย		
☐ (5) สถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร		
☐ (6) การบริหารจัดการก่อนการเก็บเกี่ยว (โรค แมลง พันธุ์ปน สุขอนามัยสัตว์ ฯลฯ)		
☐ (7) สถานที่เก็บรักษาอาหาร/วัสดุ/อุปกรณ์/ผลผลิต		
☐ (8) การดูแลผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการขนส่ง (ความชื้น ความสะอาด ฯลฯ)		
☐ (9) การบันทึกข้อมูลในการทำการเกษตร เพื่อประกอบการรับรอง		
☐ (10) บ่อบำบัดน้ำเสีย/บ่อฆ่าเชื้อ		
☐ (11) อื่น ๆ (ระบุ)		

2.10 จากข้อ 2.9 กรณีที่มีการปรับปรุง ท่านใช้แหล่งเงินทุนจากที่ใด

- 1) ทุนส่วนตัวอย่างเดียว 2) ทุนส่วนตัว + เงินกู้ 3) เงินกู้อย่างเดียว

- กรณีมีการกู้ยืมเงิน ข้อ 2) และ 3) โปรดระบุแหล่งเงินกู้ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- [1] สหกรณ์ที่เป็นสมาชิก ดอกเบี้ยร้อยละ บาท/ปี
- [2] ธ.ก.ส. ดอกเบี้ยร้อยละ บาท/ปี
- [3] ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ดอกเบี้ยร้อยละ บาท/ปี
- [4] ธนาคารออมสิน ดอกเบี้ยร้อยละ บาท/ปี
- [5] อื่น ๆ (ระบุ) ดอกเบี้ยร้อยละ บาท/ปี

2.11 ท่านได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรจากหน่วยงานใด

- 1) ภาครัฐ ได้แก่ (1) กรมการข้าว (2) กรมวิชาการเกษตร (3) กรมปศุสัตว์
- (4) กรมประมง (5) อื่นๆ
- 2) หน่วยงานนอก (ระบุ).....

2.12 ท่านเสียค่าธรรมเนียมในการขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรหรือไม่

- 1) ไม่มี
- 2) มี เป็นค่าใช้จ่ายด้าน (ระบุ)
จำนวน.....บาท

2.13 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการได้รับใบรับรองอย่างไร

- 1) รวดเร็ว ใช้ระยะเวลา วัน (นับจากวันที่ทราบว่า ท่านผ่านการตรวจประเมินแปลงแล้ว)
- 2) ทันตามความต้องการ ใช้ระยะเวลา วัน (นับจากวันที่ทราบว่า ท่านผ่านการตรวจประเมินแปลงแล้ว)
- 3) ล่าช้า ใช้ระยะเวลา วัน (นับจากวันที่ทราบว่า ท่านผ่านการตรวจประเมินแปลงแล้ว)
 เนื่องจาก (1) รอผลผลิต (2) รอการอนุมัติจากหน่วยงาน (3) ไม่ทราบสาเหตุ
 (4) อื่นๆ (ระบุ)

2.14 จาก ข้อ 2.13 กรณีตอบล่าช้า หน่วยงานมีการออกไปแทนหรือเอกสารการรับรองชั่วคราวให้ท่านหรือไม่

- 1) มี โดยใบแทนหรือเอกสารการรับรองชั่วคราวมีอายุการรับรอง วัน
- 2) ไม่มี

2.15 หลังได้รับใบรับรอง ท่านได้รับการตรวจติดตามการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่

- 1) ได้รับ ปีละ ครั้ง 2) ยังไม่ได้รับ เนื่องจาก

2.16 เมื่อได้ใบรับรองมาตรฐานแล้ว ท่านได้ใช้ประโยชน์จากใบรับรองมาตรฐานหรือไม่

- 1) ใช้ประโยชน์
 (1) ประกอบการขายผลผลิต (2) พิมพ์ลงบรรจุภัณฑ์
 (3) อื่นๆ (ระบุ)
- 2) ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เนื่องจาก
 (1) ขายผลผลิตไปหมดแล้ว (2) ผู้ซื้อไม่สนใจใบรับรองมาตรฐาน โดยซื้อในราคาทั่วไป
 (3) อื่นๆ (ระบุ)

2.17 เมื่อใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของท่านหมดอายุลง ท่านต้องการต่ออายุใบรับรองหรือไม่

- 1) ต้องการต่ออายุใบรับรอง
 (1) จำเป็นต้องใช้ใบรับรองในการขายผลผลิต (2) ลูกค้ายืนยันใจในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้า
 (3) ผลผลิตขายได้ในราคาสูง (4) อื่นๆ ระบุ
- 2) ไม่ต้องการต่ออายุใบรับรอง
 (1) ขั้นตอนยุ่งยากใช้เวลามาก (2) ขาดความรู้ในการปรับปรุงฟาร์มตามเกณฑ์ที่ยากขึ้น
 (3) ไม่มีผลต่อการขาย / ราคาสินค้า (4) เงินทุนไม่เพียงพอในการปรับปรุงฟาร์มให้ได้มาตรฐาน
 (5) อื่นๆ ระบุ

ส่วนที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับมาตรฐาน

3.1 ข้าว

3.1.1 ค่าใช้จ่ายในการปลูกข้าวที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานของเกษตรกร

รายการ	ก่อนมีโครงการฯ แปลงที่ 1 พื้นที่ ไร่									หลังมีโครงการฯ แปลงที่ 1 พื้นที่ ไร่								
	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (จ้าง) / ไม่เป็นเงินสด (ทำเอง)									ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (จ้าง) / ไม่เป็นเงินสด (ทำเอง)								
	จ้าง (✓)	ทำเอง (✓)	จำนวน (ครั้ง)	ปริมาณ (ไร่,ตัน, กก. ,.....)	จำนวน (คน)	จำนวน (วัน)	จำนวน (ชั่วโมง/ วัน)	ราคา *** (บาท/ หน่วย)	มูลค่า รวม (บาท/ รอบ)	จ้าง (✓)	ทำเอง (✓)	จำนวน (ครั้ง)	ปริมาณ (ไร่,ตัน, กก. ,.....)	จำนวน (คน)	จำนวน (วัน)	จำนวน (ชั่วโมง/ วัน)	ราคา *** (บาท/ หน่วย)	มูลค่า รวม (บาท/ รอบ)
1) ค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน																		
1.1) ค่าใช้จ่ายรวมในการผลิต ต้นกล้า																		
1.2) เตรียมดินแปลงปลูก																		
1.3) ปลูก																		
1.4) ปลูกซ่อม																		
1.5) ใส่ปุ๋ย																		
1.6) พรวนดิน/ตายหญ้า																		
1.7) ฉีดยา																		
1.8) ให้น้ำ																		
1.9) เก็บเกี่ยว																		
1.10) กำมัด/หอบ/ตาก ฯลฯ																		
1.11) นวด/สี																		
1.12) ขนในฟาร์ม																		
1.13) ขนไปขาย																		
1.14) ค่าอาหารและ เครื่องมือ																		
1.15) จ้างแรงงานแบบเหมา																		
1.16) อื่น ๆ (ระบุ)																		

หมายเหตุ : *** หน่วยอัตราค่าจ้าง (เฉพาะค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน) 1. บาท/ไร่ 2. บาท/ตัน 3. บาท/กก. 4. บาท/วัน 5. บาท/ชั่วโมง 6. บาท/ครั้ง

3.1.2 ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

- 1) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก
- 2) เปลี่ยนแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ได้แก่
- (1) ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น จาก กก./ไร่ เป็น กก./ไร่
 - (2) โรคระบาดในข้าวลดลงจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน ได้แก่ โรค.....
 - (3) ต้นข้าวมีความสมบูรณ์และแข็งแรงกว่าก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน
 - (4) คุณภาพดินดีขึ้น
 - (5) คุณภาพน้ำดีขึ้น
 - (6) ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรลดลง
 - (7) มีการบันทึกข้อมูลในการทำการเกษตรอย่างเป็นระบบ
 - (8) ต้นทุนการผลิตลดลง
 - (9) อื่นๆ (ระบุ).....

3.2 ลำไย

3.2.1 ค่าใช้จ่ายในการปลูกลำไยที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานของเกษตรกร

รายการ	ก่อนมีโครงการฯ แปลงที่ 1 พื้นที่ ไร่									หลังมีโครงการฯ แปลงที่ 1 พื้นที่ ไร่								
	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (จ้าง) / ไม่เป็นเงินสด (ทำเอง)									ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (จ้าง) / ไม่เป็นเงินสด (ทำเอง)								
	จ้าง (✓)	ทำเอง (✓)	จำนวน (ครั้ง)	ปริมาณ (ไร่, ต้น, กก. ,.....)	จำนวน (คน)	จำนวน (วัน)	จำนวน (ชั่วโมง/ วัน)	ราคา *** (บาท/ หน่วย)	มูลค่า รวม (บาท/ รอบ)	จ้าง (✓)	ทำเอง (✓)	จำนวน (ครั้ง)	ปริมาณ (ไร่, ต้น, กก. ,.....)	จำนวน (คน)	จำนวน (วัน)	จำนวน (ชั่วโมง/ วัน)	ราคา *** (บาท/ หน่วย)	มูลค่า รวม (บาท/ รอบ)
1) ค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน																		
1.1) ใส่ปุ๋ย																		
1.2) พรวนดิน/ดายหญ้า																		
1.3) ฉีดยา																		
1.4) ให้น้ำ																		
1.5) ตัดแต่งกิ่ง																		
1.6) ตามกิ่งลำไย																		
1.7) เก็บเกี่ยว																		
1.8) รูดผลลำไย																		
1.9) มัดซ่อลำไย																		
1.10) ขนลำไยในสวน																		
1.11) ขนลำไยไปขาย																		
1.12) ค่าอาหารและ เครื่องดื่ม																		
1.13) จ้างเหมาแรงงาน																		
1.14) อื่น ๆ (ระบุ)																		

หมายเหตุ : *** หน่วยอัตราค่าจ้าง (เฉพาะค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน) 1. บาท/ไร่ 2. บาท/ต้น 3. บาท/กก. 4. บาท/วัน 5. บาท/ชั่วโมง 6. บาท/ครั้ง

3.2.2 ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

- 1) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก
- 2) เปลี่ยนแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ได้แก่
- (1) ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น จาก กก./ไร่ เป็น กก./ไร่
 - (2) โรคระบาดในลำไยลดลงจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน ได้แก่ โรค.....
 - (3) ต้นลำไยมีความสมบูรณ์และแข็งแรงกว่าก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน
 - (4) ยืดอายุต้นลำไยให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นานขึ้น
 - (5) คุณภาพดินดีขึ้น
 - (6) คุณภาพน้ำดีขึ้น
 - (7) ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรลดลง
 - (8) มีการบันทึกข้อมูลในการทำการเกษตรอย่างเป็นระบบ
 - (9) ต้นทุนการผลิตลดลง
 - (10) อื่นๆ (ระบุ).....

3.3 โคนม

3.3.1 จำนวนโคนมทั้งหมดที่เลี้ยงในขณะนี้ ตัว แยกตามประเภท ดังนี้

รายการ	จำนวน (ตัว)
1. โคพ่อพันธุ์	
2. แม่โครีดนม	
3. แม่โคแห้งนม	
4. โคนมท้อง	
5. โคนมรอผสม (อายุ 12 เดือนขึ้นไป)	
6. โคนม (หย่านม -12 เดือน)	
7. ลูกโค (ตั้งแต่แรกคลอดถึงหย่านม)	
รวม	

3.3.2 ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

- 1) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก
- 2) เปลี่ยนแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ได้แก่
- (1) ปริมาณน้ำนมดิบต่อวันเพิ่มขึ้น จาก กก./ตัว/วัน เป็น กก./ตัว/วัน
 - (2) น้ำนมดิบมีคุณภาพดีขึ้น
 - (3) โรคในโคนมลดลงจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน ได้แก่ โรค.....
 - (4) โคนมมีสุขภาพดีขึ้น/แข็งแรงกว่าก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน
 - (5) แม่โคนมมีอัตราการผสมติดง่ายขึ้น จาก ตัวละ ครั้ง เป็น ตัวละ ครั้ง
 - (6) อัตราการตายของโคนมลดลง จาก ปีละ ตัว เป็น ปีละ ตัว
 - (7) มีการบันทึกข้อมูลในการบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ
 - (8) ต้นทุนการผลิตลดลง
 - (9) อื่นๆ (ระบุ).....

3.3.2 ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังได้รับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

- 1) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก
- 2) เปลี่ยนแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ได้แก่
- (1) ผลผลิตต่อรอบเพิ่มขึ้น จาก กก. เป็น กก.
 - (2) โรคระบาดในกึ่งทะเลลดลงจากก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน ได้แก่ โรค.....
 - (3) กุ้งมีคุณภาพดีกว่าก่อนได้รับการรับรองมาตรฐาน
 - (4) คุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยง บ่อพักน้ำ และบ่อบำบัดน้ำดีขึ้น
 - (5) ลดต้นทุนการใช้ปัจจัยการผลิต (จุลินทรีย์ โปรไบโอติก วิตามิน อาหารเสริม) ที่มีการปนเปื้อนยาปฏิชีวนะ และสารต้องห้าม
 - (6) มีการบันทึกข้อมูลในการบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ
 - (7) ต้นทุนการผลิตลดลง
 - (8) อื่นๆ (ระบุ).....

- 4.2 จากข้อ 4.1 ท่านมีการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือไม่
- 1) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก
 - 2) เปลี่ยนแปลง (1) เพิ่มขึ้น เหตุผล (ระบุ).....
 - (2) ลดลง เหตุผล (ระบุ).....

4.3 ในกรณีที่มีการจำหน่ายผลผลิต ท่านจำหน่ายให้กับแหล่งใดบ้าง

ก่อนได้รับการรับรองฟาร์ม

- 1) ผู้บริโภคโดยตรง 2) พ่อค้าปลีก 3) พ่อค้า/ผู้รวบรวมท้องถิ่น 4) พ่อค้า/ผู้รวบรวมต่างถิ่น
- 5) บริษัท 6) โรงสี 7) สหกรณ์/ศูนย์รวบรวม 8) อื่น ๆ

หลังได้รับการรับรองฟาร์ม

- 1) ผู้บริโภคโดยตรง 2) พ่อค้าปลีก 3) พ่อค้า/ผู้รวบรวมท้องถิ่น 4) พ่อค้า/ผู้รวบรวมต่างถิ่น
- 5) บริษัท 6) โรงสี 7) สหกรณ์/ศูนย์รวบรวม 8) อื่น ๆ

4.4 การกำหนดราคาในการขายผลผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

ก่อนได้รับการรับรองฟาร์ม

- 1) ผู้ซื้อ 2) ผู้ขาย (เกษตรกร) 3) ราคาตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
- 4) เจรจาต่อรองราคา 5) ราคากลางที่ประกาศ 6) สหกรณ์/ศูนย์รวบรวม
- 7) อื่นๆ (ระบุ)

หลังได้รับการรับรองฟาร์ม

- 1) ผู้ซื้อ 2) ผู้ขาย (เกษตรกร) 3) ราคาตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
- 4) เจรจาต่อรองราคา 5) ราคากลางที่ประกาศ 6) สหกรณ์/ศูนย์รวบรวม
- 7) อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 5 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1-5)	เหตุผล
1) การประชาสัมพันธ์โครงการฯ		
2) การส่งเสริม/แนะนำ ของเจ้าหน้าที่		
3) เงื่อนไขการปรับปรุงฟาร์มให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด		
4) ขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร		
5) ความรวดเร็วในการได้รับใบรับรองมาตรฐาน		
6) ตลาดรองรับสินค้ามาตรฐานที่ผลิตได้		
7) การติดตาม / เตือนให้ต่ออายุใบรับรอง ของเจ้าหน้าที่		

ส่วนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ประเด็น	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1) การผลิต		
1.1) แรงงาน		
1.2) เงินทุน		
1.3) ปัจจัยการผลิต		
1.4) การจัดการฟาร์ม		
1.5).....		
2) การตลาด		
2.1) ราคาขาย		
2.2) ตลาด		
2.3) ผู้ซื้อ/พ่อค้า		
2.4).....		
3) ใบริบรอมมาตรฐาน		
3.1) ขั้นตอนในการปรับปรุงฟาร์ม		
3.2) ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงฟาร์ม		
3.3) การบริการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่		
3.4) ผลตรวจห้องแล็บ		
3.5) ระยะเวลาอนุมัติ		
3.6)		
4) อื่น ๆ		
4.1) น้ำในการทำการเกษตร		
4.2) โรคพืช/โรคแมลง		
4.3) โรคระบาดในสัตว์		
4.4)		

แบบสอบถาม
ผู้ประกอบการที่รับซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐาน
(รับรอง GMP แล้ว)

แบบ 03

ใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปี 2562

ผู้สัมภาษณ์ วันที่/...../ 2563

1. ชื่อสถานประกอบการ
 ที่ตั้ง
 ชื่อผู้ให้ข้อมูล ตำแหน่ง โทร.
 - ท่านได้รับการส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี

2. ประเภทผู้ประกอบการ
- 1) ผู้รวบรวมผลผลิต 2) แปรรูปเบื้องต้น 3) ผลิตอาหารสำเร็จรูป
 - 4) วิสาหกิจชุมชน 5) อื่นๆ

3. การขอใบรับรองมาตรฐาน
- 1) ขอรับรองมาตรฐานแล้ว โดย
 - (1) ได้ใบรับรองมาตรฐานแล้ว ระบบมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ท่านได้รับการรับรอง
 - ◇ GMP ◇ HACCP ◇ ISO ◇ ฮาลาล
 - ◇ อื่นๆ
 - (2) ยังไม่ได้ใบรับรอง เนื่องจาก
 - ◇ อยู่ระหว่างรอตรวจสอบสถานประกอบการ
 - ◇ ตรวจสอบประเมินสถานประกอบการแล้ว อยู่ระหว่างขั้นตอนการออกใบรับรองมาตรฐาน
 - ◇ ตรวจสอบประเมินสถานประกอบการแล้ว ไม่ผ่าน อยู่ระหว่างการปรับปรุง (ระบุ).....
 - 2) ไม่ขอใบรับรองมาตรฐาน เนื่องจาก.....

4. ประเภทสินค้าที่ดำเนินการผลิต

- 1) ข้าว 2) ลำไย 3) โคนม..... 4) กุ้งทะเล

5. ประสบการณ์ในการดำเนินการผลิตสินค้าใน ข้อ 4. ปี

6. ท่านรับซื้อสินค้าเกษตรประเภทใดมาเป็นวัตถุดิบ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) สินค้าเกษตรได้รับการรับรองมาตรฐาน 2) สินค้าเกษตรทั่วไป

7. ผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการผลิตมี ชนิด ได้แก่

ผลิตภัณฑ์ที่ท่านผลิต	สินค้าเกษตรที่ใช้เป็นวัตถุดิบหลัก	มาตรฐานที่ใช้รับซื้อวัตถุดิบ ^{1/}	ปีที่เริ่มรับซื้อ
1.		☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่.....	
2.		☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่.....	
3.		☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่.....	
4.		☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่.....	

หมายเหตุ: ^{1/} มาตรฐานที่ใช้รับซื้อ เช่น มาตรฐาน GAP Q ฮาลาล อินทรีย์ เป็นต้น

8. วัตถุประสงค์ที่ท่านใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ใบรับรองมาตรฐานใน ข้อ 7. ท่านมีความมั่นใจในความปลอดภัยหรือไม่

- 1) มั่นใจ เนื่องจาก.....
- 2) ไม่มั่นใจ เนื่องจาก.....

9. ท่านทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรจากแหล่งใด

- 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- [1] เว็บไซต์ต่าง ๆ [2] Facebook/Line/Application ต่าง ๆ
- [3] วิทยุ [4] โทรทัศน์
- [5] อื่น ๆ (ระบุ)
- 2) สื่อสิ่งพิมพ์
- [1] หนังสือพิมพ์ [2] วารสารต่าง ๆ (ระบุ)
- [3] ป้ายโฆษณา / โปสเตอร์ / แผ่นพับ [4] อื่น ๆ (ระบุ)
- 3) สื่อบุคคล
- [1] เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ระบุหน่วยงาน)
- [2] ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, อบต.) [3] บริษัท/เอกชน
- [4]ญาติ/เพื่อนบ้าน [4] อื่น ๆ (ระบุ)
- 4) สื่ออื่น ๆ (เช่น การประชุม เป็นต้น)

10. สาเหตุที่ท่านเข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปี 2562 (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) ภาครัฐส่งเสริม/สนับสนุน 2) ต้องการวัตถุดิบที่มีคุณภาพ
- 3) ลูกค้ายึดมั่นในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้า 4) มีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน
- 5) ต้องการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร 6) จำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อขายผลผลิต
- 7) อื่นๆ (ระบุ)

11. ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หรือไม่

- 1) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....
- 2) ได้รับแล้ว ได้แก่

หลักสูตร	ระดับความรู้ /ความเข้าใจ (คะแนน 1 - 5)	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์			ระบุเหตุผล (กรณีไม่ใช้ หรือ มีการใช้ประโยชน์ คะแนน 1-3)
		ไม่ใช้ (✓)	ใช้ (✓)	ใช้ประโยชน์ (คะแนน 1 - 5)	
1.					
2.					
3.					
4.					

12. หลักสูตรการอบรมที่ภาครัฐจัดให้เพียงพอที่จะสามารถดำเนินการเพื่อให้ได้ใบรับรองมาตรฐานหรือไม่

- 1) เพียงพอ
- 2) ไม่เพียงพอ เนื่องจาก.....
 แก้ไข โดย (1) สอบถามเจ้าหน้าที่เพิ่มเติม (2) อบรมเพิ่มเติมจาก.....
 (3) ค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง (4) อื่นๆ

13. ก่อนได้รับใบรับรอง ท่านได้รับการตรวจประเมินสถานประกอบการเพื่อขอการรับรองมาตรฐาน หรือไม่

- 1) ได้รับ จำนวนครั้ง
- 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

14. หลังการตรวจประเมินสถานประกอบการ ท่านต้องปรับปรุงเพื่อให้ได้ตามเงื่อนไขของใบรับรองมาตรฐานหรือไม่

- 1) ไม่ต้องปรับปรุง
- 2) ปรับปรุง ได้แก่

รายการ	วิธีการปรับปรุง	ค่าใช้จ่าย (บาท)
☐ (1) แหล่งน้ำ/การบำบัดน้ำเสีย		
☐ (2) สถานที่ตั้ง/อาคารผลิต		
☐ (3) เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิต		
☐ (4) การควบคุมกระบวนการผลิต		
☐ (5) การสุขาภิบาล		
☐ (6) การบำรุงรักษา และการทำความสะอาด		
☐ (7) บุคลากร และสัญลักษณ์		
☐ (8) อื่น ๆ (ระบุ)		

15. ท่านได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรจากหน่วยงานใด

- (1) หน่วยงานภาครัฐ (ระบุ)..... (2) หน่วยงานภายนอก (ระบุ).....

16. ท่านเสียค่าธรรมเนียมในการขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรหรือไม่

- (1) ไม่มี
- (2) มี จำนวน.....บาท

17. หลังได้รับใบรับรอง ท่านได้รับการตรวจติดตามการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่

- 1) ได้รับ จำนวน.....ครั้ง 2) ยังไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

18. เมื่อได้ใบรับรองมาตรฐานแล้ว ท่านได้ใช้ประโยชน์จากใบรับรองมาตรฐานหรือไม่

- 1) ใช้ประโยชน์
- (1) ประกอบการขายผลผลิต (2) พิมพ์ลงบรรจุภัณฑ์เพื่อใส่ / บรรจุผลผลิตคุณภาพ
- (3) ประกอบการส่งออกผลผลิตไปยังต่างประเทศ
- ในปี 2562 มีการส่งออกสินค้าที่ได้รับการรับรองทั้งหมด ครั้ง
- โดยมีสินค้าที่ถูกตีกลับ จำนวน.....ครั้ง
- (4) อื่นๆ (ระบุ)
- 2) ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เนื่องจาก
- (1) ได้รับใบรับรองหลังจากที่ผลิตสินค้าเกษตรเสร็จแล้ว
- (2) ผู้ซื้อไม่สนใจใบรับรองมาตรฐาน โดยซื้อในราคาทั่วไป
- (3) อื่นๆ (ระบุ)

19. เมื่อได้ใบรับรองมาตรฐานแล้ว ส่งผลให้ท่านมีการเปลี่ยนแปลงช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองหรือไม่

- 1) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....
- 2) เปลี่ยนแปลง จากเดิม ช่องทาง เป็น.....ช่องทาง เนื่องจาก.....

20. เมื่อใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของท่านหมดอายุลง ท่านต้องการต่ออายุใบรับรองหรือไม่

- 1) ต้องการต่ออายุใบรับรอง
- (1) จำเป็นต้องใช้ใบรับรองในการขายผลผลิต (2) ลูกค้ายึดมั่นในคุณภาพ/มาตรฐานสินค้า
- (3) ผลผลิตขายได้ในราคาสูง (4) อื่นๆ ระบุ
- 2) ไม่ต้องการต่ออายุใบรับรอง
- (1) ขั้นตอนยุ่งยากใช้เวลานาน (2) ขาดความรู้ในการปรับปรุงสถานประกอบการตามเกณฑ์ที่ยากขึ้น
- (3) ไม่มีผลต่อการขาย / ราคาสินค้า (4) เงินทุนไม่เพียงพอในการปรับปรุงสถานประกอบการให้ได้มาตรฐาน
- (5) อื่นๆ ระบุ

21. ท่านมีการต่ออายุใบรับรองมาแล้ว ครั้ง

22. หลังเข้าร่วมโครงการฯ ท่านมีการเปลี่ยนแปลงด้านการซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากเกษตรกรหรือไม่

- 1) ไม่เปลี่ยนแปลง
- 2) เปลี่ยนแปลง (1) เพิ่มขึ้น เหตุผล (ระบุ).....
- (2) ลดลง เหตุผล (ระบุ).....

23. หลังเข้าร่วมโครงการ สินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานที่ท่านจำหน่ายได้ มีการเปลี่ยนแปลงด้านราคาหรือไม่

- 1) ไม่เปลี่ยนแปลง
- 2) เปลี่ยนแปลง (1) เพิ่มขึ้น เหตุผล (ระบุ).....
- (2) ลดลง เหตุผล (ระบุ).....

- ราคาก่อนมีโครงการ.....บาท/.....(หน่วย) ราคาหลังมีโครงการ.....บาท/.....(หน่วย)

24. หลังเข้าร่วมโครงการท่านมีการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานหรือไม่

1) ไม่เปลี่ยนแปลง

2) เปลี่ยนแปลง (1) เพิ่มขึ้น เหตุผล (ระบุ).....

(2) ลดลง เหตุผล (ระบุ).....

- รายได้ก่อนมีโครงการ.....บาท/ปี รายได้หลังมีโครงการ.....บาท/ปี

25. ความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับ ความพึงพอใจ (1-5)	เหตุผล
1. การประชาสัมพันธ์เรื่องการพัฒนา สินค้าเกษตรสู่มาตรฐานของภาครัฐ		
2. หลักสูตรที่อบรมด้านมาตรฐานสินค้า		
3. การให้ความรู้ด้านมาตรฐานของ หน่วยส่งเสริม		
4. การปรับปรุงสถานประกอบการตาม เกณฑ์ที่กำหนด		
5. การตรวจรับรองสถานประกอบการของ หน่วยตรวจ		
6. ความรวดเร็วในการได้รับใบรับรอง มาตรฐานสถานประกอบการ		
7. ตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร มาตรฐานที่ผลิตได้		

26. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ประเด็น	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
☐ 1) วัดถุดิบ 1.1) การเข้าถึงแหล่งวัดถุดิบ		
1.2) ความเพียงพอของวัดถุดิบ		
☐ 2) การแปรรูป		
☐ 3) การตลาด		
☐ 4) การตรวจรับรอง		
☐ 5) การส่งออก		
☐ 6) อื่น ๆ (ระบุ).....		

แบบสอบถามผู้บริโภค
โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปี 2562

แบบ 04

1. ภูมิลำเนา (ระบุจังหวัด)
2. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
3. อายุ 1) ต่ำกว่า 20 ปี 2) 20 – 29 ปี 3) 30 – 39 ปี
 4) 40 – 49 ปี 5) 50 – 59 ปี 5) 60 ปี ขึ้นไป
4. รายได้ 1) ไม่เกิน 10,000 บาท/เดือน 2) 10,001 – 20,000 บาท/เดือน
 3) 20,001 – 30,000 บาท/เดือน 4) 30,001 – 40,000 บาท/เดือน
 5) 40,001 – 50,000 บาท/เดือน 6) 50,001 บาท/เดือน ขึ้นไป
5. ท่านรู้จักมาตรฐานสินค้าเกษตรใดบ้าง
 1) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP)
 2) มาตรฐานการปฏิบัติทางการผลิตอาหารที่ดี (Good Manufacturing Practices: GMP)
 3) มาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Code of Conduct: CoC)
 4) การวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤติที่ต้องควบคุม (Hazards Analysis and Critical Control Point: HACCP)
 5) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 6) มาตรฐาน Q
 7) อื่น ๆ (ระบุ)
6. ท่านเคยซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตาม ข้อ 5. หรือไม่
 1) ไม่เคย เหตุผล (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 (1) ราคาแพง (2) ไม่มั่นใจว่ามีคุณภาพดีจริง (3) ไม่มีความแตกต่างกับสินค้าทั่วไป
 (4) หาซื้อยาก (5) ไม่รู้เรื่องการรับรองคุณภาพ (6) ไม่สนใจ
 (7) อื่น ๆ (ระบุ)
- 2) เคย
 - 2.1) ความถี่ในการซื้อ
 (1) เดือนละ 1 ครั้ง (2) มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง (3) น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง
 - 2.2) ปริมาณการซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน หน่วย (.....) ต่อเดือน
 - 2.3) มูลค่าการซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน
 (1) ไม่เกิน 100 บ./ครั้ง (2) 101 – 200 บ./ครั้ง (3) 201 – 300 บ./ครั้ง
 (4) 301 – 400 บ./ครั้ง (5) 401 – 500 บ./ครั้ง (6) มากกว่า 500 บ./ครั้ง
7. เปรียบเทียบการซื้อสินค้าของท่านในปี 2561 กับปี 2562

รายการ	เพิ่มขึ้น	เท่าเดิม	ลดลง
1) ปริมาณการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน			
2) มูลค่าการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน			
3) ความถี่ในการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน			
4) ความเต็มใจจ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน			

8. ท่านคิดว่าราคาจำหน่ายสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน มีความเหมาะสมหรือไม่

- 1) เหมาะสม 2) ไม่เหมาะสม เนื่องจาก

9. ท่านมีความมั่นใจในคุณภาพสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมากน้อยเพียงใด

- 1) มากที่สุด 2) มาก 3) ปานกลาง 4) น้อย 5) น้อยที่สุด

10. ท่านซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) แหล่งผลิตโดยตรง 2) ตลาดสดทั่วไป 3) ห้างค้าปลีก
 4) ร้านขายสินค้าปลอดภาษี 5) ตลาดเกษตรกร 6) อื่น ๆ (ระบุ)

11. ถ้ามีสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมาจำหน่าย ท่านจะยินดีซื้อราคาสูงกว่าราคาท้องตลาดหรือไม่

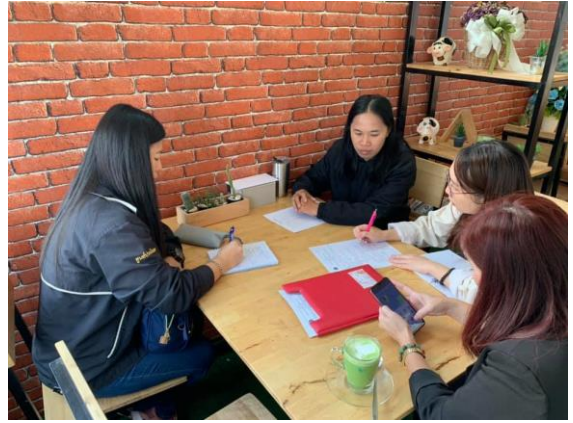
- 1) ยินดี เพิ่มขึ้น % ของราคาท้องตลาดทั่วไป 2) ไม่ยินดี เนื่องจาก

12. ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) บรรจุภัณฑ์/หีบห่อ 2) คุณภาพ (ใหม่ สด สะอาด) 3) คำแนะนำของญาติ/เพื่อน
 4) ร้านที่ซื้อประจำ 5) โฆษณา/จัดรายการ 6) เครื่องหมายรับรองคุณภาพ
 7) ราคา 8) ตราสินค้า 9) อื่น ๆ (ระบุ)

ภาคผนวกที่ 2

ภาพกิจกรรมโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร

ภาคผนวกที่ 3

คำสั่งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

ด้านการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

ประกาศสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์
เรื่อง รายชื่อหัวหน้าผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน
ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด และผู้เข้าร่วมคณะตรวจประเมิน ระบบ GMP และระบบ HACCP

เพื่อให้การตรวจประเมินสถานประกอบการและการออกใบรับรองระบบ GMP และระบบ HACCP เป็นไปตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับกฎระเบียบของประเทศคู่ค้า และมีบุคคลที่มีคุณสมบัติในการทำหน้าที่ตรวจประเมิน ระบบ GMP และระบบ HACCP ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และความในข้อ ๑๐ ตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาซึ่งหัวหน้าผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด และผู้เข้าร่วมคณะตรวจประเมินระบบ GMP และระบบ HACCP พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ จึงประกาศรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด และผู้เข้าร่วมคณะตรวจประเมินระบบ GMP และระบบ HACCP ดังนี้

ข้อ ๑ หัวหน้าผู้ตรวจประเมิน หรือผู้ตรวจประเมิน ระบบ GMP และระบบ HACCP ประกอบด้วย

(๑) นายโสภัชชัย	ชวาลกุล	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์
(๒) นางฉันทนี	บุรณะไทย	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๓) นางสาวชลาภรณ์	เต็มยอด	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๔) นายอุดม	จันทร์ประไพภัทร	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๕) นายอนุชา	มุ่มอ่อน	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๖) นายสุรยุทธ	ทรงสุหมัด	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๗) นายอภิรักษ์	คงนุรัตน์	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๘) นายโอภาส	วงศ์นิติพัฒน์	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๙) นางสาวกานันท์	บุญญาภรณ์	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๐) นายปราโมทย์	ศรีสังข์	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๑) นายสันต์	เคยเหล่า	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๒) นายโอฬาร	กิจปรีดาภิรุทธิ์	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๓) นายมารุต	เชียงเถียร	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๔) นางสาวอัญญารัตน์	ราชประโคน	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๑๕) นางสาวคุณณณัสม์	กล้าหาญ	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๑๖) นางสาวมุสตี	แสนวิเศษ	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ

/(๑๗) นางสาว...

- ๒ -

(๑๗) นางสาววราภรณ์	ใช้พานิช	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๑๘) นางสาวประวีณ	บุญชรชัย	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๑๙) นางสาวณัฏฐณิชา	ประยูรวิวัฒน์	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๒๐) นางสาวดวงใจชนก	ทับทัน	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๒๑) นางสาวมรกต	เบญจมาปริญญากุล	นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ
(๒๒) นายจิระเดช	เพิ่มกว่าเก่า	สัตวแพทย์อาวุโส
(๒๓) นายทนต์	เชมกุล	นายสัตวแพทย์
(๒๔) นางสาวราตรี	จวนสง	นายสัตวแพทย์
(๒๕) นางสาวสุรวิทย์	เพ็ญรุ่งเรืองวงษ์	นายสัตวแพทย์

ข้อ ๒ ผู้ตรวจประเมิน ระบบ GMP และระบบ HACCP ประกอบด้วย

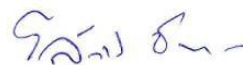
(๑) นายปราน	อัสมีมานะ	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๒) นายอรรถบุญ	แสงศิริรักษ์	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๓) นางสาวรุจา	จิโรภาส	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
(๔) นางสาวสิริกร	งามเกลี้ยง	นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ
(๕) นางสาววรรณศิริ	จิโรจน์กุลกิจ	นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ
(๖) นางสาวกฤษลิน	ก้องกิตกุล	นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ
(๗) นางสาวกมลพรรณ	พลับผล	นายสัตวแพทย์
(๘) นางสาวอมรรัตน์	สงค์คำ	นายสัตวแพทย์

ข้อ ๓ ผู้เข้าร่วมคณะกรรมการตรวจประเมิน ระบบ GMP และระบบ HACCP ประกอบด้วย

(๑) นายพนมยงค์	สิทธิวงศ์	นายสัตวแพทย์
(๒) นางสาวเพ็ญศิริ	กมลเลิศฉวนิช	นายสัตวแพทย์
(๓) นางสาวชญารัตน์	บุญถนอม	นายสัตวแพทย์
(๔) นายวิวัฒน์	วงษ์จันทร์	นักวิชาการสัตวบาล

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

(นายโสภิชัย ขวาลกุล)
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและ
รับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

คำสั่งสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

ที่ ๒ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณาการขึ้นทะเบียน หัวหน้าผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน
ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด และผู้เข้าร่วมคณะตรวจประเมิน ระบบ GMP และระบบ HACCP

เพื่อให้การตรวจประเมินสถานประกอบการและการออกไปรับรองระบบ GMP และระบบ HACCP เป็นไปตามมาตรฐานสากลและสอดคล้องกับกฎระเบียบของประเทศคู่ค้า

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ จึงออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ แต่งตั้ง คำสั่งคณะกรรมการพิจารณาการขึ้นทะเบียนหัวหน้าผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด และผู้เข้าร่วมคณะตรวจประเมิน ระบบ GMP และระบบ HACCP ประกอบด้วย

- (๑) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ประธานกรรมการ
- (๒) ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ กรรมการ
- (๓) ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบมาตรฐานด้านการปศุสัตว์ กรรมการ
- (๔) ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานด้านการปศุสัตว์ กรรมการ
- (๕) ผู้อำนวยการกลุ่มรับรองด้านการปศุสัตว์ กรรมการ
- (๖) ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานสิ่งแวดล้อมด้านการปศุสัตว์ กรรมการ
- (๗) ผู้อำนวยการกลุ่มควบคุมโรงฆ่าภายในประเทศ กรรมการ
- (๘) ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสินค้าปศุสัตว์ฮาลาล กรรมการ
- (๙) ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารจัดการข้อมูลด้านมาตรฐานการปศุสัตว์ กรรมการ
- (๑๐) นางสาวพรทิพย์ พิระพัฒน์พงษ์ เลขานุการ
- (๑๑) นางสาวปัทมา ใจเย็น ผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๒ ให้คณะกรรมการตามข้อ ๑ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาเห็นชอบการขึ้นทะเบียนหัวหน้าผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด และผู้เข้าร่วมคณะตรวจประเมิน ระบบ GMP และระบบ HACCP

- ๒ -

(๒) พิจารณาเห็นชอบเลื่อนระดับการขึ้นทะเบียน หัวหน้าผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน
ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด สำหรับระบบ GMP และระบบ HACCP

(๓) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือ คณะทำงาน ได้ตามความเหมาะสม

(๔) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒

(นายโสภณ ชวาลกุล)
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและ
รับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

คำสั่งคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

ที่ 15 /2550

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาร่างมาตรฐานข้าว

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2550 อนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายแผนงานและมาตรการเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารและมาตรฐานระบบ และกำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบายรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารและมาตรฐานระบบ นั้น

เพื่อให้การพิจารณาร่างมาตรฐานข้าว ดำเนินไปโดยรอบคอบ บรรลุผลตามเป้าหมาย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ อาศัยอำนาจตามข้อ (6) ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และมติที่ประชุมคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2550 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาร่างมาตรฐานข้าวประกอบด้วย

1. นางสาวงามชื่น คงเสรี	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการ
3. ผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์	อนุกรรมการ
4. ผู้แทนกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์	อนุกรรมการ
5. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
สำนักงานกฤษฎีกา	อนุกรรมการ
6. ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	อนุกรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว	อนุกรรมการ
9. ผู้แทนสำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว	อนุกรรมการ
10. ผู้แทนคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
11. ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	อนุกรรมการ
12. ผู้แทนองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	อนุกรรมการ
13. ผู้แทนสหภาพการค้าแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
14. ผู้แทนสมาคมชาวนาไทย	อนุกรรมการ

- 2 -

15. ผู้แทนสมาคมผู้ส่งข้าวออกต่างประเทศ	อนุกรรมการ
16. ผู้แทนสมาคมโรงสีข้าวไทย	อนุกรรมการ
17. ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนเกษตรกร หรือ ผู้แทนภาคเอกชน
ที่ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
แต่งตั้งและเชิญเป็นคราวๆ ไป คราวละไม่เกิน 3 คน	อนุกรรมการ
18. ผู้แทนสำนักมาตรฐานสินค้าและระบบคุณภาพ
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	อนุกรรมการ
และเลขานุการ
19. ผู้แทนสำนักมาตรฐานสินค้าและระบบคุณภาพ
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

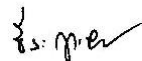
ให้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาจัดทำและทบทวนมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง ข้าว ซึ่งครอบคลุมการจัดทำมาตรฐานของผลิตผลและมาตรฐานระบบการผลิต เพื่อนำเสนอคณะอนุกรรมการมาตรฐานอาหาร

2. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

(ศาสตราจารย์ธีระ สุตะบุตร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประธานคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง
จิระพันธ์ ช.เจริญยิ่ง
(นางจิระพันธ์ ช.เจริญยิ่ง)
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7

คำสั่งกรมปศุสัตว์

ที่ ๑๐๐๐/๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะผู้ตรวจรับรอง การปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ

ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ การปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๘ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๒๒ ตอน ๘๖ ง วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการคุ้มครองผู้บริโภค

เพื่อให้การดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีมาตรฐานเดียวกัน อธิบดีกรมปศุสัตว์จึงมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจรับรองการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ ดังนี้

ข้อ ๑ แต่งตั้งบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นคณะผู้ตรวจรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ

๑. ผู้อำนวยการส่วนรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย	หัวหน้าคณะผู้ตรวจรับรองฯ
๒. ผู้อำนวยการส่วนการศึกษาและพัฒนาการปศุสัตว์ หรือ
ผู้แทนที่ผ่านการฝึกอบรมผู้ตรวจรับรอง การปฏิบัติทาง
สุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ	ผู้ตรวจรับรองฯ
๓. เจ้าหน้าที่ส่วนรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ที่ผ่านการฝึกอบรม
ผู้ตรวจรับรอง การปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวม
นํ้านมดิบ	ผู้ตรวจรับรองฯ
๔. หัวหน้ากลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์
จังหวัดหรือผู้แทนที่ผ่านการฝึกอบรมผู้ตรวจรับรอง การปฏิบัติ
ทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ	ผู้ตรวจรับรองฯ
๕. นายสัตวแพทย์ ส่วนรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย	ผู้ตรวจรับรองฯและเลขานุการ

ข้อ ๒ ให้คณะผู้ตรวจรับรองฯ ตามข้อ ๑ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. วางแผนและเตรียมการตรวจรับรองการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ

๒. กำหนดนัดหมายผู้ประกอบการเพื่อตรวจรับรองการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวม
น้ำนมดิบ
๓. ดำเนินการตรวจรับรอง ทั้งนี้ในการตรวจรับรองฯ จะต้องเป็นผู้ตรวจรับรองฯ อย่างน้อย ๓ คน
๔. พิจารณาผลการตรวจประเมินการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบเสนอต่อ
ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย เพื่อพิจารณาออกใบรับรองการปฏิบัติทาง
สุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ
๕. ดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนในกรณีผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดี
สำหรับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย เพื่อ
พิจารณาเพิกถอนใบรับรอง
๖. รายงานผลการดำเนินงานต่อกรมปศุสัตว์ ผ่านสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้า
ปศุสัตว์ทราบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายทฤษดี ชาวสวนเจริญ)
อธิบดีกรมปศุสัตว์